Ach, de kleine stad...

A. Thiry

bron
A. Thiry, *Ach, de kleine stad...*. Davidsfonds, Leuven 1936

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/thir001achd01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

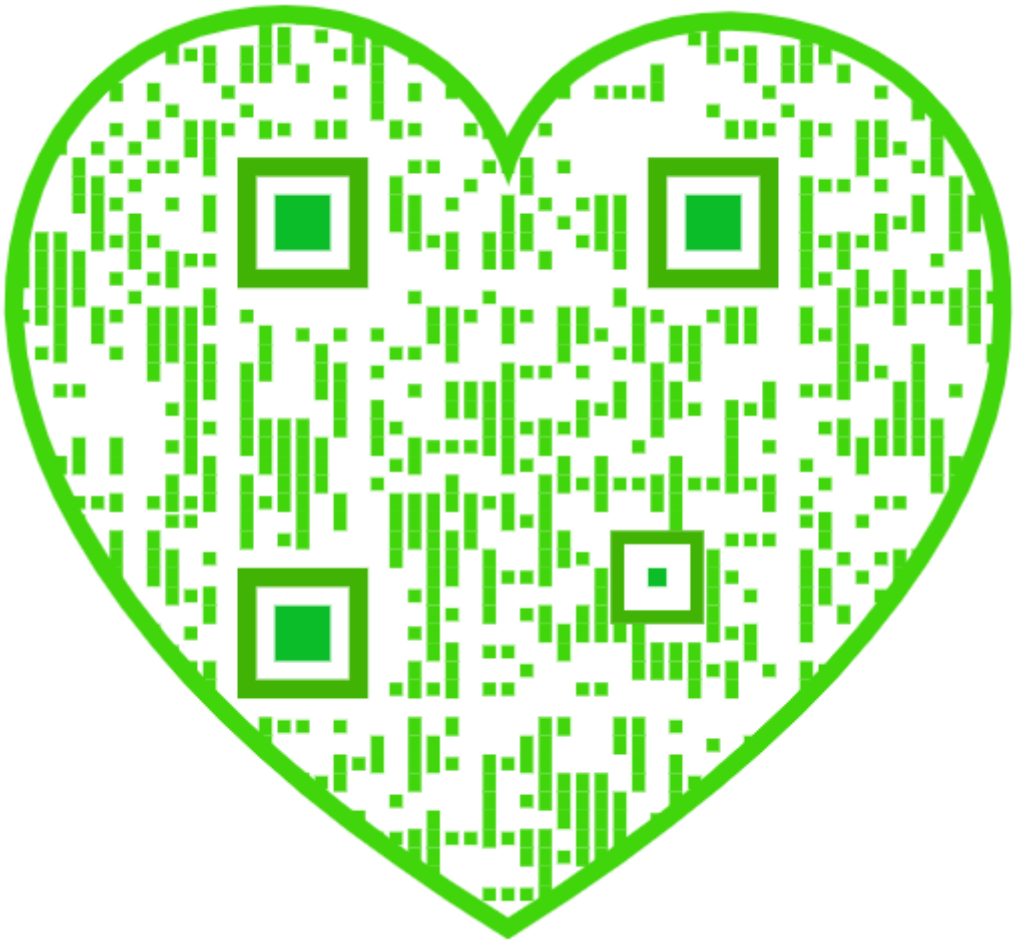

De lieve Sinterklaas uit Amerika

I

Van waar het kwam aangewaaid of wie het eigenlijk in de stad bracht, mag God weten! Want hoe begeerig en geraffineerd de Tuitsen er ook naar zochten, deur nevens deur bijkans, al de straten af en zelfs buiten de poorten, 't was alles verloren moeite, nooit kwamen ze er achter.

Een feit bleef het echter, dat almeteens, op dien zomerschen Maandagmorgen, lijk een vuurke, van mond tot mond het pyramidale nieuws had geloopen over dien kozijn van de Tuitsen, die in Amerika ontdekt was, in een zekere stad Ris- of Ritmonde of zoo iets van dien klank, en die zoo rijk was als de zee diep! Geen gewoon miljonair, doch een miljardair en peins eens, een echte kozijn, eene in den eersten graad en hij heette Tuits, precies lijk zij.

Wie 't hoorde sloeg van verbazing de handen ineen.

‘Die gelukkige tappen!’ riepen ze uit. ‘Die zijn alweer bij de goei!’

Maar er waren er ook die ongeloovig glimlachten om dat nieuwske.

‘Een kozijn van ons' Tuitsen-hier?’ vroegen ze wantrouwig. ‘En eene van 't eerste knoopsgat nog

wel? Wie mag dat wel geweest zijn? Laat ons eens zien!' En op hun vingeren rekenden ze de heele Tuitsenfamilie eens na.

De oude Tuits, de heel oude, de grootvader van dees' Tuitsen nu, - Bollen-Sus lijk z'hem noemden, die hier met heel zijn hebben en houden op een kraminkelijken kruiwagen was komen binnen gestooten, en het van siroopstekkengieten en hobbelewitjesman had weten te brengen tot dien welgezetten suikerbakker in 'Den Vollen Bol' op de Werft, - had drie zonen en drie meiskes gehad. Die kozijn uit Amerika zou dus een jongen van een van dezen, of beter van een van de drie zoons zijn, vermits hij denzelfden naam droeg zooals ze vertelden.

En hoe was het nu met die hun familie gelegen?

De eene, de Teppe, had vier jongens gehad. Die zaten hier nog allemaal. De Sus, de glazenmaker, woonde in 't Mechelsch Kwartierke; de Jos, dat zwart, vernebbeld tapissierke, aan 't Begijnhof; Gust was klerk op 't Heilig-Geest-Huis en de Piet, die met zijn neus en zijn slaapoogen, hield op Lisp een paternoster-, keersen- en speelgoedwinkel.

De andere, Lowie Tuits, had er vijf. Twee er van woonden in Antwerpen, eene te Mechelen, de Jef, de suikerbakker, zat nog in grootvaders bollenwinkel op de Werft en de Soe, de jongste, was die van 'De Groote Bobijn', dien witgoedwinkel op het Kluizepleintje.

En de derde, dat was Gommer Tuits, die oude, versleten vader uit 'Den Smoorenden Moriaen',

den befaamden snuif-, toebak- en pruimenwinkel uit de Ekelstraat. Die had zes zonen gehad waarvan er vier gestorven waren en waarvan er nog twee leefden: de Mane, die thuis de zaak voortdeed en de Jomme, de schoolmeester van op Hagenbroeck.

‘Voilà, daar hebt ge de Tuitsen allemaal!’ besloten ze hun opsomming. ‘Anderen zijn er niet! En van de meiskes van Bollen-Sus kan 't ook niet zijn. Want twee er van waren begijntje en de derde trouwde met Jef van Dessel en was de moeder van onze drie van Dessel's, ge weet wel, de instrumentenfabrikanten uit de Kerkstraat! Geloove wie 't gelooven wil, dat nieuws van dien kozijn in Amerika! Maar ons vangen ze niet!’

Doch die cijferende betweters liepen niet ver met hun zekerheid. Menschen op leeftijd die hun memorie nog niet heelemaal waren kwijt geraakt en ook van dien kozijn hoorden, meenden zich nog wat anders te herinneren over Bollen-Sus. En waar ze elkaar ontmoetten, op de vesten of bij den uitgang der kerk, vroegen ze elkander er eens over uit.

Zeg eens, Bollen-Sus, had die eigenlijk geen vier zonen gehad? Was daar geene bij geweest, een groote rosse, die nogal danig zijn bontavie had gejaagd en er was ingelot en die, vóór hij naar den troep trok, nog rap was getrouwd met een kantwerkster van 't Gasthuisvestje?

Ziet ge wel dat ze 't nog wisten!

En verders, was die rosse niet gestorven daar ievers in de Walen waar hij lag, en was zijn vrouw

ook niet gestorven, kort nadat ze een jongske had gekocht? En was dat jongske dan niet opgenomen door Bollen-Sus, en na dezen zijn dood, door Gommer Tuits, om bij hem den sigarenmakersstiel te leeren? En zeg eens, hadden de Tuitsen dat jongske dan niet op pensionaat gezet, omdat het toch zoo'ne krewellige bengel was, nog erger dan zijn vader, en was die daarna zoo niet almeteens weg en verdwenen, zonder dat ze er nog iets van hoorden?

Ja, ja, zoo was het immers geweest. En als het nu waar was wat verteld werd van dien oceaan-dieprijken kozijn, dan moest het die zijn: 't kon niet anders!

En ze hadden gelijk, die oude menschen, 't was die.

Trouwens, aan al wie 't hooren wilde vertelden de Tuitsen ongeveer hetzelfde. Alleen bloemden ze 't verhaal van dien onkel en dat kozijntje schoon romantisch op tot iets voor een prijsboek. Volgens hen, was die onkel onderofficier geweest en hij was in de jaren zestig mee met Maximiliaan, ge weet wel, dien Oostenrijkschen prins die met de zuster van onzen koning was getrouwd, naar den Mexique getrokken om rap vooruit te komen. En zunde, niet waar..., hij was ginder gevallen. Hij had daar ook nogal een schoon sommeke laten liggen bij een notaris en vermits die dat maar niet over wilde sturen, was zijn zoon, hunne kozijn, toen hij volleerd uit het pensionaat kwam, naar ginder gevaren om het gaan te halen. In den beginne had hij af en toe

wel een woordeke laten weten, maar zoo stillekensaan was dat verminderd en waren ze heelemaal vervreemd geraakt van elkaar.

Zoo legden de Tuitsen dat historieke uit en ze deden het, de eene precies lijk de andere, met een air of ze er zelf bij geweest waren. Wat afgesproken spel was natuurlijk, want ze wisten maar al te goed dat hun ferm kozijntje heel vulgair van bij hunnen nonkel was weggeloopen, na de schuif in den winkel te hebben leeggekuischt!

Dat geval was een doorn in 't hert van de Tuitsen. Want het moet gezegd, al waren het maar oppervlakkige klanten, boven alles danig gespitst op centen en ook op schoon' kleeren om er 's Zondags in het half-twaalf-miske, in café s of op bals mee te paradeeren, ze hingen straf aaneen en waren fel gesteld op hunnen goeien naam.

Een dikke vijftig jaar was die geschiedenis nu geleden, zijzelf wisten het slechts van t' hooren vertellen, en toch, als ze zoo bij gelegenheid ondereen zaten en geen vreemde of klein' jong nabij of omtrent, konden ze 't niet laten eens dapper te schelden op dien snotneus. Een wees, uit pure compassie, enkel en alleen om hem uit het weeshuis te houden, door Nonkel Gommer als een eigen kind opgenomen en die was zoo gemeen ondankbaar geweest zoo iets te lappen, op gevaar af hun naam door 't slijk te doen trekken!

Een fijne vondst was het geweest van hun Tantes-Begijntje om rond te strooien dat ze den kwa-jongen

op pensionaat hadden gezet! Een proper, wit doekske over een vuilen pot!

Geen mensch had er ooit zijn neus kunnen onder steken en de Tuitsen hadden zich hoe langer hoe minder ongerust gemaakt of het nog wel ooit gebeuren zou.

Maar nu de schaduw van dien verloren en vergeten gewaanden kozijn zoo pardoes, lijk een duvelke uit een kastje, in hun midden opdook, schrokken ze toch een beetje.

Een ding stond vast voor hen: 't potje moest gedekt blijven, kost wat kost. Maar daarbij diende er gezorgd te worden zoo rap mogelijk de draadjes met hem weer op te rapen.

Peins eens, een kozijn hebben die miljardair was! Zelfs al was dat overdreven, al was het maar een miljonair, wat kon daar allemaal niet van afvallen! Om er bij te duizelen!

Spijtig, echt spijtig dat ze maar niet ontdekken konden, wie dat omverslagend nieuws hier binnen de poorten had gebracht. Ze hadden er toch zoo geerne wat meer van geweten!

De naam van zijn stad, ginder ver, die was gauw gevonden. Ris- of Ritmond, dat was onmogelijk natuurlijk. Jomme, de schoolmeester van op Hagenbroeck, bijgestaan door Lode, den zoon van Soe uit ‘De Groote Bobijn’ die t' Antwerpen naar 't athenaeum ging, had vlug in zijnen atlas ontdekt dat het Richmond moest zijn.

Doch de rest? Zijn straat en zijn nummer, en wat hij er deed, en of hij getrouwd was en gezond en zoo meer, wie kon hun dat vertellen?

T' ende raad vonden ze er niets anders op dan door Nonkel Gommer een familiebijeenkomst te doen samenroepen en ondereen eens wijselijk te overleggen wat er moest gedaan worden. En toen ze daar allemaal zaten, - ook de twee uit Antwerpen en de die uit Mechelen waren overgekomen -, en veel en lang verteld hadden over dit geweldig geval, kwamen ze overeen dat Nonkel Gommer een schoonen brief naar Kozijn zou schrijven om de relaties terug aan te knoopen. Dat ze 't juiste adres niet kenden hinderde niet. Zoo 'ne rijke mensch zou ginder wel algemeen bekend zijn, niet waar?

Nonkel Gommer, die zich buiten het gesprek had gehouden, trok een angstig gezicht, toen hij hoorde van dien brief.

‘Ikke?...’ vroeg hij moeilijk en hij richtte een bevenden wijsvinger op zijn borst.’ ‘Ikke... schrijven?... Zoo 'nen oude mensch?... Neeë, dat doe ik niet!... Doet dat maar liever zelf!’

Maar allen te samen stelden ze hem gerust. Als het te veel was voor hem, zouden ze hem dien wel vóórschrijven. En als het hem te moeilijk was om dien te copieeren, zou hij kant en klaar gereed worden gemaakt en hij hoefde hem dan slechts te onderteekenen.

Hij bleef zich echter verzetten.

‘'k Doe 't liever niet!... Kinderen, laat er mij

buiten!’ smeekte hij dringend en hij begon er bijkans bij te huilen. ‘Geloof mij, 't zal beter zijn!... Doet gijlie het maar!’

Dat gesmeek en gezucht verwonderde wel even die mannen.

‘Wat is dat nu?’ vroegen ze. ‘En waarom niet?... Toch niet voor wat vóór vijftig jaar is voorgevallen?... Dat moeten wij nu maar kunnen vergeten en vergeven, Nonkelke!’

En lijk één man gingen ze beslist verder:

‘Gij zijt het hoofd van de familie! Gij moet het doen en niemand anders!’

Hij probeerde weliswaar met zijn kop te blijven schudden, doch toen Jomme, zijn eigen zoon, hem met gewichtige schoolmeester-woorden op zijn plicht wees in dezen, stemde hij er eindelijk maar in toe.

‘In Gods naam dan!’ zuchtte hij en met een gezicht, dat lang was van den deer, keek hij eens naar 't geribd plafond boven zijn hoofd.

‘Sesa, zoo is 't in orde!’ zegden al de Tuitsen en er werd overeengekomen dat Jomme voor den brief zou zorgen.

't Was een schoone brief dien Jomme ineenstak.

Hij las hem vóór op de familie-reunie die den Zondag daarop, eveneens in de achterkamer van ‘Den Smoorenden Moriaen’, bij Nonkel Gommer plaats vond.

En nadat er op verzoek van deze en van gindsche, nog 't een en 't ander was bijgevoegd, schreef Jomme

zijn stuk properkens over, Nonkel Gommer zette er met een paardenzucht zijn naam onder, de enveloppe werd toegeplakt en voor alle verzekering ook toegelakt, en vergezeld van den zegen van al die Tuitsen werd het epistel voor Mister Cornelius Jacobus Johannes Tuits, te Richmond, in de Vereenigde Staten van Amerika (U.S.A.), aan de bus van 't postkantoor zelf toevertrouwd.

't Werd toen een tijd van danige spanning voor alle Tuitsen. Ze waren met niets anders meer bezig dan met hunnen brief: nu was hij op de boot, nu de Schelde uit en in zee, nu was hij Engeland voorbij, nu was hij in Amerika, en nu moest hij vast en zeker in de handen zijn van Kozijn!

En precies lijk kinderen vóór Sinterklaas, met gezichten die aldoor stralender werden van hoopvolle verwachting, telden ze daarop de dagen af die Kozijn zijn antwoord noodig had om van ginder naar hier te worden gebracht. Er waren er zelfs bij die in 't genipt keerskes brandden opdat er aan die boot-met-dien-brief maar geen ongelukken zouden gebeuren.

Alleen Nonkel Gommer deed niet mee. Integendeel, die werd met den dag onrustiger en somberder.

‘Dat is dat affairke van vroeger nog natuurlijk!’ meenden de neven en ook de zoons. ‘Hij kan het blijkbaar maar niet vergeten. Maar geen nood, 't zal wel overgaan eens dat de brief hier is!’

Toen die drie weken van wachten eindelijk

over waren, werd het vier keeren per dag, telkens na iedere post, een echte begankenis van al die Tuitsen naar ‘Den Smoorenden Moriaen’ in de Ekelstraat om te zien of er wat was. En als zijzelf niet konden gaan, stuurden ze er vrouw of kinderen naartoe.

Maar de eene dag na den andere kantelde voorbij zonder dat het zóó begeerde gebeurde, en al maar somberder liepen de Tuitsen te duizeneeren over het uitblijven er van.

Vreemd was het wel, maar Nonkel Gommer leefde precies op. Doch dat merkten ze niet, bezig als ze waren met hun eigen gedachten en veronderstellingen.

Was het wel waar wat er over dien Kozijn was rondgestrooid. Was het geen verzinsel van den eenen of anderen spuiter om hen voor den aap te houden? Of was de brief soms verloren geraakt? Zooiets gebeurde nogal eens meer immers?

Ze staken weer de koppen bijeen, dezen keer bij Soe, in ‘De Groote Bobijn’ op het Kluizepleintje, bespraken het heele geval in 't lang en in 't breed.

Neen, 't vermoeden van voor den aap gehouden te zijn, was verkeerd. Dan hadden ze er al lang iets van moeten ondervinden, of Lierke was Lierke niet meer! 't Kon niet anders of de brief was verloren.

‘Laat er ons in Gods naam onzen kop niet op breken!’ stelde Piet de speelgoedman van op Lisp voor. ‘We sturen er een tweede! Een is geen immers! Vooruit, Jomme, doe nog eens uw best!’

Jomme deed het, direct zelfs, en Nonkel Gommer teekende.

Weer gingen de Tuitsen hun gedachten met den brief-in-de-boot het groote water over, ze zagen hem toekomen in een groot heerenhuis, gelezen worden en beantwoord door een zachten, vriendelijken ouden heer die niet getrouwd was. En vol popelende verwachting volgden ze de reis van dat antwoord naar hier toe.

Maar triestig genoeg, toen de tijd daar was dat het hier kon zijn, kwam er dezen keer eveneens juist niets.

'Dan een derde!' zei Piet. 'Alle goei dingen bestaan uit drie. Kop houden, jongens. De aanhouder wint!'

Allemaal stemden ze er mee in. Alleen Jomme had er een conditie bij te voegen en die was dat niet hij, maar een andere hem dan eens schreef.

Ze moesten niet lang zoeken om te weten wie het doen zou. De keus viel als vanzelf op Lode, Soe zijn oudsten jongen, die volgens hen nog eens de glorie van hun familie zou worden. Want, al was het maar een trage, buikige dikzak met een bleek, vet-en-breed-gemond papgezicht. afhangende schouders en Javaansch-omhoog-krullende vingeren en voettippen, er zat kopij in zijn ronden bol waarop bruin krollekenshaar wolde.

Ze riepen den jongen op hun reunie, legden hem uit wat er moest gedaan worden, waarop hij zich

sito op zijn kamerke terugtrok, een nieuwe pen in zijn pennestok stak en aan 't schrijven ging.

Geen uur later was hij terug beneden en las hun daar een brief voor, zoo schoon en gevoelig, dat de meesten er tranen in hun oogen van kregen.

Jomme en Gust-de-klerk en ook die van Antwerpen oordeelden het wel een beetje overdreven, maar al de anderen - Nonkel Gommer uitgezonderd die lijk altijd niets zei en aldoor-zuchtend naar het plafond keek, - waren er mee in de wolken.

'Dat is 't dat w'hebben moeten!' riepen ze uit. 'Iets dat op 't hart werkt! Hij zal er door gepakt zijn! Ge zult eens zien!'

Doch hoezeer die nu ook meenden doel te hebben geraakt, ze zagen zij na de drie weken, even weinig arriveeren als de twee eerste keeren.

'Zoo een schoone brief! Een meesterstuk van een brief! En weer niets!' grommelden ze verbolgen. 'Of peinst hij ons voor den zot te houden soms? Hewel, dan zijn er nog andere wegen om te weten wat we willen weten!'

En niet langer dan den dag daarop trokken ze met een man of vijf 't stadhuis op naar den burgemeester met de beleefde vraag of Mijnheer den Burgemeester als 't u blieft zoo goed zou willen zijn, om als 't u blieft naar Mijnheer den Burgemeester van Richmond in Amerika te schrijven of deze als 't u blieft eens informeeren kon naar een zekeren Cornelius Jacobus Johannes Tuits, en of hij hun dan als 't u blieft het antwoord hierop zou willen mededeelen.

De burgemeester deed het en er kwam antwoord. 't Was zóó, daar woonde een zekere Cornelius Jacobus Johannes Tuits, oud vier-en-zestig jaar, in die straat en in dàt nummer.

Maar van zijn fortuinen en of hij getrouwd was en kinderen had of zoo meer, stond er in dien Amerikaanschen brief geen woord.

'Enfin, wij weten nu toch al iets!' troostten zich de Tuitsen. 'En de rest, daar komen wij ook wel achter.'

II

En waarlijk 't gebeurde zooals de Tuitsen het ondereen hadden gezegd. Ze kwamen er achter! En dat nog wel op zoo'n gemakkelijke manier, lijk ze 't zich nooit ofte nooit hadden durven voorstellen.

Fee Verbuken, die tweede stuurman was op de 'Scaldis', dat groote vrachtschip dat naar Amerika en soms nog veel verder vaarde, had kennis gekregen met Mitteke, de oudste van Soe uit 'De Groote Bobijn'. 't Spreekt van zelf dat hij daar thuis bij zijn lief nogal dikwijls hoorde vertellen over dien geheimzinnigen kozijn met zijn onmetelijke fortuinen, en precies lijk iedereen gespitst geraakte om er toch wat meer van te weten.

Het toeval wilde dat zijn schip bij de volgende reis naar Amerika onder andere ook zou aanleggen te Norfolk. En terwijl hij zekeren avond, eenige

dagen vóór de afvaart, in den atlas van Lode aan zijn Mitteke die reis aan 't uiteendoen was, kwam hij tot de verschietelijke ontdekking dat Richmond niet ver van die haven lag. Niet verder dan b.v. Brussel van Lier.

'Weet ge wat ik doe?' riep de Fee blijzaam uit. 'Hewel, als ik daar ben, wip ik eens rap naar hem overentweer en dan weten wij er ineens alles van!'

Dat was een goed gedacht, zie! Nu zou het raadselke wel opgelost worden!

En tegen dat het zoo omtrent de tijd ging zijn, dat Fee zijn eerste brief aan Mitteke kon aankomen, richtte de Tuitsen-begankenis zich nu, na elke post, naar 'De Groote Bobijn' in plaats van naar 'Den Smoorenden Moriaen'.

Maar dezen keer niet voorniet.

De brief kwam aan.

En triomf! Fee was bij Kozijn geweest en 't was meer nog dan waar wat er over verteld was. Hij was miljardair, woonde in een huis lijk een paleis, alles van wit marmer, verguld koper, mahoon en tapijten, met een hof er aan zoo groot als 't Park te Antwerpen! Hij had meiden en knechten niet te tellen en wat wel 't allerbezonderste was: hij was niet getrouwd, was zelfs nooit getrouwd geweest!

Toen werd het, vooral 's avonds, te klein in 'De Groote Bobijn', om de telkens toestroomende familie en kennissen een plaatske te kunnen geven. Tot in de keuken en achter de toogen verdrongen ze zich, om Fee zijn brief eens in handen te krijgen en

zich met eigen oogen te overtuigen van het geweldige nieuws. 't Was niet na te gaan wie er allemaal om kwam en terugkwam en Mitteke moest al gauw scherp toezien wie hem kreeg, want er waren nichten bij, die hem in de drukte van 't gesprek, zoogezegd zonder erg, heimelijk in hun kabas lieten vallen om hem kunnen mee te nemen!

Maar wat voor plezante kermisdrukte deze brief ook bracht en hoe de Tuitsen glorieerden, het was nog maar klein bier vergeleken bij wat het werd, twee maand later, toen de Fee Verbuken in eigen persoon ging komen. Ze waren lijk zot geworden!

En was Jomme Tuits, in naam van zijn vader, niet regelend opgetreden, er waren er geweest die naar Vlissingen zouden gereden zijn om zich daar op den ‘Scaldis’ te laten brengen en 't eerst bij de Fee te kunnen zijn.

‘Geen kuren, niet waar?’ zei Jomme. ‘We gaan ons niet belachelijk maken, mannen! We zijn allemaal gelijk, en de eene moet niet meer hebben dan de andere! Luistert wat we doen. Wij beleggen een groot koffie-feest voor allemaal, voor de vrouwen en kinderen er bij natuurlijk, laat ons zeggen boven in ‘Den Eiken Boom’. W' inviteeren er Fee Verbuken op en voor ons allen tegelijk kan hij dan vertellen van zijn kennismaking met Kozijn. Aangenomen niet waar?’

De Piet, de neuzige speelgoedman van op Lisp, en Jos, dat duikerig, zwart tapissierke schudden eerst neen.

‘Wij doen ieder wat wij willen. Da's veruit het beste!’ stribbelden ze tegen.

Doch al de anderen beten kordaat en dreigend terug: ‘Geen uitzonderingen! We doen wat Jomme voorstelt! Gijlie zoowel als wijlie. Verstaan?’ En uit schrik van de kwade gezichten die ze overal kregen, legden ze er zich dan maar bij neer.

En zoo gebeurde het dus, dat dien Zondag achternoen na de thuiskomst van Fee Verbuken, de heele Tuitsen-familie met de drie van Dessel's en wat aangetrouwden er bij, boven in ‘Den Eiken Boom’ verzameld zat aan lange, wit beammelaakte tafels die, om in te leiden wellicht in miljardairensferen, rijk- en zwaarbeladen waren met torens boterkoeken, briochen en kramik, met groote kannen chocolade, schotels vol taartjes, kistjes sigaren en flesschen likeur.

Ze klapten in hun handen toen de Fee, met Mitteke aan zijn arm, binnenkwam en pas hadden ze een koekske gekraakt en eens aan hunnen chocola geproefd, of van alle kanten werd er gevraagd of hij nu niet beginnen kon.

Jomme en ook Soe zegden: ‘Neen, nog wat wachten!’ Doch de Fee nam het anders op en stond lachend recht van waar hij gezeten was tusschen het stralend Mitteke en Nonkel Gommer die nu ook niets anders deed dan zuchten en met een deer-gezicht zat te keeroogen naar 't plafond.

't Werd op den slag zoo stil in de zaal als in een kerk en met popelend hart, open mond en wijd-open

oogen keken ze naar Fee, die gemakkelijk en al lachend begon:

‘Hewel,’ sprak hij en zijn hand wees naar de kanten van Contich uit, ‘we waren dus in Norfolk binnengevaren. 't Was in den voornoen. 'k Ging tot bij onzen kapitein en 'k zei: “Kap, als 't kan, zou 'k geerne een half-dagske vrij hebben. 'k Zou naar Richmond willen gaan, dat hier vlakbij ligt. Ge moet weten, de familie van mijn meiske, heeft daar een rijken kozijn zitten en z'hebben mij gevraagd om er eens naartoe te gaan, hem een hertelijken goeien dag te zeggen en hem dan ook wat te vertellen zooals 't met hen gelegen en gestaan is.” De kapitein lachte eens en zei: “'t is goed!”

Ik waschte mij proper, scheerde mij eens extra, deed mijn beste kostuum aan en met mijn witte klak op en mijn beste handschoenen, sprong ik den tram op naar de statie.

't Viel mee, 'k had er direct een trein. In den trein komt de garde om mijn kaartje te knippen. 'k Presenteerde hem een cigaret en 'k vroeg hem of hij in Richmond een beetje bekend was. Zekers, zei hij, want hij woonde er. En 'k vroeg hem toen of hij daar geenen zekeren Mister Tuits kende. Ik zei niet Tuits natuurlijk, maar ik zei Tjoets, op zijn Engelsch, anders zou hij mij niet verstaan hebben. En zie, pas had ik dien naam uitgesproken of die garde zijn gezicht werd een en al eerbied en geroerd antwoordde hij: “Maar, Sir, wie zou er dien niet kennen, den rijksten man van twintig uren in 't rond! Moete gij

daar bij zijn soms, vroeg hij verder, want 'k hoor het gij zijt niet van hier.” 'k Zei ja en 'k zei ook da'k er familie van was. 't Is nog wel zoo ver niet, maar dat komt wel, he, Mitteke-lief? - En dan hadt ge moeten zien hoe beleefd hij werd, die garde! In Richmond wees hij mij den weg om buiten de statie te komen, riep een taxi, expliceerde van alles aan den chauffeur, deed voor mij het deurke open en toe en ik in vliegende vaart naar Kozijn!

Heere-mijnen-tijd, was mij dat verschieten als ik vóór zijn huis aankwam en de chauffeur het deurke opentrok en met een bevende stem zegde: Hier is het, Sir!

't Schoonste huis te Antwerpen heeft er niets aan. Neen, zelfs in Brussel vindt ge 't niet! Een gevel van zeker twintig meter lang, met een rond-buigende trap om bij de ronde, gebeeldhouwde deur te komen, en de ronde vensters boven en onder gegarnierd met fijnen kant! Enfin, een paleis voor een koning!

En toen ik er binnen was, God-van-de-zee! alles in witten marmer die blonk lijk een spiegel, tapijten op den grond en op de trap zoo dik en wollig dat ik er tot over mijn knoesels inzonk, lampen aan 't plafond, lampen tegen de muren allemaal van verguld koper en bewerkt nog schooner dan een monstrans, en meubels, mijnheer! van zwaren, massieven mahoon! En daarbij schilderijen en pieterstalen met palmen op en schoon bloemen; enfin! een droom!’

Hij wachtte even als vervoerd door de ontroering en overal hoorde men zwaar gezucht.

‘'t Pakte mij zoo,’ ging hij daarop verder, ‘dat ik zonder het te willen, aimij! zei. Een zwarte knecht met een blauw-vloeren, goud-afgezoomden pitteleer aan, met een roode broek, witte kousen en pastoorsschoenen met gespen er op, bracht mij in een salon, roze en roomgeel en met vergulde meubelen, zoo chik, dat het allemaal vóór mijn oogen begon te draaien. Die moor vroeg mijn kaartje, 'k gaf het hem en hij ging weg. En toen ineens, terwijl dat ik daar moeite stond te doen om bij mijnen positieven te blijven, om mij niet te laten overweldigen door al dien luxe, stond er daar ineens een groote, struische man voor mij, in een groene, donker-groen bebloemde sjamberloek, een man op jaren al, met een kruin van witte, wollende haren, met een langen, zilveren baard, lang tot op zijn buik, doch met een gezicht zoo roos en frisch als van een jonkheid. Hij keek mij onderzoekend aan en 'k dacht: als hij nu zoo stuursch niet keek, zou hij precies Sinterklaas zijn, ge weet wel, die van op die groote altaarschilderij in het Sint-Niklaas-kapelleke in de Groote-Kerk. 'k Zei hem, in 't Engelsch natuurlijk, wie dat ik was en van waar dat ik kwam en wie mij naar hem gezonden had. En zie, toen ging zijn gezicht als verrast open, er sprong een lach op zijn mond, en zijn oogen begonnen goedig te tintelen, en ja, zoo was het onze Sinterklaas, gewisseld en gedraaid. Ik ben het, zei hij, en hij pakte mij bij den arm en bracht mij, door deuren van geslepen kristal-glas in een salon daarachter, en dan in een soort verandah

heelemaal in Chineeschen stijl met roodgelakte meubelen versierd met gouden draakskes. In een hoek stond er een specie van volière, ook al in 't goud, en daarin zaten de curieuste vogelkes die 'k van mijn leven heb gezien - en 'k heb er al veel gezien, gelooft mij maar, - te zingen en te fluiten.

Kozijn deed mij in zoo'n Chineesch zetelken neerzitten, schoof een Chineesch tafelke dichterbij, en zonder dat hij gebeld had of geroepen, lijk uit den grond getooverd, stond er daar een andere zwarte knecht vóór mij, met een schenkbord vol flesschen, roomers, sigaren, koekskes, pralines, fruit en wat weet ik nog allemaal. 'k Moest drinken, smooren, eten en hij kwam bij mij zitten en zoo in gewoon, plat Liersch zijn wij aan 't vertellen gegaan. Ik eerst, van Lier en van de familie, natuurlijk. Hij vroeg hoe 't met Nonkel Gommer ging. Een brave mensch, zei hij, een goeie mensch, ik denk nog veel aan hem. En hij vroeg ook naar Teppen-Oom en naar Nonkel Lowie en de Tantes Begijntje en Matantje van Dessel, en toen ik zei dat die dood waren, gestorven van ouderdom, toen rolden er dikke tranen uit zijn oogen in zijnen witten baard. U, Sus, u rappeleerde hij zich nog; hij zei dat gij zoo geerne speelde met een geelaard-op-een-kruk. En u ook, Jan van Dessel; fluiten dat gij kondt, zei hij, heelder airkes, al waart ge toen nog maar een jaar of vier, vijf!

Toen ik uitgesproken had, begon Kozijn te vertellen. En God-van-de-zee! wat heb ik daar zitten luisteren!' En uitvoerig, precies of hij was bij alles

in eigen persoon bij geweest, begon de Fee namen te noemen van stedekes en dorpen rond Richmond, van fabrieken en heelder kwartieren die daar stonden op gronden die van hem waren geweest en waarop hij fortuinen gewonnen had. Hij sprak van honderdduzenden, en zelfs van miljoenen dollars, sleepte de menschen zóó mee dat de venten van gepaktheid begonnen te vloeken en met de vuisten op de tafel te kloppen, en de vrouwen te schreien en te lachen ondereen. Want al zegden ze 't niet, in hun gedachten zagen ze Kozijn al dood en begraven en zaten ze volop te grabbelen aan den buit.

Een alleen deed nog maar steeds niet mee aan die koppen-rood-makende opwinding en dat was Nonkel Gommer. 't Leek op zeker oogenblik wel of hij zich kwaad begon te maken, zoo zat hij daar aan zijn baard te trekken en op zijn lippen te bijten.

'Ja, ja!' besloot de Fee zijn relaas. 'En daarmee is 't nog niet gedaan. Hij is nog volop bezig met zijn speculaties. Wie weet wat er nog allemaal binnen moet komen! Eén ding staat vast voor mij,' - en hij dempte een beetje zijn stem en pinkte eens beteekenisvol tegen Piet en Sus en wie langs dien kant zat - 'wij moéten hém in éere houden!'

Die mannen daar pinkten terug en al de rest knikte vol overtuigde instemming. Zekers, dat moesten ze doen, kost wat kost.

Maar hoe? hoe?? Dat was, in de stilte die nu inviel, de groote vraag waarop elk voor zichzelf een antwoord poogde te vinden.

En hij die den raad gegeven had, nog tien keeren

meer misschien dan al wat daar samen te peinzen en te zuchten zat.

't Was alles waar wat hij gezegd had van dat paleis-huis, van die salons, van dien witbebaarden Sinterklaas in zijn sjamberloek en van die duizenisgevende speculaties.

Doch één ding, en wel 't allerbezonderste, verzweeg hij zorgvuldig!

En dat was, dat hij, nadat hij zich bekend had gemaakt en gezegd wie hem gezonden had, op bevel van dien sinterklazen kozijn, die bijlange niet lijk een heilige maar veeleer lijk een duvel te keer ging, door zoo 'ne neger-lakei met hoot en poot alover de donzige gang-tapijten, de deur uit en dan die schoongebogen huistrappen af, was buitengewipt. En ook dat hij, in plaats van complementen, niets anders had meegekregen dan verwenschingen aan 't adres van alle Tuitsen en de krakendste nogal wel aan dat van Nonkel Gommer!

Allemaal dingen die hij onmogelijk kon vertellen, natuurlijk!

Ten eerste, wat voor postuur zou hij geslagen hebben? En ten tweede, 't was kans dat hij zijn Mitteke daardoor had kwijtgespeeld! Iets wat de Fee Verbuken, die het heel, heel serieus meende met haar, in alle geval wilde vermijden.

Later zou hij dan alles wel zien te schikken. Ten minste als het noodig mocht zijn. Richmond was zoo vér en met brieven kregen ze immers niets gedaan!

III

Nog nooit ofte nooit, volgens de koster, de stoeltjeszetsters en de suisse het heel de stad door lachend vertelden, had de altaarschilderij in het Sint-Niklaaskapelleke achter het hoogaltaar, verbeeldend den zoeten, overvloedigen heilige bij de drie uit de beenhouwerskuip mirakuleus verrijzende kinderkens, zooveel bekijkers gekregen als sedert Fee Verbuken met dat geweldige nieuws uit Amerika was thuisgekomen. Zelfs niet op Sinte-Gommarus-kermis, als duizende en duizende bedevaarders door de Groote-Kerk stroomen, hadden ze zoo iets beleefd.

Niet alleen de Tuitsen en zij die zich nabije familie wisten van dien rijken kozijn zijn arm moederkezaliger - die ook natuurlijk staken hun vinger op en riepen: present! - kwamen er naar zien om zich een goed gedacht van hem te vormen en te blijven vormen. Maar zoowat heel de stad kwam er naar zien, want wie mensch kon juist zeggen, wie wel en wie er niet mee verwant was?

En precies lijk dat Sinterklaas-kapelleke, kreeg het postkantoor almeteens een feilen toeloop van heel dat erfenis-belust volkske. Niet om naar de mannen achter het loketje te kijken, maar om alstublieft een postzegel voor 't buitenland te krijgen, zoo eenen van vijf-en-twintig centiemen niet waar?

Want 't moet gezegd, van een familiale, harmonieuse samenwerking om, door den persoon van hunnen Nonkel Gommer, langs andere wegen dan

in den beginne, draadjes vast te knoopen met Kozijn, was er, sedert Fee Verbuken zijn revelaties, algauw geen sprake meer geweest bij de Tuitsen.

Jomme had nog wel, na het feest in ‘Den Eiken Boom’ een familie-reunie samengeroepen om verder te overleggen wat er toch diende te worden gedaan. Maar ze waren nog geen vijf minuten bijeen of de Piet, met zijn spitsbroeder, dat nijdig tapissierke van een Jos, diezelfde twee die naar Vlissingen hadden willen reizen om 't eerst bij den Fee te zijn, zetten er alles op zijn kop.

‘Watte? Weer eens gemeenschappelijk werken?’ vroegen ze aan Jomme. ‘Het aan u overlaten dus? En dan varen lijk die eerste keeren, he? Neeë Jomme, daar passen wij nu eens voor! Neemt nu eens aan dat Kozijn een pik heeft op ulie en niet antwoorden wil. 'k Zeg niet dat het zóó is, 't is maar een suppositie. Maar 't is mogelijk. Dan zouden wij al dien tijd weer eens met onze handen in onzen schoot de gratie Gods moeten blijven afwachten zekers? En - en dit is iets waaraan dat gij niet denkt, - intusschen zouden wij aan de familie van Kozijn-zijn-moeder-zaliger het kot vrij laten om hem schoonekens heelemaal naar hunnen kant te trekken? Nog een keer, Jomme: wij passen. Onze leus is nu: ieder voor zijn eigen. Wij doen wat wij willen en gij doet wat gij wilt. Dat is 't beste en daarmee punt.’

Jomme trok een kwaad gezicht, kruiste de armen over de borst en schold den neuzigen speelgoedman

uit voor spelverbrodder en egoïst en nog meer van die fraaie dingen. Maar de Piet liet zich niet zeggen, beet terug en 't schoonste van 't spel: hij kreeg de anderen op zijn hand. Zoodat ze, na veel en heftig overentweer gepraat, ondanks Jomme die hemel en aarde verzette om het maar niet te doen, overeen kwamen dat iedereen in deze kwestie zijn eigen gang zou gaan. Onder één conditie echter: wie een antwoord kreeg, mocht dit niet verstoppen, maar zou het vrij en open aan iedereen van de familie moeten laten lezen. Wat ze aan elkaar plechtig en vol Tuitsen-waardigheid beloofden.

Toen namen ze een vlucht, de Tuitsen-brieven, aan 't adres van Mister Cornelius J.J. Tuits tot Richmond in de Vereenigde Staten (U.S.A.)!

Volgens Pitje-de-Booi, zoo bij gelegenheid als hij een borreltje te veel ophad en zijn tong nogal los stond, het uitbracht was het effenaf verschietelijk hoeveel hij er na elke postlichting af te stempelen en in te pakken kreeg. En geen kleintjes waren het, doch van die groote, ge weet wel, lijk voor een minister, en er waren er bij van wel een halven centimeter dik! Ze hadden er, op 't postkantoor, al kermissen mee beleefd!

‘Maar curieus toch, he?’ voegde Pitje er dan bij, ‘een antwoord is er van ginder nog nooit terug gekomen! 't Is om zich af te vragen of het wel waar is wat Fee Verbuken allemaal is komen vertellen! Dat zou geen klein farce zijn!’ En dan lachte hij

uitgelaten en kletste van deugnietachtig plezier op zijn dunne billen.

Natuurlijk was dit in de stad nogal rap bekend en er werd geen klein beetje gelachen met die briefschrijvende Tuitsen. Bizonder toen men er, omtrent een dag of veertien vóór Nieuwjaar, van Pitje hoorde dat het gewoonweg niet meer af te werken was wat er nu allemaal voor Amerika binnenkwam.

‘Ge zult het zien, ze zullen er ons op de post nog onder verdrinken!’ kloeg hij theatraal. ‘Een echte overstrooming is het!’

Spotters, lijk den Tikke-uit-den-Trap, Fille Mariën en Mon Botjes, mochten van verre of nabij geenen Tuits zien of ze riepen: ‘Héla! nog geen antwoord?’

Meer nog, ze staken met andere gasten van hun slag de koppen saam om te overleggen hoe men ze, op Vastenavond, het best zou kunnen afspelen. En op voorstel van den Tikke kwamen ze overeen dat ze zich zouden verkleeden als Sinterklazen-Kozijn-uit-Amerika, als Pitje-Facteur of als Fee Verbuken om het eens in de perfectie te kunnen doen.

Maar zie, op een schoonen morgen haalde Pitje uit een postzak toch iets dat van Richmond kwam en 't was nogal wel aangeteekend. 't Ventje, dat zich sedert lang aan zooiets niet meer verwachtte, keek geen klein beetje betetterd, te meer daar het een brief was zoo groot als een cahier en op den rug toe geplakt met vijf groote lak-noppen.

‘Wa's dà nu?’ doddelde hij gepakt. ‘Wa's dà

nu?... En 't is ni voor hen... 't is, jandimmele, voor Notaris Boschstraete!... Hùn fortuin!... 't Kan ni' anders!... 'k Moet me tegenhouden of 'k smeet het de stoof in!... Ziede mij hier nu staan, ik die altijd gezegd heb: er komt niets!... Wat postuur ga ik nu slaan!... Janver..., janver... janverdimmele toch!'

De twee andere boden en de klerk die den ochtenddienst hadden, keken ook verwonderd.

'Zou het dan toch waar geweest zijn wat Fee Verbuken heeft verteld?' vroegen ze zich af terwijl ze met groote oogen den brief monsterden.

'En peinst-eens, wat voor een toppunt!' ging Pitje verder. 'Nu moet ikke... ikke-hier-zie! hem gaan bestellen, zelf! Wreed! Wreed niet waar? Wat een mensch toch al kan tegenkomen!'

't Was al zuchtend en kopschuddend dat hij, met zijn volle tasch op den buik, zijn ronde begon. En toen hij bij den notaris op 't kantoor kwam, en den brief en 't boekske om op af te teekenen aan Stafke den klerk overreikte, was hij beschaamd als een kind en maakte dat hij er gauw weg was.

Notaris Boschstraete keek ook danig verwonderd naar die ongewone zending.

'Wat zou dat zijn?' bromde hij en hij schoof er zijn gazet voor opzij. 'Uit Amerika!... En laat eens zien, uit Richmond!'

'Wacht eens wat!' viel Stafke hem in de rede. 'Als ik mij niet vergis, is dat daar dat die kozijn van de Tuitsen woont! Wel, wel, zou dat hun fortuin zijn?'

‘Wat zegde?... Fortuin?’ vroeg de notaris en aanstonds had hij met zijn vouwbeen het stuk open. Met groote oogen en opgetrokken wenkbrauwen las hij den brief en hoe verder hij kwam, des te stralender werd zijn rood, goud-bebrild volle-maan-gezicht.

‘Goed geraden, Stafke!’ bromde hij opgewekt terwijl hij aan het nieuwsgierig toekijkend klerkske den brief overreikte. ‘'t Is van dien Tuits! Maar geen sprake van fortuin! Iets voor ons, ja, en een schoon affairke nogal! Lees zelf maar! Iets echt Amerikaansch!’ En hij lachte voldaan en stak voor de gelegenheid een van zijn echte havanna's aan.

Inderdaad, iets echt Amerikaansch was het. Om een oogenblik te peinzen of die kozijn stapel-zot was.

Hij schreef dat hij wenschte terug te komen, voorgoed. Hij was het ginder ineens moe geworden. En hij gaf opdracht aan den notaris dadelijk, vandaag nog, het oude, patriciërs Vier-Heemskinderen-huis in de Arragon-straat ‘stante pede’ te koopen, te laten opschilderen en behangen als het noodig mocht zijn, te bemeubelen en naar een knecht en een koppel meiden uit te zien, opdat hij er over vier weken, bij zijn aankomst, direct zou in kunnen. Naar den prijs moest hij niet nauw zien. Hierbij ('t was vóór den oorlog) was een chek van dertig-duizend frank om te kunnen beginnen.

‘Wel, wel! Hebde van ze' leven!’ zuchtte Stafke en zijn handen beefden als hij den brief teruggaf. ‘Maar... maar... als de Juffrouwen Mertens, die er wonen, nu eens niet willen?’

‘Niet willen? Maar jongen-toch! Zoo'n twee gierige pinnen! Daarbij met duimkruid krijgt ge alles gedaan! En hier is duimkruid! Ge ziet toch dezen check?’ bromde de Notaris plezierig verder en hij reikte daarop aan Stafke zijn kistje havanna's.

‘Hier zie!’ ging hij verder. ‘Pakt er ook maar zoo'n beestje met een baard. En en-avant nu! W'hebben met een Amerikaan te doen en 't moet dus op zijn Amerikaansch gaan. Of beter nog: we moeten hem overtroeven! Zie, ik ben al weg! Binnen een uurke ben ik terug!’

En waarlijk, Notaris Boschstraete hield woord. 't Ging op zijn Amerikaansch. Een uurke later was hij daar al weerom.

‘'t Is in orde, Stafke!’ lachte hij. ‘Eerst zegden ze: we denken er niet aan, nu niet en nooit niet. Ik vroeg toen: maar als ge er nu eens moest aan denken, hoeveel zoudt ge er dan willen voor hebben? En Juffrouw Thérèse, ge weet wel, de kleinste, die zei: een groote som, een heel groote som, zeventienduizend frank. Toen zei ik: luistert, da's veel, da's heel veel, da's overvráágd, dat weet ge ook. Veertien zou meer dan genoeg zijn. Hewel, ik geef er u twintig-duizend voor, op conditie dat ge er binnen de veertien dagen uit weg zijt. Peinst er eens over na, dezen avond kom ik om 't antwoord. En zie, Stafke, eer ik aan de deur was, waren ze al bezweken. Als er maar duimkruid is! Ik ken de menschen wel!’

Hij lachte eens hartelijk en wreef uitgelaten in zijn handen.

‘En nu, Stafke, draagt ge dezen telegram direct naar de post!’ sprak hij verder en op een groot stuk papier, onder de oogen van 't verpafte klerkske schreef hij:

‘Mister Cornelius Tuits
Mainstreet
Richmond (U.S.A.)

Brief ontvangen. Zaak in orde. Kunt komen, morgen reeds, indien verkiest,

Notaris Boschstraete.’

‘Maar... maar...’ opperde Stafke, ‘die: mórgen... dat kàn toch niet!’

‘Dat kan wél!’ sprak de notaris philosophisch. ‘Er is immers duimkruid. Amerikaan zijn is niet moeilijk, als ge van dàt maar hebt!’

Toen het twaalf-uur rammelde, kon Stafke niet rap genoeg in ‘De Marmit’ zijn, waar hij gewoonlijk zijn bitterke ging pakken. Hij kwam er binnengevallen, opgewonden 't en kon al niet meer.

En seffens, aan Gust, den baas, die hem van achter zijn toog verwonderd bekeek, en aan de andere noenbitter-klanten, die daar met hun borrelke in de hand bijeenstonden, begon hij in 't lang en in 't breed 't gebeurde van dezen morgen uiteen te doen.

De meesten, ook Gust, glimlachten eens ongeloovig en hieven naar hem hun elleboog op.

‘Toe, toe! Stafke!’ zegden ze. ‘Ge wilt ons zekers op stoopkens trekken! Na de klucht van dien kozijn en deze van Fee Verbuken, de uwe. Er komt geen ende ni-meer aan! In alle geval het is er een goeie, ge kunt het!’

En wat Stafke ook protesteerde en er eeden op zwoer en wedden wou voor tien tegen een, ze bleven bij hun meening.

Iedereen trouwens die 't hoorde vertellen nadien, lachte er eens hartelijk mee. Zelfs de Tuitsen konden niet anders dan er hun schouders voor optrekken.

‘Fabelkes!’ zegden ze kwaad. ‘Als iemand er iets kan van weten, dan moesten wij het toch zijn! En we weten er niets van!’

Maar wat stonden al die ongeloovige thomassen, en in de allereerste plaats de Tuitsen, dwaas te kijken als ze eenige dagen later hoorden dat de Juffrouwen Mertens inderdaad aan 't verhuizen waren en dat nogal wel naar 't Begijnhof. Zoowat heel de stad liep naar de Arragonstraat om 't met eigen oogen te kunnen zien.

‘Zou Stafke dan toch waarheid hebben gesproken?’ vroegen ze zich onthutst af.

En als ze den dag daarop het oude Vier-Heemskinderenhuis, met zijn sierlijk gebeeldhouwde deur, zijn hooge, groenig-geruite ramen en boven op zijn krulgevel zijn steigerend Ros Beiaard waarop de vier beruchte Heymonskinderen reden, van boven tot onder vol zagen van schilders en behangers; als er een week later zware verhuiswagens uit Antwer-

pen en Mechelen vóór stilhielden waaruit, onder 't scherp oog van Madam van den Notaris, meubelen, spiegels, kachels, luchters, tapijten, schilderijen, enz. werden naar binnen gedragen; als er ten slotte ook een knecht en twee meiden introkken, neen, dan kon er aan Stafke zijn woorden niet meer getwijfeld worden. Ze geloofden hem dan ook op zijn woord, als hij eenige dagen later te vertellen wist dat de Amerikaan zelf er op den 7^{n} Meert zou inzitten. Met de ‘Vaderland’ van de Red Star Line, die op dien dag te Antwerpen binnenliep, kwam hij mee.

IV

't Bracht beroering in de stad, die naderende overkomst van dien rijken man, die zóó met zijn geld gooide. Want het was gauw geweten natuurlijk wat slodder de Juffrouwen Mertens aan hun huis verdiend hadden en ook wat er aan de meubelen en al de rest was gehangen.

Doch, al liepen ze er nog zoo van over, 't was maar een klein beestje vergeleken bij wat er in de koppen van de Tuitsen te koken en te spoken zat. De ouderen nog veel meer dan de middensoort en 't klein grut, ze wisten met hun eigen geen blijf meer.

Toen zij dat hoorden van dien 7^{n} Meert, waren ze gewoon lijk zot.

Zij die 't minste noten op hun zang hadden, lijk de Mane, de Jef en de Gust, geraakten er evengoed

den kop bij kwijt als de Piet en de Jos en wie er daar nog waren. En zenuwachtig, renden ze, de eene naar den anderen, om te weten wat ze in Godsnaam nu toch moesten doen. Want het sprak toch vanzelf, ni-waar, dat er aan alleentrekkerij lijk met de brieven, nu niet meer kon gedacht worden. Hun familieweerdigheid, hun familie-eer, in één woord hun naam was er mee gemoeid. Er diende direct een plan te worden opgemaakt waaraan iedereen zich houden zou en daarom was het dringend noodig, zoo gauw mogelijk samen te komen, overmorgen Zondag b.v. was een goeie dag. De kozijns uit Antwerpen en die uit Mechelen konden sito verwittigd worden en straks als Lode uit school kwam, moest hij aanstonds naar Jomme op Hagenbroeck rijden om 't hem alles te gaan zeggen; hij reed wel moeilijk, die dikzak, maar op Mitteke heuren velo zou 't wel gaan; daarbij het moést nu immers!

't Was voor al die Tuitsen een echte opluchting, dien Zondag samen te zitten bij Nonkel Gommer, in de achterkamer van ‘Den Smoorenden Moriaen’. Zaagt ge dat er geweest waren om niet te komen en toch hun eigen gangen te gaan?

En nog meer voelden ze zich op hun gemak, toen ze, na lang en opgewonden vertellen van al 't nieuws dat ze hadden gehoord over Kozijn zijn Vier-Heemskinderenhuis en al de luxueuse dingen die er in waren, weer een plan hadden, een goed, een schoon familie-plan, dat hun naam van Tuits hooghield en waaraan iedereen zich onderwierp.

Kozijn ging dus komen. Hij moest afgehaald worden natuurlijk. Een kwestie van eer was dat. Maar dat konden ze toch niet allemaal te samen doen; dat ware belachelijk geweest. Neen, 't moest deftig gebeuren. Daarom zou er een delegatie van vier man hem aan den ‘Vaderland’ gaan opwachten, hem per koets naar de statie brengen en verder paar hier. En die delegatie zou bestaan uit Nonkel Gommer en nog drie anderen door 't lot aan te wijzen. Dat was één!

Nonkel Gommer protesteerde wel toen hij dat hoorde.

‘Mannekes-lief!’ kloeg hij. ‘Doet het zonder mij!... Ik ben veel te oud. Peinst eens: een mensch van bij de tachtig... Alsteblieft... spaart mij dat... mannekes-lief!’

En hij zuchtte diep, sloeg zijn oud hoofd overentweer en draaide zijn oogen smeekend naar 't met sterrekes-papier beplakt plafond.

Maar allemaal riepen ze uit:

‘Toetoetoet! Geen vodden in de biecht! De eigen broer van Kozijn zijn vader zou thuis blijven? Gij moét mee!’

Precies of hij had niets gezegd gingen ze verder en trokken strooke om te weten wie van hen de drie uitverkorenen zouden zijn. En stom, zooals 't lot altijd is, 't waren juist die twee wringers van een Piet en een Jos, met daarbij de Jef, de lange suikerbakker van op de Werft, die het troffen!

De anderen keken elkaar wel een tijdje dwaas

aan. Maar wat konden ze er aan doen? 't Was getrokken!

Vooruit dus maar, het tweede!

Hier aan de statie moest er ook wat gebeuren. Een delegatie van vrouwen en kinderen zou hier present staan om hem, met bloemtuilen en met een schoon gelegenheidsgedicht dat Lode zou maken, van harte wellekom te heeten in zijn geboorte- en vaderstad.

Wat Jomme, noch Gust, noch Soe, - de drie met het meeste voorkomen - voor zichzelf hadden kunnen trekken, ze trokken het nu voor hun vrouwen en daarmee was alles in peis en vriendschap geregeld en konden ze met een gerust gemoed dien 7^{n} Maart afwachten.

Ze troffen het, 't was een schoone dag met een luw, deugdelijk windeke en een versche, schitterende zon die van tusschen trage, witte lentewolken heur kandeleer-zilveren licht over het stadje en de verdere wereld schoof.

De Tuitsen, groot en klein, hadden hun Zondagsch kostuum aan voor deze gelegenheid en de mannen van de delegatie haalden er zelfs hun processiekleeren voor uit de kast. Ten minste dan toch drie van de vier.

Want voor Nonkel Gommer, die weer met zijn kop te spelen begon en zei dat hij niet meeging, moesten Mane en zijn vrouw het doen. En 't was een geluk voor die twee dat Jomme, in den vroegen morgen, met de rapte van uit Hagenbroeck nog eens

tot thuis gefietst kwam, of ze hadden er nog wat anders mee beleefd.

Radikaal pakte Jomme hem aan, lijk een kind bijkans. ‘Geen kuren, zulle, Vader!’ gebood hij. ‘Gij gaat mee!’ En al sputterde de oude terug dat hij voor zoo iets geen mensch meer was, dat ze niet wisten wat ze deden, dat de gevolgen op hunnen kop zouden neerkomen, hij bleef er bij.

‘Gij moet numero een zijn!’ herhaalde hij, toen hij om acht uur rap wegreed om nog op tijd op zijn school te zijn. ‘Afgesproken, he Vader?’

Toen de koets, waarmee de delegatie naar de statie zou rijden en die achtereenvolgens den Piet, den Jef en den Jos had opgeladen, rond den elven vóór ‘Den Smoorenden Moriaen’ stilhield, kwam hij weliswaar schijnbaar rustig de deur uit en stapte ook zoo in, tot groot contentement van Mane en zijn vrouw, die, achter zijn rug, met hun oogen en hun mond aan de drie anderen teeken deden dat het wat geweest was. En ook in de statie bleef hij menschelijk.

Maar eens in den trein, ondanks het 2de klas-coupé, de stralende, opgewekte gezichten en de feestelijke drukte van zijn mee-gedelegeerde neven, begon hij algauw weer te zuchten en met zijn kop te schudden. En hij bleef het doen te Antwerpen op de tram, tot zelfs in het café op het Schelde-terras waar ze den ‘Vaderland’, die volgens de gazetten rond den tweeën moest binnenloopen, zouden afwachten.

Wat de mannen ook vertelden en hoe ze ook het

mekaniek muziekske lieten spelen, hij bleef klagelijk lijk een Man-Job en geen woord kwam er uit. En toen eindelijk, uit de doorzonde wazigheid die ginder boven de Schelde trilde, de groote witte boot met een lang en luid geloei, te voorschijn helderde en de mannen ontroerd opstonden om naar de landingsplaats te gaan, moesten Jef en Jos hem tusschen hun tweeën in bij den arm verder brengen of hij was blijven staan.

‘Toe, Nonkel! Houd u goed!’ fluisterden ze hem beschaamd toe. ‘De menschen bezien ons! Ge moogt zoo gepakt niet zijn. Sebiet is Kozijn daar en dan is 't over! Toe, een beetje couragie!’

Nog veel meer zegden ze hem, ieder op zijn beurt, maar nog altijd kwam er geen simpel woordeken uit. Niets anders dan altijd datzelfde gezucht en beneden, onder de menschen die daar eveneens wachtende waren en gespannen het langzaam naderen volgden van de geweldige, dikke rook uitwolkende boot, groeide het zelfs tot een kreunen.

Eerst als de drie, bij 't plots ontdekken onder de passagiers van een in 't licht-beige gemantelde, langen wit-gebaarde Sint-Niklaasfiguur, in geestdrift uitriepen: ‘Nonkel! Daar is 'em! Ginder, zie!’ herpakte hij zich.

Niet om mee te juichen, maar om de drie met een brutalen stomp vooruit te duwen en kwaad te grommelen:

‘Ik doe 't niet! Neeë! Nooit! Doe 't zelf!’

De drie keken hem aan als van de hand Gods geslagen.

‘Nonkel-toch!... Wa' krijgde nu?’ vroegen ze moeilijk.

‘Da 'k het niet doe!... 'k Val nog liever dood!’ stootte hij hijgend uit.

‘Allez dan maar!’ zegden ze. En de Jef zei verder: ‘Piet, gij zijt de oudste en ook 't beste van tong. Neem het dan maar over!’

‘Als 't niet anders kan... en gijlie het wilt... in Godsnaam dan!’ zei de Piet. ‘Laat me nu eens denken... wat ik moet zeggen...’

De boot was intusschen tot tegen den kaaimuur geschoven. De trossen werden uitgegooid, de brug zakte neer en 't volk stroomde aan wal, elk naar zijn wuivende en gedempt-roepende kennissen toe.

En toen kwam daar ook, met een klak op zijn hoofd en een saamgeriemden plaid aan de hand, de Sinterklaasfiguur neergestegen.

‘Vooruit... toe...’ fluisterde Jos tegen Piet.

‘En doe het goed!’ voegde Jef er bij. ‘Ik blijf hier bij Nonkel.’

Piet deed eenige stappen naar de brug toe, doch het toeval wilde dat Kozijn juist naar hem toekwam, en hij bleef dus maar staan om niet te ver van zijn volk weg te geraken.

Hij nam zijn bolhoed in de hand en met zijn zuutste gezicht, lijk hij gewoon was er een op te zetten als er heel rijk volk in zijn speelgoedwinkel trad, richtte hij zich tot den Amerikaan.

‘Mijnheer... alstublieft...’ vroeg hij en zijn stem beefde. ‘Zijde gij... soms niet... Mijnheer Tuits...’

De andere bleef staan, keek hem verwonderd aan en knikte eens.

‘Ja... En wat is er?’

Toen droop de Piet zijn gezicht van vriendelijkheid, tranen sprongen in zijn oogen. hij stak zijn hand vooruit en ontroerd, in een breeden, zaligen glimlach, ging hij verder: ‘Dan zal ik maar Kozijn zeggen... Hewel, Kozijn... wij hier zie, wij zijn hier gekomen... in naam van onze heele familie... om u... hier op onzen vaderlandschen grond... of beter... nu gij den eersten voet... na zoovele jaren... hier op...’

Al zag hij door de tranen niet heel duidelijk meer, toch zag hij nog genoeg, dat Kozijn almeteens een danig kwaad gezicht trok en dat deed zijn stem stokken in zijn keel.

Kozijn stak zijn kop vooruit, keek Piet van onder tot boven doordringend aan, keek naar Jos, naar Jef en toen hij, eenige stappen achter dezen laatste, Nonkel Gommer ontdekte die pimpeloogde en hijgde als een dempig peerd, werd hij rood als vuur, zijn oogen spalkten wijd open en ineens, al zwaaiend met zijn plaid, begon hij te bulderen dat de vier, bevend als een riet en bleek van den schrik, achteruitweken.

‘Potver... hier en daar!’ sakkerde hij in plat Liersch. ‘Dat komt een mensch afhalen!... Dat durft een mensch komen afhalen!... Zeg eens, gij peinst toch niet dat ik het vergeten ben: het droog

stukske brood da'k kreeg en de slagen en mijn stroomatraske op den blooten vloer, boven onder de pannen!... Weg, uit mijn oogen, of 'k bega ongelukken!...'

En 't was maar goed dat de drie hunnen zweetenden Nonkel rap bij zijn armen van onder het dreigement van dien plaid wegtrokken, een kraanwagon achterom en dan lijk een weerlicht een wegske in tusschen stapels balen en kisten of 't was er van gekomen ook nog.

Ze kookten, de Piet en de Jos en de Jef. Niet tegen Kozijn maar hier tegen dezen, dien ze tusschen hun handen hadden. Ze moesten zich bedwingen of ze hadden hem gestompt en een schudding gegeven van belang. Ah! nu begrepen ze zijn gezucht en zijn oogengedraai! Zijn geweten was niet proper! Maar waarom daar niets van gezegd en hen in zoo'n schandaal laten loopen!

God-zij-geloofd! niemand kende hen hier! Maar wat ging er gebeuren te Lier, waar de vrouwen en heel de rest van de familie in de café's rond de statie zaten te wachten naar Kozijn zijn aankomst! Dat zou nog een ander schandaal zijn! 't Moest voorkomen worden, kost wat kost!

Juist kwam er een huurrijtuig aangebold en een leeg nog wel!

'Hier, koetsier!' riepen de drie tegelijk. 'In eenen trek naar de statie!'

Ze stopten er hunnen ontdanen Nonkel in, kropen er toen ook in. En aan de statie verzonden ze tele-

grams naar links en rechts en alleman: ‘Is er niet bij. Komt niet!’ en haastten zich in eenen asem de trappen op om met den eersten den besten trein naar huis te vliegen. Als ze hem nu maar vóór konden zijn, God, als dat maar zijn mocht!

Doch pas waren ze binnen, of dààr, op 't perron, waar de trein naar Lier rustig te suisen stond, zagen ze hunnen Amerikaan overentweer wandelen, met zijn plaid op den rug en 't gezicht síerlings naar den grond.

Ze stopten hunnen Nonkel samen met Jef in een der achterste wagens, en achter een karretje, volgeladen met koffers en valiezen dat naar voren naar den bagagewagen werd gerold, smokkelden de Piet en de Jos hun eigen voorbij hem en wipten vlug in den allereersten om in Lier zoo rap mogelijk buiten te vliegen en alleman weg te sturen.

't Was nu geen plezierreiske lijk dezen morgen! En waren ze nu maar alleen geweest, dan hadden ze nog eens nader kunnen overleggen wat verder diende gedaan. Maar er kwam een Mijnheer Pastoor bij hen zitten die dadelijk te brevieren begon en geeneen van de twee waagde het nog iets te zeggen.

Nog stond de trein te Lier niet heelemaal stil of ze wipten uit hun coupé en met hun hand in de zij tegen de steekten, liepen ze wat ze loopen konden, naar den uitgang. Heel de familie, met in hun midden de vrouwen-delegatie die bloemtuilen droeg en Lode die zijn opgerold gedicht tegen zijn borst hield, stond er in een halven kring te wachten.

De Piet en de Jos waren aanstonds bij hen en ze probeerden hen met geweld weg te duwen.

‘Weg van hier! In Godsnaam! Naar huis! Hij is er niet bij! Luistert toch! Toe, weg, weg!’ stotterden ze en als in wanhoop staken ze hun handen naar hen uit.

Maar dat ging zoo gemakkelijk niet.

‘Waarom? Wat krijgde gijlie nu?’ vroegen ze, achterdochtig plots, en ze bleven pal staan.

‘Och, doet het toch!’ smeekten ze. ‘We zullen later alles vertellen! In Godsnaam, nog een keer! Ga weg! Ga weg!!’

En toen ze daarop, achter wat schaarsche reizigers, hunnen Sinterklaas zagen verschijnen, sisten de vrouwen: ‘Wel gij leelijke leugenaars!’, de mannen sakkerden en ze duwden den Piet en den Jos hardhandig opzij.

Hoeden en zakdoeken gingen omhoog en als hij buitenkwam werd er geroepen: ‘Welkom! Welkom, Kozijn!’ De vrouwen meenden hem hun bloemen over te reiken, de Lode ontrolde reeds met zijn Javaansch-gekrolde vingeren zijn gedicht, doch Kozijn schoot plots vol vuur, drong lijk een razende wildeman door den plots verschrikten hoop recht naar een van de twee huurrijtuigen die daar te wachten stonden, rukte de zweep uit de hand van den verpaft-toekijkenden koetsier en begon er vervaarlijk over de altemet angstig-ingetrokken hoofden mee te djakken.

‘Weg!’ tierde hij met een stem lijk een klok, ‘Weg! of ge gaat nog iets anders beleven!’

En toen hij al dat volk, dat wit uitsloeg en kreste van: oejoejoej! en van: moeder helpt!, had achteruit gedjakt, wipte hij boven op den bok, duwde den koetsier van zijn kussen en greep de teugels. En rechtop, aldoor zwaaiend met zijn zweep en roepend: ju! ju!!, joeg hij het schichtig-geworden paardeke in gestrekten draf de Antwerpschestraat in en recht naar zijn Vier-Heemskinderenhuis. Zoo rap reed hij dat Jan-de-koetsier, nevens hem, zijn hoogen hoed moest vasthouden, en dat zijn eigen mantel-pelerine en zijn lange baard van de vaart lijk een vlag op zijn rug wapperden!

V

Ge kunt peinzen hoe rap die thuiskomst in het lieve vaderland bekend werd, rapper nog dan een vuurke.

Wie 't hoorde liet er werk of eten voor staan en eer hijzelf heelemaal uitgelachen was, zat hij er al mee bij een anderen om het met veel geschetter en veel billen-geklets voort te vertellen. En waar het ook binnenkwam, bij den burgemeester, op 't Begijnhof, op 't stadhuis of 't is gelijk waar, overal beleefde men er een echten kermis aan!

Denzelfden avond nog werd er in ‘Den Omnibus’ waar het jong en groen artisten-volkske van

de kleine stad samenkwam om een beetje te discuteeren en veel te drinken en te lachen, door den Tikke-uit-de-Trap al een lieke op gezongen.

Toen de Tikke het voordroeg telde het acht strofen. Doch geen twee dagen later waren er op zijn minst al vijf-en-twintig aan. Al de Tuitsen, van Nonkel Gommer tot den pappigen poëet uit ‘De Groote Bobijn’, kregen er van langs en men kon geen twee straatjong niet meer tegenkomen of ze zongen luidkeels het refrein er van:

Onze lieve Sinterklaas uit Amerika,
Wat was 'em kwa!
Wat was 'em kwa!
Hij pakte rap de zweep en hij sloeg er na',
Die lieve Sinterklaas uit Amerika!

Alleen bij de Tuitsen zongen ze geen liekens en lachen deden ze nog veel minder!

Direct na Kozijn zijn Romeinsche-wagenrenners-afvaart, terwijl het daar uit nieuwsgierigheid toegestroomde volk in luid gelach en gejuich losbarstte, waren ze stil lijk muizen en met het gezicht beschaamd naar den grond, binnengevlucht in de café's rond het Statieplein. En eerst als 't donker was, hadden ze 't gewaagd terug naar huis te sluipen.

Den dag daarop lieten ze hun deuren toe en hun blaffeturen vóór de vensters. Geeneen liet zich zien, ook hun vrouwen niet, zelfs hun kinderen bleven van school en binnen. En wie er ook aan de bel kwam hangen of aan de deurklink rammelen, bak-

ker, melkboer, beenhouwer of klant, ze konden onverrichterzake optrekken. Iets wat het gelach in de stad nog wat luider en feller deed opklinken natuurlijk.

En al deden ze 's anderendaags hun winkels open, het duurde zekers nog een dag of drie, vier eer men er een op straat van te zien kreeg.

't Was Lode, de poëet, die 't eerst verscheen.

Nog was hij 't Kluizenpleintje, - waar ‘De Groote Bobijn’ lag, - niet over of van links en rechts, uit openstaande deuren, helmde er spottend gelach omhoog en vlogen de kwinkslagen:

‘Zeg eens, hoe gaat 't met Kozijn?’, en ‘Lees uw gedicht eens af!’, en ‘Hij kan goed rijen, he?’, ‘En zweepen!’ enz. enz.

Maar tot verwondering van al die spotters die intusschen buitenkwamen, knikte de Lode hun toe en lachte zoo hartelijk mee dat hij er van schokte en zijn handen op zijn buik moest houden.

‘Een kerel, he, onze Kozijn?’ gekscheerde hij terug. ‘Zoo rijen en zweepen! Zeg eens, wie doet hem dat na! Fabuleus was 't!’

En toen eenige straatslijpers die daar juist aankwamen begonnen te zingen van:

> Onze lieve Sinterklaas uit Amerika!

zong hij, jandorie! mee en zelfs luider nog dan zij!

Als 't uit was riep hij: ‘Nog een keer, toe!’ en hij zette het zot refrein zélf in.

Maar dat maakte die mannen kwaad. ‘En dan nog dinzend keeren, zekers?’ vroegen ze gebeten.

‘Maar gij niet, zulle, of geenen eenen van al de Tuitsen!’ En met een leelijk woord naar den Lode, stapten ze nijdig verder.

Hij liet er zich echter niets aan gelegen, en tot groot plezier van de lachers aan hun deur, zong hij het lieke op zijn eentje heelemaal uit.

Niet alleen daar, doch overal waar hij kwam en ze hem in het oke meenden te kunnen nemen, sloeg hij op dezelfde manier alle gespot lam en trok dan met een triomfantelijk-lachenden kop, als uitdagend, verder.

En na den Lode, waren het dat zwart tapissierke van een Jos, en de Piet met zijn neus, en die lange siroopstek van een suikerbakker en Mane en Jomme en Gust en Soe en de drie van Dessels, tot zelfs de vrouwen en de kinderen, die alzoo den bal terugsloegen.

Meer nog, als de anderen er over zwegen, begonnen ze zelf te lachen en te spotten met het heele geval, zoodat het op minder dan een week amen en uit was met alle gekscheerderij over Kozijn.

‘Hebde van ze leven?’ zegden de menschen vol verwondering tegen elkaar. ‘Daar moet ge Tuits voor zijn! Nu doen ze er zelf nog volle schepels bij! Neeë, niks zitten ze er mee in, niks, absoluut niks. Onbegrijpelijk is 't!’

Maar al leek dat allemaal wel zoo, de menschen sloegen er danig naast.

‘Ziezoo,’ zegden de Tuitsen met een zucht van verluchting tegeneen, ‘dat gejudas op straat ligt den

kop in en stil. Dat hebben we goed weggevochten! En 't zot lieke zal ook wel doodbloeien! Doch Kozijn is er nog, en hoe 't daar mee goe' gekregen! Als er dat schandaal nu maar niet geweest was, dat schandaal!!'

Lijk een doorn was dat in hun hart gedrongen en veel meer dan een mensch het vermoeden kon, liepen ze er onder te zuchten en te kreunen. En dat zoowel de eene als gelijk welke andere.

's Avonds laat, als hun winkelramen waren toegeplaffetuurd, de deur op nachtslot en ketting, en de kinderen naar bed, werd er, met gesmoorde stem en van achter opeengeklemde tanden, door al de groote Tuitsen nogal wat af gesakkerd over het schandaal.

Wat duivelden ze op Nonkel Gommer die er hen zoo stom had laten inloopen. Stom was het geweest die eerste brieven door hem te hebben doen onderteekenen en nog veel stommer van hem meegenomen te hebben naar Antwerpen! Hij had wel gevraagd: laat er mij buiten, maar hoe konden zij rieken wat er achter zijn gezucht en zijn oogengedraai verdoken zat. Neeë, hij had moeten spreken! Dat was zijn plicht geweest!

En wat schimpten en foeterden ze op Fee Verbuken! 't Kon niet anders of die kadee was hun grove paardeleugens komen opsolferen over zijn bezoek bij Kozijn te Richmond! Hij mocht van geluk spreken dat hij op zee was, of ze zouden het hem ingepeperd hebben! In alle geval, met Mitteke was

het af. Bedriegers hadden ze in hun familie absoluut niet noodig!

Zoo diep zat de koleire er in, dat het op een familie-reunie, - die ze een week of vijf later hielden in ‘Den Smoorenden Moriaen’ om eens allemaal tesamen hun verstand in hun handen te nemen en te overleggen wat er nu verder diende te worden gedaan, - geen haar schol of ze hadden Nonkel Gommer nog een toefeling gegeven.

Op alle verwijten die ze hem deden, knepte hij nijdig terug dat ze er geen zakens mee hadden, dat hij aan niemand uitleg te geven had over zijn leven, en zekers aan geen snotneuzen lijk zij.

Hij ging zelfs zoo ver te zeggen dat ze blij mochten zijn dat hij streng was geweest voor dien aap van zijn broer.

‘Als ik het nu niet geweest was, he stommeriken’ beet hij hun kwaad toe, ‘zou hij dan soms loopen gegaan zijn? zou hij dan naar Amerika getrokken zijn? zou hij dan fortuin hebben kunnen maken? Dan zou hij hier gebleven zijn en hadde nooit iets te verwachten gehad van hem! Als er iets afvalt voor ulie hebde't aan mij te danken, verstaan? En in plaats van merci te zeggen, staan ze mij daar allemaal uit te maken en te kapittelen, precies of da'k een snotneus ben, mij, een ouden mensch van tegen de tachtig!’

Nog veel meer stootte hij hun toe. En toen, zoo almeteens, schoot hij in een schrei en al snikkend en kreunend, met zijn rooden zakdoek vóór zijn

paarsch-uitgeslagen, moe gezicht, trok hij de kamer uit, gevolgd door Jomme die hem probeerde te troosten.

‘Dat hij maar eens schreit!’ zegden ze. ‘Hij had ons moeten verwittigen, en daar gaan we geenen steek van af!’

Ze hadden eens goed hun hart gelucht, zekerlijk, maar met dat al zagen ze nog even weinig in wat ze nu, in Godsnaam! zouden kunnen beginnen om contact te krijgen met Kozijn. Geeneen die er iets op wist.

‘Weet ge wat,’ zei Soe, ‘laat er ons nog wat over napeinzen. Daarbij we weten nog te weinig van hem af. Hij is hier nog niet ingeburgerd immers! Als hij op café zal gaan, zal 't gemakkelijker zijn!’

Iets wat ze allen moesten toegeven, want zoo was het.

Hij leefde tamelijk op zijn eentje, de Amerikaan. 's Morgens ging hij trouw naar de zeven-urenmis in de Groote-Kerk, deed nadien, als 't weer er naar was, den toer van de vesten, heelemaal de stad rond, en onveranderlijk gehuld in zijn beigen reismantel, alover de vesten den toer van de stad, en ar en toe. liet hij Fons, het huurrijpaard uit ‘De Wildeman’. vóór zijn gebeeldhouwde Vier-Heemskinderendeur aanrijden, om er, uitgedoscht als ruiter met rijbroek, sporen en zweepje, in rappen draf eens den buiten mee op te vliegen. Voor de rest zat hij binnen, en buiten Notaris Boschstraete, die er 's avonds nogal wel kwam om een potje schaak te

spelen, en Mijnheer Robijns, zijn biechtvader, ging er geen mensch op bezoek.

Spijtig was het voor die Tuitsen dat ze, precies lijk het gejudas ook dat zot Sinterklaaslieke van den Tikke-uit-de-Trap, niet van de straat hadden kunnen vechten. Want zie, juist toen ze met een hoopvol hart een eersten slag aan 't berekenen waren, - ze hadden uitgevischt waar hij, als hij uitreed, afstapte om een glas bier te pakken en Fons te laten drinken, en 't kwam er nu op aan dat Jomme of Soe of een ander hem daar eens treffen kon om incognito een gesprekske aan te knoopen, - gebeurde het dat door dit lieke alle hoop voorgoed werd ineengeklopt.

Zekeren noen, binst hij in de voorkamer zijn collectie vetplanten en cactussen, die hij van bij De Locht uit Contich had laten komen, aan 't verzorgen was, hoorde hij daarbuiten in de straat, door een rijtje gearmde schooljong, dat lieke zingen.

's Avonds, toen Notaris Boschstraete kwam, eer nog dat deze goed en wel binnen was, vroeg hij er naar. En de Notaris, die er geen erg in had, iets verkeerds te doen, vertelde hem heel die historie van Fee Verbuken en van de schilderij in het Sint-Niklaaskapelleke en ten slotte dat van het lieke.

Pas had hij 't gehoord of hij begon lijk te koken. Zijn gezicht werd gloeiend-rood, de aders zwollen pink-dik op zijn slapen, zijn lippen en zijn baard beefden, en tot grooten schrik van den Notaris, die knie-knikkend achteruit week en zich bij de deur, met de koperen klink in de hand, gereed hield om op

den loop te slaan, voerde hij daar door zijn salon, al bulderend en speekelend, met de armen hoog in de lucht, een soort woesten Indianen-dans uit. En toen hij ten slotte was uitgetierd, kwam hij tot vóór den Notaris, stak plechtstatig zijn rechterhand ten hemel.

‘Ze hebben mij Sinterklaas genoemd, ni-waar?’ riep hij luid. ‘Niet alleen die ouwe gierigaard uit ‘Den Moriaen’ is het dus. Ook zij doen mee! Hewel, Notaris, ik zweer het, 'k zal Sinterklaas zijn! Maar niet de hunne!’

En daarop werd hij zoo plezant, vertelde kluchten en lachte, dat de notaris, die aan 't schaakberd maar danig slap was, met alle gemak 't een potje na 't ander won.

't Werd zooals hij gezegd had. Den volgenden dag begon hij al. Hij stapte naar 't stadhuis tot bij den burgemeester en vroeg of hij 't jongensweeshuis in de Sint-Huibrechtstraat eens mocht afzien.

‘Zekers, Mijnheer Tuits, waarom niet!’ exclameerde de burgemeester joviaal en hij schreef direct een kaartje voor den Vader.

Hij ging, doch geen half-uur nadien was hij daar terug met de vraag of hij er, alles op zijn kosten wel te verstaan, de een en andere verbetering mocht aan laten toebrengen.

‘Zekers, Mijnheer Tuits, waarom niet!’ riep de burgemeester weer uit. ‘Ga uw gang!’ en seffens liet hij door Flup-den-bode den gemeenteraad bijeenroepen om hem op de hoogte te brengen van dezen meevaller. 't Spreekt vanzelf dat ze 't goed vonden!

Toen ging hij zijn gang, die uit den Amerikaanschen hemel hier neergestreken Sinterklaas! Echt op zijn Amerikaansch, het voor-oorlogsch wel te verstaan.

Van 't beschaamd, Arme-Klarenachtig gebouwke liet hij iets maken, waar een rijke-jongens-kostschool niet bij kon. En dat zoowel van buiten als van binnen!

De schilferende, schurftige kalk werd van den gevel gekapt zoodat de oude, vol-roode steen en de witsteenen vensteromraming weldra weer middeleeuwsch kleurig lachten in de zon. Er werden nieuwe kleingeruite ramen en ook een eiken, gebeeldhouwde deur ingestoken en binnen werden de triestige, blauwig-gekalkte muren fijngestreken en behangen, de trap en 't houtwerk opgeschilderd dat het er blonk lijk spiegels. Er kwamen nieuwe tafels, stoelen en kasten, cocosmatten op den vloer, wit-gelakte, Engelsche bedden met wollen matrassen en de twee-en-twintig jongens liet hij in een nieuw burgerskostuumke steken, met daarbij hun kaske vol solied, spiksplinternieuw ondergoed.

En ten slotte, om de kroon op 't werk te zetten, werd er een piano in het refterke geplaatst, ze kregen eenige violen en koperen muziekinstrumenten, en tevens een kast vol boeken en spellekens.

‘Ziezoo!’ zei hij. ‘Dat is nummer een!’

Heel de stad liep er natuurlijk van over. Wie hem tegenkwam nam zijn hoed of zijn klak tot tegen den grond voor hem af, en in de weekblaadjes versche-

nen er hoogdravende lofgedichten om den milden gever te bezingen.

De Tuitsen bleven niet ten achter in den algemeenen lof.

‘Schoon is het!’ zegden ze. ‘Hij houdt onzen naam hoog!’

En de Lode liet zijn pen niet rusten, doch schreef ook gedichten die hij volop onderteekende met zijnen naam.

Doch al speelden ze die komedie kostelijk, als ze alleen waren kromp hun hart ineen van spijt en grommelden ze met een kwaad gezicht: ‘Met ons' centen! Allemaal niet ons centen! Miljaardemiljaar!’

Na de jongens, kregen ook de Marollekens, waar de weesmeisjes onder dak waren, hunne beurt. 't Was daar wel zoo heel noodig niet als bij de jongens. en 't kostte dus veel minder. Maar des te meer ging er nadien weg naar de drie godshuizen, gezwegen van wat er onder de hand van Mijnheer Robijns wegschoof.

‘Ze hebben mij Sinterklaas genoemd en 'k wil het nu echtig blijven ook!’ zei hij aan al die bij hem kwam.

Zoo overdreef hij het echt op zijn Amerikaansch, dat hij op den vooravond van het werkelijke Sinterklaasfeest, uitgedost als de heilige bisschop, met mijter, staf en gouden koormantel, en gevolgd door twee groote huifwagens vol pakken speelgoed en zakken met lekkers, in de arme menschenwijken, van

deurke tot deurke, zijn milddadig bezoek ging afleggen en er nog al wat achterliet.

's Anderendaags stond de kinderwereld nu eens echtig op zijn kop. 't Waren de burgersjong die jaloersch waren op 't arme volkske en hen met lange, begeerlijke gezichten aankeken.

‘Hij verdient niet alleen gedichten, maar een standbeeld!’ zegden de Tuitsen aan iedereen die 't hooren wilde.

Doch als ze in die dagen door de Karthuizersvest, de Look, de Molenstraatjes, de Rattenkoten of andere van zoo'n steegjes liepen, en daar die groote schoone poppen zagen in de armen van verslonste meiskes, of kostbare stokpaardjes geleid door vuil snotjong, moesten ze zich geweld aandoen om hun alteratie te bedwingen. En met hun oogen naar den hemel en de lippen straf opeen vloekten ze in hun hart: ‘Met ons' centen! Alles met ons' centen! Miljaardemiljaardemiljaar!’

VI

Zeven jaren is Kozijn zoo zijn gang blijven gaan. Precies of het nooit ofte nooit opkon.

Van 't eerste jaar al herdoopten de menschen het ‘Vier-Heemskinderenhuis’ in ‘Den Horen van Abondantie’.

En al vooisden de Tuitsen in schijn mee daarin, voor hen bleef het wat het altijd geweest was. De

sabels die de vier mannekes, daarboven op het Ros Beyaert, omhoogstaken, waren immers tegen hen gericht sinds Kozijn daar woonde!

Ruw berekend schatten zij het geld dat uit dien horen wegrolde in alle mogelijke zakken - de hunne uitgezonderd! - op iets van een vijf miljoen.

Stafke van Notaris Boschstraete zei dat ze mis waren. Het waren er vijftien volgens hem en hij kon het weten.

Doch de Tuitsen voelden maar al te goed dat hij het deed om hen te judassen en ze deden er tegenover hem nog een schepke bij.

‘Neeë Stafke!’ staken ze terug. ‘Gij zijt mis. Zijn 't er geen dertig?’

Wat ze allemaal verzonnen om toch bij Kozijn te geraken, was fabuleus. Veel te veel om 't hier allemaal te vertellen.

Zekeren keer begonnen ze zoowaar, met zooveel ze waren - zelfs Piet en zijn madam en zijn kinderen kwamen er voor van Lisp! - bij Mijnheer Robijns te biechten te gaan. Maar lang duurde het niet, geen half jaar, of de leste bleef van hem weg!

Een anderen keer knoopte die dikzak van een Lode, de poëet, een vrijage aan met een petekind van Marie, Kozijn zijn keukenmeid. Maar die dikke Marie, die daarmee probeerde te pochen bij heuren mijnheer, verschoot geen klein beetje als hij uitschoot: ‘Dat wil ik niet! En 't moet gedaan zijn, vandaag nog of ge krijgt uw veertien dagen en 'k onterf u!’

Wie er bij hem in huis kwam, Notaris Boschstraete, Mijnheer Robijns, de Vader van 't Weeshuis, de burgemeester of 't is gelijk wie nog, ze vermeden zorgvuldig over zijn familie te spreken. Daarbij waarom? Ze stelden het allemaal goed, hadden niets te kort immers en voor die bestond de ‘Horen’ toch niet zekers?

Kozijn zijn laatste Sint-Niklaasfeest was iets geweldigs. Geen twee, doch zes wagens reden uit. Er was muziek bij en fakkel- en ballonnekeslicht en 't was als iets uit een vertelselke, zooals ze daar, in de sneeuw die plotseling begon neer te dwarrelen, door de stad trokken.

Niet alleen de kinderen, maar ook de groote menschen kregen.

Twee weken na die memorabele ronde, toen hij van een rit met Fons door het besneeuwde landschap thuiskwam moest hij te bed.

‘'k Voel het, 't loopt af!’ zei hij en hij liet direct Notaris Boschstraete komen om alles te regelen en te schikken.

Met heeldere processies stroomde het straatjesvolk naar kerken en kapellen om voor hem te bidden.

Doch daarboven hadden ze er blijkbaar anders over beschikt en op Tweeden Kerstdag, terwijl de klokken luidden voor het lof, stierf hij.

De Tuitsen, allemaal in vollen rouw waren present op de uitvaart, die koninklijk was met missen aan alle altaars en met wel vier muzieken in den lijkstoet.

In een hoek van het kerkhof, waar naar men ver-

telde vóór zeventig jaar zijn moeder begraven werd en dien hij, buiten den weet van iedereen, voor zich had voorbehouden, werd hij bijgezet. Zoowat heel de stad defileerde vóór het graf en de arme menschen huilden.

Even nog popelde het hart van de Tuitsen vol zoete verwachting toen ze van Stafke bericht kregen dat er een testament voor hen was en ze dan en dan bij den Notaris verwacht werden.

God-zij-geloofd! hij had hen toch niet vergeten!

Ze gingen, fier als pauwen, en de Notaris las het stuk af.

Het was een schimp- en scheldpartij van belang op heel hun familie en op Nonkel Gommer nog het meest van al. Gelukkig dat hij er niet bij was, - hij kon uit zijn stoel niet meer van de rhumatiek, - want men hadde er vast nog wat beleefd!

De Tuitsen lieten het over hun koppen heengaan.

'Ça passé sur la cuirasse de mon indifférence', zei Jomme.

Om den tijd, verloren met naar hier te komen luisteren, te vergoeden - want hij wilde niets, absoluut niets van hen! - mocht de notaris aan elk die gekomen was tien frank uitbetalen.

Allemaal zegden ze: 'Merci, ge kunt het houden!'

Alleen de Piet en de Jos staken de hand uit.

'Geef maar hier!' zegden ze!

Loewensteintje

I

't Was pas op 't laatst, toen hij zich, een jaar of vijf na den grooten oorlog, in het smalle, Renaissance-achtig-gerestaureerde ‘Spieke’ op de Groote Markt, als wisselagent gevestigd had, dat ze hem den naam van dien beruchten, wereldberoemden kapitalist gegeven hadden. Maar dat dan met een ‘tje’ er achter, en voor de meesten om te gebruiken als hijzelf het niet hoorde, want het was natuurlijk bedoeld om met den jongen te spotten.

Voor de rest noemde heel de stad hem Stanneke, tenzij hier en daar een weekhartig, sentimenteel madammeke, voor wie hij nog altijd, ondanks zijn vijf-en-dertig jaar, zijn vierkantig, kort-gebeend, geel-vellig postuur en al zijn zotte avonturen, Constant-Marie gebleven was, dat arme, beklagenswaardige weezeke, dat, och Heere toch! zijn vader verloren had van vóór zijn geboorte en waarmee men dus nooit genoeg compassie kon hebben.

Een schoone naam was het wel, dien zijn moeder en zijn grootmoeder met de hulp van tantes en nichten, in almanakken en romans van ‘Le Petit Parisien’, voor hun sukkelaarke hadden uitgezocht, zoo Fransch-voornaam en nobiljonsch!

En ze hadden hem nadien met zoo'n zorg opgekweekt, dat die naam hem ook weldra werkelijk paste. Een echt koningskind maakten ze er van, zoo rilde en teer en daarbij altijd door, 's werkendags zoowel als 's Zondags, zoo fijn gekleed in een spannend kostuumke van hemelsblauw fluweel, met kanten manchetten aan de mouwen, met over de borst en de schouders een soepelen, kanten kraag waaruit, omlokt door zijïg, lichtblond haar, zijn fijn-gesneden, bleek-rozig gezichtje met de droomerige, vergeet-mij-niet-oogen er in, toch zoo ontroerend-schoon omhoog rankte!

Voor wie er aan twijfelen mocht, bestonden er nog wel portretten om het hem met zijn eigen oogen te laten zien. Want al werd de stad in 't jaar '14 voor meer dan de helft platgeschoten en uitgebrand, van de vijf dozijn die Stalpaerts, de meesterfotograaf uit de Antwerpsche straat, telkens van het ventje had moeten maken en die dan door de gelukkige moeder overal kwistig waren uitgedeeld, bleven er nog genoeg te vinden.

Schoon was hij, zeker, maar daarenboven zoo braaf en beleefd, dat ieder mensch er in een gedurende verbazing voor stond.

Nooit ofte nooit moest hem iets verboden worden. Thuis, op straat, in de kerk, bij kennissen of 't was gelijk waar, zelfs onder kinderen, had hij stille, gereserveerde manieren en sprak altijd even zacht, echt als een prinsenkind, en geen dag ging er voorbij of hij werd tot levend exempel gesteld voor ons,

broekmannekens van zijn leeftijd, wier zinnen, volgens onze klagende ouders, al teveel gespitst stonden op al wat niet deugde, in plaats van op zoo'n propere, constant-mariesche engelachtigheid!

Te verwonderen was het dan ook niet, dat niet alleen zijn moeder en zijn grootmoeder, - die bij heur dochter inwoonde -, zot waren op dat ventje, maar tantes en nichten en al wat rokken droeg in de stad met heel hun ziel meededen om het te vertroetelen en te verwennen.

Als hij zoo, chic en deftig, op zijn lage lakschoentjes, onveranderlijk een meter of twee vóór zijn moeder en grootmoeder uit, over straat tippelde, bleven de vrouwen en meisjes gewoonweg staan om hem vol zoete bewondering na te kijken. En waar ook die twee met hem binnengingen, in winkels of bij kennissen, seffens kwam al wat vrouw was daaromtrent, met veel verteederde ochjes en achjes naderbij, hurkte glimlachend rond hem neer, gaf hem lievige naampjes en nam hem mee naar 't buffet om hem iets te laten snoepen.

Zoo'n engelke, niet waar? Zoo fijn en zoo goed opgebracht, hoe konden ze er aan weerstaan! Waarbij dan nog moest gevoegd worden, de herinnering die ze hadden aan Constant-Marie zijn vaderzaliger, wat in hun adoratie ook ferm meetelde.

't Was toen ter tijd jaren geleden dat hij, in dat verschrikkelijk spoorwegongeluk te Neckerspoel bij Mechelen, waar twee sneltreinen rats op elkaar instoomden, zoo tragisch aan zijn einde kwam. Maar

nog altijd werd er over hem gesproken en 't meest van al wel door de vrouwen.

Als men die gelooven mocht, was er zoo 'nen mensch niet meer te vinden, hier niet noch nergens in de heele wereld.

Ferm en slank was hij geweest, donker-bruin van haar en blozend van vel, met een lach in zijn bruin oogen en een lach in zijn krollekensbaard, daarbij beweeglijk lijk een bolleke kwik en altijd vol kluchten en liekens en spreuken om de menschen te doen lachen. Doch als het zijn moest ernstig en meewarig als geeneen en daarenboven goed als melk-en-brood. En gedienstig dat hij was, niets was hem te veel. Allemaal dingen niet waar, die men zoo slechts voor een enkelen keer als bij mirakel vereenigd vindt in een mannemensch?

Och, wat wisten ze al niet te vertellen van dit feest en van dien jubilé en van dàt bal, van de kluchten die hij er had uitgehaald en waar ze zich zoo kostelijk geamuseerd hadden? En dan van de plezierreisjes naar Brussel of naar Oostende, met hem als spil en leider van zoo'n heel gezelschap!

't Sprak wel vanzelf dat zoo'n idealen man, die daarbij, als handelsreiziger in confectie, geld verdiende lijk slijk, in alle families waar er groote meisjes waren, meer dan welkom was. Hij had slechts zijn hand hoeven uit te steken of op den slag hadden er aan iederen vinger op zijn minst tien gehangen!

Doch al ging hij nog zoo joviaal en hertelijk met

iedereen om, hij geraakte er zijn zinnen absoluut niet bij kwijt. Geen hand stak hij uit, zelfs geen vinger. Tenminste hier in de stad niet.

't Was te Mechelen dat hij zich op 't laatst, zonder dat iemand er iets van vermoedde, een vrouwke haalde.

En tot ieders verwondering was dat een stil, schuchter-glimlachend kind, dat weinig sprak en voor een ijlen niet bloosde, heelemaal het tegenovergestelde van wat hijzelf was.

Wat voor exclamaties maakten de vrouwen niet, als ze over dat huwelijk te vertellen begonnen! Niets dan zon en rozengeur, een hemel, om er gedichten op te maken! Als er ooit iemand bestaan had die op de handen was gedragen, dan was het dàt vrouwke geweest! Och, veel en veel te schoon om lang te kunnen duren!

En hoe week en ontroerd beefde hun stem, als ze daarop, met veel och-ermes, diep gezucht en oogengedraai, over het verschrikkelijke ongeluk begonnen en van naaldeke-tot-draadje verhaalden hoe die arme, nooit-uitgeschreide sloor, in hun huis in de Mechelstraat, achter potdicht geloken blinden treuren bleef.

Wat heur familie en heur vrienden ook aandrongen om heur daar doen weg te gaan, in een ander midden, ze wilde er niet van hooren, voor geen dag, voor geen uur.

En ze had zich voorzeker, samen met heur jongske dat intusschen geboren was, laten wegkwijnen,

was heur moeder toen niet voorgoed uit Mechelen bij haar komen inwonen om heur uit heuren donkeren put probeeren op te trekken.

't Ging bijlange niet gemakkelijk. Maar ten laatste, met veel bidden en met de hulp van hun vele kennissen, lukte het haar toch.

En toen hadden ze samen hun hart en hun zinnen gezet op de educatie van het jongske en ze slaagden er in er dien boven alles verheven engel van te maken, dat levend model voor ons, mannekens van zijn leeftijd.

Met diep gezucht werd er dan gewoonlijk bijgevoegd hoe schoon en gemakkelijk het leven niet hadde kunnen zijn, als wij, klein volk, thuis en op straat en op school, ons daar-of-omtrent lijk hem hadden kunnen gedragen!

Iets wat ten slotte van het zoo dikwijls te hooren herhalen, in ons de overtuiging wekte dat hij in werkelijkheid nu eens de perfectie was!

II

Maar och-arme! eens die perfectie bij ons op school, lijk een doorgeprikt ballonneke van 5 cent, zoo schrompelde onze bewondering ineen.

Hij was acht jaar toen hij, na twee jaar huisonderwijs, van onder de vleugelen van zijn moeder en zijn grootmoeder losgelaten werd om bij ons in de derde klas te komen zitten. Zijn krollekens was

hij kwijt en ook 't hemelsblauw fluweel, den kant en de lage lakschoentjes had hij thuis gelaten. Hij droeg nu een gewoon, donker-blauw jagerspakje, met daarbij donkerblauwe kousen en zijn handschoenen en zijn petje waren van dezelfde kleur.

Wij verwonderden ons daar wel over, maar 't heette dat hij door zijn moeder aan Onze-Lieve-Vrouw was toegewijd en daarom zijn heel leven door die kleur zou moeten dragen.

Die eerste dagen dat hij bij ons was, stond hij daar nog in zijn engelen-aureool. De klas werd door zijn voorname, stille aanwezigheid als geheiligd en in 't vrij-kwartier verdrongen wij ons vol nieuwsgierigheid rond hem, zouden zoowaar nog aan 't vechten gegaan zijn om 't meest met hem te kunnen spreken en hem in te wijden in het schoolleven.

't Was niets anders dan Constant-Marie dit en Constant-Marie dàt, wat er de klok sloeg. En al kende hij er geen noot muziek van, bij 't spel, bij baren, doorloopertje, katteken of riemen, legden wij het in onzen vereerenden ijver zoo aan, dat hij bij de overwinnaars bleef, waarop wij misschien nog fierder waren dan hijzelf.

Lang duurde onze veneratie echter niet.

Wij ontdekten nogal vlug dat er in den heelen Constant-Marie niet veel stak en dat zijn teruggetrokkenheid en zijn beleefde manieren, in tegenstelling met onze drukke uitgelatenheid, niets anders verborgen dan domheid.

Niet slechts onder het spel, maar ook in de klas

kwam dat weldra blak en bloot te voorschijn en de pijn die wij in den beginne voelden om zijn domme, kant-noch-boom-rakende antwoorden, verzwond nogal gauw om plaats te maken voor een uitbundigen lach.

't Was om iemand achterover te doen vallen, wat hij er allemaal uitsloeg!

‘Zeven-en-dertig plus acht-en-twintig?... Gij, Constant-Marie!’

‘Zeventien-en-halven, Mijnheer!’

‘Wie preekte er den Eersten Kruistocht?’

‘Napoleon, Mijnheer!’

‘Welk is de hoofdstad van Frankrijk?’

‘Grobbendonk, Mijnheer!’

Zekers, 't was allemaal om ter zotste, maar den hoogvogel schoot hij wel af onder de lessen van catechismus.

De schoolmeesteres die hem thuis les had gegeven, had hem wel 't een en ander weten bij te brengen, doch hij voegde stukken van de meest verschillende antwoorden bijeen, zoodat wij den onmogelijksten onzin te hooren kregen.

‘Wat is de hoop?... Constant-Marie!’

En zonder zich de moeite te getroosten te luisteren naar wat hem van links en rechts werd vóór-gefluisterd, luidop, met een air van superioriteit en de oogen recht en zelfbewust in die van den meester, ratelde hij daarop direct terug:

‘De hoop is een straf van God, hebbende een onsterfelijke ziel en een sterfelijk lichaam!’

Wat natuurlijk de heele klas luidop in een lach deed schieten, en den meester, diep-en-lang-zuchtend, armen en oogen ten hemel deed slaan als om van daar hulp af te smeeken tegen zooveel onnoozelheid.

En als zooiets gebeurde na een schrijfles, waarin hij telkens, door al te toegenepen zorg voor zijn langen, blauw-gelakten pennestok, zijn gezicht en zijn handen vol inktkladden smeerde, was ons plezier natuurlijk dubbel zoo hevig.

Zoo 'ne kwispel zijn en zoo 'n schoone naam hebben, dat klopte niet volgens onze jongensbegrippen. Tusschen die twee moest er harmonie bestaan en zoo kwam het dat wij hem algauw verlaagden tot een heel gewoon Stanneke en zelfs tot een Stanne-Mie.

Een lollig jaar bezorgde hij ons wel, te veel om 't hier allemaal te vertellen.

En wij vonden het dan ook, bij 't einde er van, danig jammer dat Stanneke moest blijven zitten en niet mee naar de vierde klas mocht.

Een troost bleef ons over, en het was dat we hem tenminste op de speelplaats nog zijn kluchten zouden zien uithalen en ook in de lessen van turnen en zang die aan de twee klassen samen gegeven werden.

Doch wij vergisten ons hierin.

Toen wij na die groote vacantie op school kwamen, was er geen Stanneke meer te zien. Jongens uit zijn gebuurte wisten te vertellen dat hij weg was en op kostschool ievers in de Walen.

‘Spijtig!’ zegden wij. ‘Danig spijtig!’

Daarmee was Stanneke uit ons leven verdwenen en hij verscheen er niet meer in, zelfs in den vacantietijd niet. Want tegen dat die beginnen zou, sleutelden zijn moeder en zijn grootmoeder de blinden en deuren van hun huis goed dicht, haalden hem in zijn pensionaat af en reisden er mee naar Brussel, Parijs en verder nog, precies of ze met hun Constant-Marie iets verbergen wilden.

Eerst een jaar of negen later, toen hij blijkbaar in de Walen volleerd was geraakt, dook hij weer in ons stadje op. En dat als een voornaam mijnheerke, piek-fijn in de kleeren en met de zakken vol geld, dat zich zoo maar, tot verbazing van heel de stad, royaal aan 't rentenieren zette in plaats van te werken en zich een positie te veroveren, zooals 't nu eenmaal aan jongens van onzen leeftijd paste.

Vreemd was het, om er verbaasd van te staan, doch hij leek in de verste verte niet meer op den Constant-Marie van vroeger. Van postuur niet en nog minder van gezicht. Uit het prinsken was er een kort, vierkantig-ineengestuikt ventje gegroeid met een grooten, krommen neus, een paar groote, veruitstekende vóórtanden, geel stijf haar dat plat en blinkend op zijn eierkop lag geplakt, en grijze slaapoogen. Niet dàt van vroeger was er nog aan te ontdekken tenzij zijn air van superioriteit.

‘Hoe is 't in Godsnaam mogelijk!’ verbaasden zich de menschen.

‘Als ge nu niet goed wist dat hij het was, 't was om te zeggen dat hij het niet was!’

In den beginne hield hij zich van alles afzijdig.

Als 't goed weer was, stil en met zon, deed hij zoo tegen den noen aan, met zijn moeder en zijn grootmoeder een braaf en langzaam wandelingske over de Begijnenvest tot op de brug van 't Sas. En de namiddag-verveling verjoeg hij met een stuksken den buiten op te fietsen of met een beetje te hengelen in de Nethe achter het Begijnhof. Zijn fiets was een stuk dat geld had gekost, een echte, peperdure Dürrkop, zooals die rijke Mijnheer Juul, de president van ‘Het Vliegend Wiel’ er zelfs geen bezat; en ook zijn hengeltuig, dat hij uit Londen had meegebracht, was iets lijk ze er in heel de stad nog nooit gezien hadden!

Slechts heel, heel geleidelijk trad Stanneke uit zijn rentenierige afzondering. 't Was slechts heel zelden dat hij een woordeke sprak met een medevisscher of tegen de menschen waar hij met zijn moeder en zijn grootmoeder al eens mee op bezoek begon te gaan.

En toen hij, eindelijk, na maanden, tot iedereens verwondering in een café verscheen, was het om er, stom als een hout, achter zijn pint een sigaar te gaan zitten rooken. Er gingen weken voorbij eer hij er toe kwam iets meer dan een ja of een neen te antwoorden als andere bezoekers hem aanspraken.

En al was het weinigje, dat hij er met zijn zagerige neusstem en met veel konijnachtig getrek van zijn bovenlip, uitpladooide, nu precies zoo zot niet als

eertijds zijn klap op school, veel zaaks was het toch ook niet. Zoodat de menschen hem weldra, zoo van opzij, met een spotlach op 't gezicht, begonnen te bekijken en er weldra zelfs waren die hem, ondanks zijn fijn kostuum en al het goud op borst en handen, waagden in 't oke te nemen met allerhande gekke vertelselkes.

III

Och, had Stanneke nu maar zooveel hersens bezeten om zoo verder, zoet en stillekens, al genietend, door de kleinsteedsche dagen verder te varen, 't leven ware vast en zeker draaglijk gebleven voor hem. Want de menschen meenden het goed met den jongen en hun spot was goedmoedig. Zeg eens, wie had er zoo'n arm weeskind kwaad willen doen?

Maar zoo'n peiselijk, olie-effen leventje was blijkbaar niet naar den smaak van Stanneke. Zoo almeteens schoot hij uit zijn passiviteit en begon met streken uit te halen, die de menschen vol verbazing sloegen.

‘Zeg eens,’ spraken ze tot elkander en ze wezen daarbij met den wijsvinger naar hun voorhoofd, ‘zou hij ze wel alle vijf hebben? 't Is om er aan te twijfelen als ge hem aan den gang ziet!’

't Eerste waarmee hij deze derde levensfaze inzette, was het aankoopen van een motorfiets, die

toen nog den schoonen, ongewonen naam droeg van moto-cyclette.

't Was er geene op drie wielen, zooals er al wel eens eene met veel gestamp en geknal door de stad was komen schokken, maar eene op twee, die rap lijk een kogel met een staart van vuilen zwarten rook over de baan vloog, en geloof me, dat was geen klein ding in die dagen, een kleine dertig jaar terug!

Op een schoonen Zondagnoen, terwijl de Suskes op de Groote Markt een concert gaven waarnaar, zooals naar gewoonte, de halve stad met diepzinnige muziekkenners-gezichten te luisteren stond, kwam hij er pardoes mee uit de Antwerpsche straat geduiveld, tjoekte met luid geknal en asempakkenden benzinestank twee, drie keeren rond den kring der ontzette luisteraars en daverde er daarna de heele stad mee 't ondersteboven, straatje in en straatje uit, om zich ook aan de thuisblijvers te laten zien!

Een gebeurtenis van belang was dat!

Over de schoon', nieuw' stukken die de Suskes ten gehoore hadden gebracht werd bijna geen woord gesproken. 't Ging alles over Stanneke en zijn nieuwe moto-cyclette.

En meer nog werd er over hem gelameerd de dagen daarop als men hoorde hoe rap dat duivelsding vliegen kon.

De kantoorklerken die t'Antwerpen werkten wisten er van te vertellen!

‘Peinst eens,’ zegden ze, ‘om zeven uur als we naar onzen trein gingen om naar huis te keeren,

stond hij er mee aan de statie. En als wij hier om half-acht aankwamen, stond hij hier al tien minuten op ons te wachten! In geen twintig minuten heeft hij het afgelapt! Rapper dan de trein! Ongelooflijk, niet waar?'

En dat was niet alles!

Hij liet nog andere staaltjes zien van zijn kunst, bracht dringende boodschappen voor café-kameraden naar Duffel en Mechelen en Brussel zelfs, alles almaardoor vlugger en vlugger, totdat hij met zijn bezetenheid op zekeren keer bijkans in de klauwen geraakte van Rapiabub, ge weet wel, het toen pas op de arme menschen afgestuurde duivelke van altijd-maar-rapper-en-rapper.

Dien achternoen, toen hij uit Aarschot terug naar huis raasde - hij was er eenige duiven gaan oplaten en had zich in den kop gezet nog eer dan de beestjes-zelf thuis te zijn - gebeurde het, even voorbij Hoyckt, dat er al met eens aan zijn ding iets mankeerde. 't Spel schoot van den kassei in den muilen ruitersweg er naast, bleef er met een nijdigen snok en een knal steken, en zie, daar vloog Stanneke hals-over-kop over het stuur en recht in de elzenstruiken aan den overkant van de wegsloot!

Een mirakel was het. Want volgens de baas uit het 'Lammeke', die het vóór zijn oogen gebeuren zag, het vertelde, scheerde hij rakelings nevens een der wegcanada's, en in plaats van verpletterd te worden, ving de krakende struik hem op en kwam

hij er met wat schrammen en gescheurde kleeren van af.

‘'t Is niks,’ zei Stanneke binst hij rechtkroop en om het goed te laten zien aan het van alle kanten toeloopend boerenvolk stak hij een sigaret aan. Hij liet zijn machien liggen, volgde den baas naar zijn huis en stuurde een knecht naar de stad om een ander kostuum.

Toen zijn moeder en zijn grootmoeder van het ongeluk hoorden, vielen ze allebei flauw. 't Duurde lang eer de onthutste meid met de hulp van bijgeroepen geburen en fleschjes eau-de-cologne de twee vrouwen weer op de been had gebracht en ze eindelijk aan den knecht het kostuum konden meegeven.

't Was er feest dien avond en om den hemel te bedanken voor de wonderdadige redding, lieten ze bij Brioen een schoon Lieve-Vrouwkapelleke maken, dat fijn in 't wit en in 't blauw werd geschilderd en tegen den canada werd opgehangen, met er onder op een houten banderol: ‘Uit moederlijke dankbaarheid aan O.-L.-Vrouw-van-de-Boomen.’

Natuurlijk was het met moto-cycletten amen en uit. 't Machien mocht zelfs niet eens worden naar huis gebracht en bleef gebroken in de schuur van 't Lammeke achter.

Stanneke zaagde nog wel eenige keeren om terug te mogen beginnen. Doch telkens vielen de vrouwen flauw en toen gaf hij het maar op. Hij verkocht het ten slotte voor een appel en een ei aan den secretaris

van Hoyckt, die er in den hoogsten hemel mee was.

Men plaagde den jongen nogal wel met zijn avontuur, zei dat hij brevet moest nemen op die nieuwe manier van duikelen en zoo meer van die dwaze dingen.

Maar op alles haalde hij eens onverschillig zijn schouders op.

‘'t Is zoo erg niet!’ antwoordde hij dan. ‘Ik was het spelleke toch al lang moe. Mijn gedachten staan nu op iets anders, op iets heelemaal anders! Nog een beetje patiëntie, dan zulde nog wel staan zien!’

Wat hij bedoelde, 't was moeilijk om gissen. Ze sloegen naar dit en naar dat, in de hoop er zoo achter te komen. Doch op alles schudde Stanneke on veranderlijk neen en ernstig, 't en kon niet meer, zei hij hun dat ze wachten moesten. Hij moest zich voor dit nieuwe eerst goed voorbereiden.

Ze duurde lang, zijn voorbereiding. Een maand ging voorbij, een tweede, een derde en intusschen ging den jongen zijn leven op de gewone, zoete manier verder. Men begon reeds te peinzen dat hij het maar zei om zich een air te geven.

Maar eindelijk gebeurde het toch en 't was iets van 't ongewoonste wat ze in de kleine stad ooit te beleven kregen, waarop hij hun vergastte.

Op zekeren schoonen morgen in den herfst, iets na Sinte-Gommarus-kermis, terwijl zijn moeder en zijn grootmoeder weer eens naar hun boom-kapelleke waren onder Hoyckt, om er wat te bidden, hield

vóór hun huis in de Mechelstraat, het blinkende gala-rijtuig op gummi wielen uit de huurhouderij ‘De Wildeman’ stil.

De twee bekende, vurige schimmels waren er vóór gespannen en op den bok, recht als een geweer, in zijn spannenden beigen jas met nikkelen knoopen, zat Jan, de koetsier, met zijn gekokardeerden hoogen hoed op en met een wit strikske aan zijn zweep, als voor een bruiloft.

De geburen, gelokt door het vinnige hoefgetrappel en 't rinkelen der bellen en kettingen, kwamen vol nieuwsgierigheid aan hun deur staan.

‘Wa's dà nu?’ vroegen ze aan elkaar. ‘Daar trouwt vandaag toch niemand. Of zou 't soms op den buiten zijn?’

En zie, zonder dat Jan hoefde te bellen, verscheen daar Stanneke, gestoken in een smoking, met lage, verlakte ceremonie-schoentjes aan de voeten en in zijn wit behandschoende handen een gibus. Hij fluisterde iets tegen Jan, stapte in en spoorslags reed de koets over de Groote Markt en door de Rechtestraat naar 't huis van Notaris Corvelijns. Hij belde, vroeg aan de meid om Mijnheer den Notaris te spreken en - volgens men 's noens van de notaris-klerken hoorde - vroeg hij aan dezen zoo maar pardoes de hand van Celineke, zijn eenig kind.

Hij deed het in schoone, Fransche romantaal, met veel buigingen en met de hand op het hart. Wat echter niet belette dat de notaris, die nogal kort aangebonden was, zich razend kwaad maakte en met

veel leelijke stadhuiswoorden van onbeschofterik en imbeciel en idioot, Stanneke ruw bij den arm greep en hem zijn huis buitendrumde.

Stanneke liet hem gewoon betijen, werd zelf niet eens rood en niets anders antwoordde hij op al die scheldwoorden dan: ‘Ik zal mij wreken!’ En dat herhaalde hij ook aan Jan, aan wien hij commandeerde direct terug naar huis te rijden.

Dien noen werd er in de stad geen klein beetje gelachen!

Bizonder dat: ‘ik zal mij wreken!’ deed de menschen naar hun buik pakken van 't uitbundig plezier.

Als Stanneke 's avonds, met een gezicht precies of er was niets gebeurd, in de café's verscheen waren er meer dan genoeg om hem met veel en nijpend handgeschud te feliciteeren met zijn keus. En ze gaven hem overschot van gelijk het daar niet bij te laten! Waarachtig, die Corvelijns verdiende een leske, en liefst een goed gepeperd ook!

Ze presenteerden hem vergift voor zijn wraak, discuteerden opgewonden ondereen hoe hij het aan moest leggen om hem te nijpen en hier en daar was er een die hem een duel aanbeval, met het kanon b.v. dat miste nooit.

De Tikke-uit-den-Trap deed de maat vol met Stanneke den raad te geven, het fort aan de Leuvensche poort voor een halven of een heelen dag te huren, al naar gelang wat hij er voor overhad. Gezien zijn ultimatum was afgewezen kon hij zon-

der verdere complimenten het notarishuis met heel de notarisserij van klerken en meiden er bij, in gruizelementen schieten. Hij, de Tikke, kende den commandant van 't fort heel goed, wist uit goei' bron dat hij krot bij kas was en niets beters vroeg dan een stuiver te kunnen bijverdienen. En voor een kanonnier, een goeien mikker, zou hij ook wel zorgen, zonder verhooging van kosten.

Doch, wat ze hem ook aanraadden, Stanneke wees het alles met een zelfbewust air af.

'Laat mij dat zelf maar flikken!' antwoordde hij. 'Ik weet wat ik wil. Een beetje patiëntie, tot ik geprepareerd ben!'

En waarlijk hij flikte het, of ten minste probeerde het te flikken, en dat nogal zonder fort, zonder duel en zelfs zonder vergift.

Zonder er een simpel woordeke over te lossen aan 't is gelijk wie, huurde hij op een donkeren, regenachtigen Zaterdag-avond weer een koets, een gewone echter dezen keer, en posteerde er zich mee bij den zij-ingang van de Groote Kerk, die uitgaf op het eenzame, verlaten Kerkhofplein.

Hij wachtte er tien minuten, een kwartierke misschien, wandelde intusschen vóór het portaal op en neer en ging al eens binnen. En toen Celineke uit de kerk kwam, waar ze volgens haar Zaterdagsche gewoonte rond dit uur te biechten ging, wipte hij naar haar toe, sloeg zijn armen rond haar midden, hief haar van den grond en droeg haar tot vóór het open deurke van de koets.

En romantisch, boven het kressen en roepen uit van het met armen en beenen tegenspartelende meisje, commandeerde hij aan den koetsier:

‘Viert den toom, slaat de zweep en als de wind naar Antwerpen. Honderd frank voor u als wij er geraken. En avant, cocher!’

Spijtig was het wel voor Stanneke, maar de koetsier verstond het zoo niet.

‘Potverblomme!’ brulde die, sprong van zijn bok, rukte het meisje vrij dat met de handen op de borst en al kreunend tegen een kerkdrummer ineenzakte, en met den greep van zijn zweep sloeg hij daarop zoo ongenadig op het verschrikte Stanneke los, dat hij al piepend: ‘aimij! aimij!’ op een loop schoot, het plein over en de Deensche straat in!

Dat werd een verschrikkelijke zaak natuurlijk.

De meeste menschen lachten er hun eigen krom mee, maar Notaris Corvelijns verstond het zoo niet en zijn madam nog minder. Hij wou kost wat kost wraak, wou het vóór 't gerecht en Stanneke moest den bak in!

Hoevele keeren trokken de moeder en de grootmoeder niet naar hem en smeekten en baden hem, op hun knieën, onder 't vergieten van heete tranen en met wanhopig handengewring, het in Godsnaam! zoo te laten! Er mankeerde immers iets aan hun armen jongen, hij was niet goed wijs!

Doch de man bleef stug, liet zich niet vermurwen. En het was slechts op 't laatst, als de klacht al naar Mechelen was, toen de burgemeester, de schepenen,

de deken tot zelfs de dames-van-barmhartigheid zich het lot van Stanneke hadden aangetrokken, dat hij er eindelijk in toestemde de zaak in te trekken.

Doch dit onder één uitdrukkelijke conditie: Stanneke moest uit de stad verdwijnen, op zijn minst voor een maand of zes.

De moeder en de grootmoeder stemden er volgeerne in toe en ze vonden het noodig Mijnheer den Notaris persoonlijk veel en hartelijk te gaan bedanken voor zijn goedheid. En om aan Mijnheer den Notaris te bewijzen dat ze 't goed meenden, zonden ze hun Stanneke naar familie in Holland, die daar ievers top in de hei woonde, een uur of drie van trein of tram.

Doch de overgroote hoop van de andere menschen vonden het danig jammer.

‘Een schaking! Juist iets om er nog lang en veel mee te kunnen lachen!’ kloegen ze ondereen. ‘En nu is hij de pijp uit. Voor zes maanden nogal en zelfs geen tribunaaltje! Spijtig toch!’

IV

Daarmee was Stanneke weg.

Een maand ging voorbij, een tweede, een derde, en men dacht niets anders of hij zou zijn straftijd trouw uitdoen ginder ver in Noord-Brabant.

Doch zie, op den avond van karnaval dook hij heel op 't onverwachts te voorschijn en dat nog wel

in het rommelig-bont, Ensor-achtig papier-, vuurwerk- en mombakkesenwinkeltje van den Brusseleer, die ook vastenavondkostuums verhuurde.

‘Zie nu, wie daar is!’ verwonderde zich de Brusseleer. ‘Uwen tijd is toch nog niet om. Ge durft gij nogal, zulle!’

‘Ach, Brusseleer!’ antwoordde Stanneke, ‘'k hield het niet meer uit. 'k Peins toch zooveel aan hier. En dees was nu eens een goei' gelegenheid om hier rond te loopen en mee te doen, zonder dat iemand mij herkennen kan. Ons moeder weet van niks, moet ge weten. 'k Ben zoo pas met het trammeke over Broechem aangekomen en te voet van aan 't Allierskapelleke naar hier gestapt. Om niet herkend te worden, ziet-ge. Alstublieft laat mij nu in uw keuken gaan, als hier iemand binnenkomt is mijn spel verbrod. En geef mij een domino en een mombakkes en een punthoed en een grooten mirliton. Rap, da 'k weg kan.’

‘Goe' bedacht is dat, Stanneke!’ zei de Brusseleer en hij trok eens aan zijn bokkebaardje en pinkte deugnietachtig tegen den jongen. ‘'k Wist niet da' ge zoo slim waart! 't Doet me plezier! En wat voor domino wilt ge, zeg?’

‘Och, 't is al gelijk. Geef wat dat ge voor de hand hebt!’

De Brusseleer liet hem in zijn keuken, hielp hem in een zwarten domino kruipen, bond hem een masker vóór met een neus aan van wel een voet lang en duwde hem een hoogen toovenaarshoed, beplakt met

zilveren sterren, op den kop. En om hem heelemaal onkennelijk te maken, hoogde hij zijn schouders op met proppen papier en gaf hem zelfs een bultje.

‘Ziezoo!’ zei de Brusseleer. ‘Wie u herkent, dat moet een slimme zijn, eene die 't rieken kan, want zién is onmogelijk. Dat zou zelfs uw moeder niet kunnen!’

‘Wel bedankt, Brusseleer!’ antwoordde Stanneke ontroerd. ‘Hang mijnen overjas en mijnen hoed goe' weg, he, dat niemand hem ziet. En geef mij nu nog een mirliton!’

De Brusseleer gaf hem er eenen en terwijl hij hem buitenliet met zijn beste wenschen van veel plezier en met den raad van niet te laat terug te komen, speette hij hem rap en handig een stuk wit papier op den rug waarop hij in groote, roode letters geschreven had: ‘Dat is Stanneke.’

‘'k Zal er aan denken, Brusseleer!’ zei Stanneke. ‘Wees niet bang, 'k zal niet te laat komen!’

En daarop mengde hij zich in de vastenavonddrukte die met dol gezang, mirliton-gezinder, serpentins en wolken confetti de straat vulde, en haastte zich de eerste, beste danszaal binnen. Hij betaalde zijn entrée, stapte door de glazen deur en zette zich in dans-positie om zich te werpen in den bonten draaikolk van hossende zinnekens, die daar vóór hem, op de tonen van een schelzinderende klarinetten-, bugel- en fluitmuziek, rondwervelde.

Doch geen twee sprongskens had hij gemaakt of van aan het buffet in den hoek naast de deur, waar

een troepke zotten een pint stonden te pakken, werd er plots luid geroepen: ‘Mannen, hier hebben we Stanneke!’

Sito kwamen er van alle kanten zinnekens naar hem toegezwermd en ze heetten hem welkom, vroegen naar Celineke heur gezondheid en of zijn straf nu uit was en wanneer hij ging trouwen en zoo meer van die treiterijen.

Stanneke bleef als aan den grond genageld staan, keerde even zijn zot, lang-neuzig mombakkes naar al die roepende en gichelende mombakkesen rond hem, draaide zich toen om en vluchtte in eenen asem regelrecht terug naar den Brusseleer. Hij schoot het winkelke door, de keuken in en liet zich daar hijgend op een stoel neervallen.

‘Och, Brusseleer!’ kloeg hij half-schreiend. ‘Ze hebben mij herkend. 'k Versta er niets van. Geef mij rap een ander kostuum, alstublieft!’

De Brusseleer trok een gezicht alsof hij uit den hemel gevallen kwam. Hij blies eens, hief zijn elleboog op naar Stanneke.

‘Maar... maar... dat kan niet!’ sprak hij. ‘Gij wilt mij iets wijsmaken, zeker? Gij zult wel mis gehoord hebben!’

‘Bijlange niet! Ze zegden mijnen naam! En ze vroegen naar Celineke, de leelijke treiters!’

‘Een wonder is 't!’ zei de Brusseleer. ‘'k Versta er niets van. Maar als het zoo is, moeten we maar eens iets anders probeeren. Toe, trek dees uit, 'k haal wat anders!’

Stanneke deed het en nu kreeg hij een blauwen kiel aan, een rooden zakdoek rond zijn hals, een rood-dikkakig mombakkes vóór zijn gezicht en op zijn hoofd een zijen ballonklak van wel een halven meter hoog. En zonder dat hij er iets van gewaar werd, haakte de Brusseleer 't papier voor een tweeden keer op zijn rug en liet hem buiten.

Naar een andere danszaal, naar ‘Den Eldorado’ zou hij gaan.

Hij was er nog maar pas in de gang of een bende tierende en springende zotten die vlak na hem binnenkwamen, pakte hem bij schouders, armen en handen vast en luidkeels roepend: ‘Kom op, Stanneke!’ trokken ze hem mee de zaal in.

Alles wat daar binnen luidruchtig dooreenwoelde kwam op het geroep van ‘Hier hebben we Stanneke!’, direct nader gewipt en ze riepen: ‘Bravo!’ en ‘Vivan hem!’

‘Potver!’ vloekte Stanneke van achter zijn star, dik, blozend boerenmasker. ‘Hoe ziede gijlie dat toch! Toe, laat me los!’ En hij rukte, stompte en stampte, wrong zich terug de gang in en rende rap lijk een haas naar den Brusseleer.

‘Z'hebben mij weer herkend!’ kreunde hij.

‘Da's nu eens sterker dan sterk!’ verbaasde zich de Brusseleer en hij kruiste daarbij de armen over de borst. ‘Daar begrijp ik nu eens niets van. 't Moet zijn dat z'het rieken. 't Kan niet anders!’

‘Neeë, 't kan niet anders!’ kloeg Stanneke met tranen in zijn stem. ‘Daarvoor kom ik nu expres

uit Holland. Van dezen morgen heel vroeg ben ik al op weg. Eerst drie uur loopen te voet en dan zoo verder met stoomtrammekens naar hier! Een kalvarie! Als ik er niet voor uit Holland gekomen was, 'k gaf het op! Ging naar huis en slapen. Nog eenen keer wil ik het probeeren, Brusseleer!'

Hij koos zich een vuurrooden domino uit, liet zich als masker een grijnzenden, krijt-witten doodskop vóórbinden en met een moedeloozen: 'Als 't nu niet lukt, dan is 't vast en zekers betooverd!' trok hij op naar 't Spiegelhof in de Begijnhofstraat.

En wat hij gezegd had, dat geloofde hij ook, eens daar binnen. Want in plaats van met schrik en al gillend van: 'Oejoejoe! Daar is Pitje de Dood!' voor hem op den loop te gaan, omringden de zinnekens hem weer en was er uitbundig geroep van: 'Ah! Hier is Stanneke!'

't Pitje de Dood liet het niet verder komen dezen keer. 't Keerde zich om en liep al rillend en hijgend terug naar den Brusseleer, waar het als gebroken, met den kop op de borst en hangende armen, op een stoel neerviel.

'Z'hebben mij weer herkend!' weende hij. ''k Ben betooverd! 'k Ben betooverd! God sta mij bij!'

De Brusseleer probeerde hem te troosten, raadde hem dringend aan het toch nog eens te probeeren, als boerin b.v. zoo met een dik bovenlijf, opgevulde heupen, trekmuts en pompadoeren sjaal, en om door zijn mannenschoenen niet verraden te worden, kon

hij met plezier de pantoffels krijgen van den Brusseleer zijn vrouw. Hij zou eens willen zien of ze hem dan nog zouden herkennen!

Nog veel meer stelde hij aan Stanneke voor: als marketentster, als baker, als zigeunerin, beloofde hem zelfs honderd frank als 't dezen keer niet lukte. Doch op alles schudde Stanneke zijn hoofd.

‘'t Is immers betooverd!’ herhaalde hij steeds, binst hij zich langzaam van zijn zot-pak ontdeed. En 't was al snikkend met zijn bleek, triestig gezicht naar den grond dat hij zijn overjas aantrok, zijn hoed opduwde en te voet optrok naar Bouchout waar hij den trein van elf uur naar Antwerpen zou afwachten...

‘Neeë, 'k was te ver gegaan!’ kloeg de Brusseleer later, bij 't vertellen van zijn klucht. ‘'k Had met hem kunnen blèten. En ge kunt mij gelooven of niet, maar ik had mijn eigen wel kunnen slaan, toen ik hem zoo zag optrekken... Had hij maar willen luisteren voor dien laatsten keer, 'k zou dat stom papierke weggelaten hebben natuurlijk. Hij had nog een beetje plezier kunnen hebben, de sukkelaar. Maar hij wilde niet en zei maar aldoor: 't is betooverd, 't is betooverd!’

V

't Was in de schoone maand van Mei toen Stanneke uit zijn ballingschap naar huis weerkeerde.

't Had hem blijkbaar goed gedaan want hij bleef braafkens in de rede, kwam op geen café's meer en verdreef rustig en kalm zijn tijd met fietsen en met hengelen.

Dit tot zalige voldoening van zijn moeder en zijn grootmoeder, die veel pelgrimeerden naar hun boomkapelleke om van den hemel te verkrijgen dat het met hun jongen nu zoo blijven mocht.

‘'t Komt zoo stillekensaan nog in orde met dat kwispelke!’ meenden de menschen. ‘Door schâ en schand', geraakt men aan verstand. Menschen met hersenen moeten dat ondervinden, laat staan dat het voor Stanneke niet waar zou zijn!’

Een week of vijf, zes ging zoo voorbij en toen bleek het dat men zich deerlijk vergist had. Want plots haalde hij weer een kuur uit die de menschen met een diep zuchten: ‘Welwelwel! zoo'ne zot!’ verpletst de armen over de borst deed slaan.

Dat gebeurde namelijk met Liere-kermis, op den sluitings-Zondag er van, toen, zooals 't jaarlijks op 't feestprogramma stond, op de Groote Markt de luchtballon van Parmentier zou opgelaten worden.

Heelemaal in 't genipt, zonder er thuis of 't was gelijk aan wie, een woordeke over gelost te hebben, had hij met Parmentier onderhandeld om eens mee de lucht mogen in te gaan. Wat deze, voor den vastgestelden prijs van vijftig frank - 't gebeurde vóór den oorlog - had toegestaan.

En zoo zag men dus, iets na den noen, toen de ballon daar eindelijk vol- en bolgespannen aan zijn

rok van zeelen, goudgeel in de mee-feestende zomerzon te wiegen hing en de mannen van de muziek, onder 't roffelen van hun trommelaar, uit de café's naar de kiosk slenterden, door den dichten kring roezemoezende nieuwsgierigen, almeteens Stanneke komen gedrongen.

Hij had twee overjassen over elkaar aangetrokken, droeg diep tot over de ooren een dikke, otterpelsen muts, had een regenjas bij, een paraplu en een valies, en op zijn rug, aan een riempje, hingen zijn jumels.

'Alsteblieft... alsteblieft... laat mij eens door!' kommandeerde hij en gewichtig stapte hij de door politieagenten vrijgehouden ruimte in.

'Zie toch eens! Dat is nu Stanneke!' riepen de menschen vol verwondering tot elkaar. 'En wat is die toegetakeld, en dat top in den zomer!'

Maar toen ze hem in het rieten schuitje zagen klimmen en daarop, bij 't verschijnen van Pannentier en zijn knecht, met een breed, theatraal handgebaar vaarwel wuiven in 't rond en ook naar de trossels toeschouwers in de vensters der huizen, begrepen ze en proestten ze allemaal los in een luiden lach.

'Hebt ge van ze' leven!' exclameerden ze. 'Hij gaat mee!'

'En hij is, jandomme! voorzien tegen de kou en den regen ook al, zoude zeggen!'

'Of zou 't soms tegen het vallen zijn? Met zijn paraplu als parachut!'

‘Ziet g'hem daar al fladderen!’

Nog veel meer zottigheden gooiden ze over elkaars koppen uit en ze riepen luid: ‘Bon voyage, Stanneke!’ en ‘Doe de complimenten aan de maan!’

Parmentier betastte eens de zandzakskes, wandelde rond om aan de mannen die de zeelen hielden wat te zeggen, steeg in het schuitje en zijn knecht volgde hem.

De muziek op de kiosk begon te spelen en 't volk maakte zich gereed om beginnen te juichen, als er plots langs den kant van de Mechelstraat gedrang ontstond en daar zoowaar, al kressend en gillend, met de armen in de lucht, Stanneke zijn moeder en zijn grootmoeder, uit het volk kwamen gestort, recht naar het schuitje toe waaraan ze zich met bei hun handen vastklampten.

‘Och, Constant-Marie! Kom er uit! Doe het niet! Jongske-lief, toch! 't Kost ons' dood!’ gilden ze en ze hieven hun nat-betraande, van angst roodopgedrongen gezichten smeekend naar hem op, grepen hem vast bij zijn jas, bij zijn armen, bij den riem van zijn jumels en trokken en trokken.

Nog luider dan daarstraks gierde het gelach omhoog als men zag hoe Stanneke zich weerde, rukte en sloeg, en zelfs den mond wijd-open trok en dreigde te bijten in de handen die hem vasthielden.

‘Niet toegeven, Stanneke!’ riep men. ‘Couragie! Hou' vol!’

Doch stilaan verminderde zijn verweer, en nadat

Parmentier er was tusschen gekomen, kroop hij eindelijk uit het schuitje.

Met hangend hoofd en slepende stappen liet hij zich wegleiden door de twee vrouwen die hem met bei hun handen elk aan een arm vasthielden en die nu van geluk lachten en huilden tegelijk.

En terwijl de ballon onder geweldig gejuich en 't verder spelen van de muziek, 't blauwe geluchte inschoot, stapte Stanneke, als ineengekrompen onder 't gelach en de kwinkslagen van 't uitgelaten volk dat hen omdrong, langzaam verder naar huis almaardoor zuchtend:

‘Die wijven!... Die wijven toch!... Altijd die wijven, niet waar!’

Eenige weken zat hij nu weer fijn en schoon in de plooi. Doch precies lijk de vorige keeren, sprong hij er met een nieuwe zottekesstreek uit, deed de heele stad weer eens in een schaterlach losbarsten, waarna hij weer de zoete, fatsoenlijke jongen van zijn moeders werd.

't Zou te ver voeren om de deze en ook de volgende hier te vertellen!

Bizonder wat hij de twee eerste maanden van den grooten oorlog, als sergeant bij de gehaneveerde, bruggen- en overwegen-bewakende garde-civique, uithaalde, was verbijsterend. Gezwegen dan nog van zijn heldendaden gedurende de vier jaar vlucht in Holland, waar hij, alsteblieft, nogwel als spion in functie was. Eerlijk, aan dat laatste zou er gewoonweg geen eind komen!

Na den oorlog, toen al zijn avonturen van ginder in 't Noorden gekend waren, verwachtte men zich in de stad natuurlijk aan niets anders of de jongen zou met zijn lollekens voortgaan, en dat steeds crescendo, totdat hij dan fataal bij de Cellebroers of ergens in een zothuis terechtkwam. Wreed was dat wel voor zijn moeder en zijn grootmoeder, doch een ander einde kon men zich toch moeilijk voor Stanneke nog voorstellen.

VI

En toch, hoezeer de menschen van zijn noodlot overtuigd waren, het leek, bij zijn terugkomst, of zijn leven een anderen draai nemen zou.

Terwijl alleman, na die vier jaar kou en honger en zooveel andere miseries nog, met feesten en kermissen en schransen zijn lits uitsloeg als om de geleden schâ in te halen, gedroeg Stanneke zich heel treffelijk en stil. Beter nog, hij begon te werken. Hij werd volontair op 't kantoor van zijn Menonkel Filip, die wisselagent was te Antwerpen op de Meirbrug.

‘Zeg nu nog iets van dat manneke!’ lachten de menschen vol verbazing. ‘Beter laat dan nooit. Nu nog trouwen en kindekens koopen en 't wordt nog een bovenste beste. Da's wat anders dan de Cellebroers of Gheel!’

Hij vertrok 's morgens braafkes met den bus van

acht uur, keerde regelmatig met dien van vijf terug, en als men 't alles zoo goed niet geweten had, 't ware niet te gelooven geweest dat die stille, deftige mijnheer met zijn bruinleeren aktentasch onder den arm en zijn jaszakken vol kranten, de zotte held was waarvan al die onmogelijke avonturen verteld werden.

En alsof het daarmee nog niet schoon genoeg was, toen het smalle, fraai gerestaureerde ‘Spieke’ op de Groote Markt te koop werd gesteld, kocht zijn moeder het en opende hij daar een wisselkantoor!

Dom gekozen was het niet. 't Was een goeie stiel, een heele goeie zelfs, en dwaasheden begaan ware moeilijk geweest in die dagen toen alle papieren maar gedurig-aan de hoogte ingingen, precies of er aan 't stijgen nooit ofte nooit nog een einde zou komen!

Al waren er menschen die wantrouwig het hoofd schudden of spottend lachten, er waren er anderen die 't anders bekeken en achter Stanneke zijn bedrijf de hand van zijn Menonkel Filip meenden te mogen zien.

En men kan het nu gelooven of niet gelooven, maar 't onwaarschijnlijkste gebeurde: er trokken weldra koopers naar het Spieke waar Stanneke heel geleerd, achter een toog met koperen traliewerk, troonde. Als hij het niet goed wist dan wist zijn Menonkel het wel en op die ouwe, geslepen beursrat kon men gerust torens bouwen.

Kurieus was het wel dat Stanneke nooit over

Menonkel sprak, zelfs niet als ze er hem naar vroegen. Voor hem bestond er maar een enkelen financier die telde en dat was de, in dien tijd, legendarisch aan 't worden figuur van den beruchten Brusselschen geldmagnaat: Loewenstein.

‘Loewenstein, da's de god van de financie!’ placht Stanneke te zeggen. ‘Zijn woord is evangelie voor iedereen die een beetje dieper kan zien. De zaken waar hij een vinger in heeft, al is het dan maar met een tip, staan vast als een rots. Met uw oogen en uw ooren toe kunt ge er op betrouwen.’

Waar de jongen het allemaal haalde mag Joost weten, maar hij kende bizonderheden over dien geweldigen Loewenstein, over zijn familie, zijn leven, zijn gewoonten, was daarenboven op de hoogte van wat hij laatst gezegd had, precies of het zijn dikste vriend was en hij er alle dagen mee aan tafel of in zijn vliegmachine zat. Meer nog dan door den roep over zijn Menonkel Filip, lokte hij met die Loewenstein-vertelselkes zoo stillekensaan meer en meer klanten naar zijn Spieke.

Achteraf beschouwd was het zoo verwonderlijk nog niet. Zoowat iedereen immers, straatkeerders, mosselleurders, gardevils, scheresliepen, evengoed als bankiers, volksvertegenwoordigers, barons en hertogen, speculeerde dat de stukken er afvlogen, bezeten als ze waren door een daverenden hartstocht om naar 't voorbeeld van de Loewensteins op een sibot miljardair te zijn.

Stanneke zijn zottemans-gezwijmel van vroeger

bestond gewoon niet meer voor die onnoozelaars, en ze waren zelfs kwaad toen een deel van de stad hem Loewensteintje begon te noemen. Want het moet worden gezegd, er bleven er nog genoeg over die spottend de schouders optrokken en eens minachtend bliezen voor dat zot bedrijf.

't Was te begrijpen dat Stanneke zich zoo stilaan, met dat vanzelf aanvloeiend succes, een heele Jan begon te wanen. Hij trok zijn mondhoeken nog wat lager dan ze al hingen, zette een grooten hoornen bril vóór zijn gezicht en nam een langzamen, gewichtigen processiestap aan, lijk menschen doen die diep in gedachten verzonken zijn.

Niet alleen over financies sprak hij met zijn klanten, maar hij begon ook met kunst en sport en politiek zelfs, dingen waarmee de groote Loewenstein zich immers ook inliet. Hij kocht, bij gebrek aan een vliegmachine, een schoonen automobiel en op 't laatste begon hij zoowaar te reuzelen achter de dochter van een rijken brouwer ievers boven Niel, die nog een verre kozijn was van zijn vader-zaliger.

Als men hem over dat laatste aansprak en vroeg of hij ging trouwen, antwoordde hij lijze en zelfbewust: ‘Misschien wel. Er is toch niets tegen dat een financier trouwt. Loewenstein is het toch ook!’

Blijkbaar vlotte het toch niet goed met zijn zaak ginder te Niel, want er ging een jaar overheen, een tweede en ook een derde. En ja, toen gebeurde er iets dat aan ons Loewensteintje een klap van belang gaf en al zijn kaarten dooreengooide.

Dat was toen die groote Loewenstein, die blinkende god van de financies, van uit zijn in de hoogste hoogten luid-zoemende vliegmachine, zoo stiekem, zonder dat iemand van zijn mee-vliegend personeel er iets van merkte, naar beneden viel en verdween in de diepe zee. Een plofke dat overstemd werd door het klagend watergeruisch; een kringetje, zoo tusschen twee schoone, wit-en-groen gemarmerde golfhellingen in, en hij was er geweest en met hem zijn evangelie ook, die felle kapitalist.

Toen Stanneke dat nieuws las in zijn lijfblad ‘Le Matin’ begon hij te bibberen en te beven als een riet.

En nog meer bibberde hij, zoodat zijn tanden er van klapperden en 't koud zweet uitbrak op zijn geel, van angst vertrokken gezicht, als het daarop overal in 't rond zoo onheilspellend te rommelen en te kraken begon.

En als daarop zijn eigen ‘Spieke’, samen met zooveel andere van dergelijke affairkes, in een wolk van vuil, asempakkend stof neerstortte, hield Loewensteintje het niet langer meer uit en zakte als een vod in zijn met leer bekleeden, molenden bureauzetel in elkaar.

Zijn tuischers kwamen met ontzette gezichten en hijgend van angst binnengestormd om te weten wat en waaraan. Doch geen woord kregen ze uit het zuchtend en blazend ventje.

Ze sprongen den bus op naar Antwerpen, gaven drinkgeld aan den chauffeur om er gas achter te

zetten, liepen naar Menonkel Filip, op de Meirbrug. Die zat immers achter het Spieke en zou wel meer weten.

Doch ze stonden geen klein beetje te kijken, als hij hun, met een misprijzend opgetrokken lip, naar zijn deur wees.

‘Buiten!’ zei hij. ‘Gijlie zijt fijn! Wat heb ik daarmee te stellen. Richt u tot Constant-Marie zelf. 't Zou er lief gaan uitzien als ik mij verantwoordelijk moest maken voor zijn stommiteiten! Laat mij gerust!’

Ze vlogen met den eersten autobus terug, sprongen opgewonden het Spieke binnen en vroegen met veel lawijd en vuisten-gedreig wat dat allemaal te beteekenen had, wat hij zinnens was te doen. Waarop hij, zonder uit zijn zetel recht te komen, met het moede, bleeke gezicht naar de mat onder zijn voeten en de armen slap naast de leuningen, niets anders antwoordde dan een zuchtend:

‘Doen lijk Loewenstein...’

Wat de menschen natuurlijk razend maakte. Ze scholden hem uit voor bedrieger en falsaris, drongen door het koper-betralied deurke tot bij hem, gaven hem een schudding van belang en spuwden hem nijdig in 't gezicht dat hij daarvoor veel te laf was.

Hij uit een vliegmachine springen! Hij zou nog niet eens mee naar boven durven gaan! Daarvoor moest hij er eerst een hebben en waar zou hij het halen, hij, zoo 'ne krotter! Om hen af te spelen, zei hij dat!

't Was waar wat ze zegden. Stanneke bezat er geen.

Maar ze vergaten dat het nu precies toch zoo geen groote kunst was om u vijf-, zeshonderd meter hoog de lucht te laten insleepen. Te Antwerpen op het vliegveld, kon men dat op al de uren van den dag laten doen en heel duur was het ook niet. Niets meer dan een arme honderd frankskens immers!

En dat was het waaraan Stanneke blijkbaar wel dacht toen hij dat zegde.

Want niet later dan den dag daarop, terwijl de mannen van 't gerecht zijn boeken kwamen aanslaan en de zegels leggen, muisde hij er thuis langs 't achterpoortje uit, reed naar Antwerpen en liet zich, samen met twee andere toevallige amateurs, voor een kwartierke mee de hoogte intrekken. En binst het vliegtuig boven de Schelde koerste, zoo een eindje naar de Hollandsche grens toe, werkte hij zich recht uit zijn zetelke, zwijmelde tot bij het deurke en wou er aan de klink gaan morrelen. De Schelde was wel de zee niet, maar enfin!

De twee medepassagiers, gezette burgers, die al lang zijn verdwaasd, bezweet gezicht en zijn zotte doening hadden opgemerkt, hadden hem echter rap en nijpend te pakken. Ze rukten hem met een fermen snok terug op zijn plaats en waarschuwden direct den vliegenier. Er was een zot aan boord, alsteblieft vlug naar beneden!

Dadelijk zwenkte het vliegtuig, streek haastig neer.

En toen het verwonderd-toegeloopen personeel van die twee opgewonden mannen hoorden wat ze daarboven beleefd hadden, sleurden ze Stanneke buiten en duwden hem voor zich uit naar het kantoor.

Versuft, op knikkende knieën, met het hoofd op de borst, de oogen toe en den mond half-open, liet Stanneke zich voortstompen, liet zijn identiteitskaart uit zijn binnenzak halen, liet zich uitdonderen.

En even dwaas-afwezig bleef hij, toen de bijgetelefoneerde politie-agent hem mee naar het bureau leidde, waar hij op een stoel ineenzonk. Wat men hem er ook schudde en vragen toebrulde, geen woord kwam er uit.

Eerst na een uur of twee van als dronken overent-weer-gezwijmel, waarbij hij zelfs een keer van zijn stoel op den vloer plofte, kwam hij weer wat bij. En dat dan om in een wanhopig gesnik los te barsten. Tusschen zijn snikken in kermde hij maar gestadig: ‘Ons moeder!... och ons moederke-toch!’

Toen hij was uitgeschreid, liet de onder-commissaris die daar van dienst was, hem maar gaan.

‘En pas-op! geen kuren ni-meer en direct naar huis, zulle!’ beval men hem.

‘'k Zal het doen... direct...’ beloofde hij klein en deemoedig.

Een wijle draaide hij vóór het bureau nog wat rond, stapte toen de tram op.

Doch hij reed niet naar de statie, maar wel naar 't Groen-Kerkhof. Hij liep langzaam tot onder

Onze-Lieve-Vrouwtoren, nam een kaartje voor daarboven en klom den donkeren wenteltrap-koker in, naar omhoog.

Eens op 't hoogste, onder de klokken, lei hij zijn hoed neer, lei er naast zijn portefeuille en zijn portemonee, stapte naar een der open spitsboogramen, greep de ijzeren leuning vast en hief een been op om er over te kruipen.

Maar nog was zijn voet niet op 't ijzer of met een ‘Potver!’ die kraakte, schoot de torenwachter, die dat vreemd spektakel van tusschen de beiaardklokken had gevolgd, naar hem toe, trok hem brutaal achterover en bokste hem met een paar geweldige vuist-stompen op schouders, armen en romp zoo lam dat Stanneke er kreunend en piepend op den zinken vloer van bleef liggen.

‘Sesa! Roeren zult ge wel niet meer!’ zei de torenwachter triomfantelijk en daarop begon hij luidkeels te roepen: ‘Soe! Soe! Hier is een zot op ons kot! Rap! Rap!!’

Soe, een andere torenwachter, was seffens daar en met de handen in de heupen en een kwaad gezicht naar het kermende Stanneke op den grond, luisterde hij verpaft naar het relaas dat de bokser hem opgewonden en met groote gebaren deed.

En toen de jongen op 't barsch bevel van die twee mannen, eindelijk met veel moeite en veel aimij's en au's was recht gesukkeld, stopten ze hem zijn geld in zijn zakken, klopten hem ruw den hoed op 't hoofd en bonden hem toen een zeel rond zijn lijf.

Met Soe vóór hem en de bokser, die straf het zeel-eind vasthield achter hem, dwongen ze den zuchtenden jongen met stompen en leelijke dreigwoorden de steenen wenteltrap af.

Stanneke deed het gedwee.

En toen de twee venten hem aan den gehelmden en gesabelden politie-agent, - dien ze met luid geroep, gefluit en armgezwaai van ginder bij Brabo nader riepen -, hadden overgeleverd, volgde hij dezen even gedwee alover de Groote Markt naar het politie-bureau onder het stadhuis.

Weer zei hij geen woord, hield de oogen toe en liet zijn mond openhangen.

Om te weten wie hij was, waren ze ook hier verplicht naar zijn portefeuille te tasten en er zelf zijn identiteitskaart uit te halen.

De commissaris telefoneerde naar zijn stad en geen drie kwartier later hield er vóór het bureau een auto stil, waaruit haastig en gejaagd zijn moeder en zijn grootmoeder gesprongen kwamen.

Ze stormden de wacht binnen, riepen angstig: ‘Waar is hij! Waar is hij!’ en als ze bij hem gelaten werden, zonder te letten op wie er bij was. vielen ze hem al huilend en lachend om den hals, aaiden en kusten hem en gaven hem lieve naampjes als ware hij een heel klein kindje geweest.

De zaak was er gauw afgehandeld.

En even willoos als hij zich daarboven had laten lamslaan en naar beneden loodsen, zoo volgde hij

nu de beide vrouwen, stapte in den auto en liet zich wegrijden...

VII

Dienzelfden avond nog, was de kleine stad vol over 't gebeurde met Stanneke.

In de herbergen, op de markt, op pleintjes en straathoeken troepelden de menschen saam. En 't geval in 't vliegtuig en dat op Onze-Lieve-Vrouwetoren en de scènes op 't politiebureau, alles werd er in 't lang en in 't breed en met veel exclamaties verteld, zoo dramatisch en fel daarbij alsof ze er in levenden lijve bij aanwezig waren geweest.

Waar ze 't gehaald hadden en dat zoo rap, mag God weten! Maar een feit was het: ze wisten het en goed ook.

Over één ding alleen wisten ze geen bescheid. En dat was waarheen de twee vrouwen met hun Stanneke naartoe gereden waren. Ze snolden er rechts naar, snolden er links naar, snolden een heele week, doch konden het onmogelijk ontdekken. Ze vonden wei den chauffeur die hen te Antwerpen naar 't politiebureau had gereden. En die wist te zeggen alsdat hij ze daarna tot Boom had gebracht, waar ze in een anderen auto waren gestapt en naar de kanten van Dendermonde uitgereden. 't Was alles, meer niet.

Het ‘Spieke’ werd gerechtelijk aangeslagen en

publiek verkocht. 't Bracht een flinke som op, maar 't was bijlange niet genoeg om de tekorten te dekken. Meer dan driehonderd menschen scheurden leelijk hun broek door hun Loewensteintjes-geloof.

Ook het huis in de Mechelstraat met heel den inboedel volgde.

Dit nadat de twee vrouwen er op een donkeren avond hun bizonderste souvenirs waren komen uit weghalen.

Veel was het niet: wat schilderijen, wat kleergoed, de piano, een hobbelpaard en eenige manden vol kinderspeelgoed. 't Kon alles spelenderwijze in den kleinsten verhuiswagen van ‘Den Wildenman’ en 't werd naar Brussel gebracht, in een huis op Etterbeek.

Kurieusneuzen probeerden uit te visschen of ze daar soms niet zaten, deden er zelfs opzettelijk reizen voor naar ginder.

Doch 't was alles even weinig gekort. Ze vingen bot.

Niets hoorde men nog van het triestige drietal. Zelfs hun beste vrienden kregen geen enkel woordeke meer toegestuurd.

Totdat nu, vóór eenige weken, de gazetten bericht brachten van een geweldige gasontploffing te Parijs, waarbij de twee bovenste verdiepingen van een huis de lucht waren ingevlogen. Er waren dooden bij, een zevental, en onder de namen ontdekte men die van Stanneke en van zijn moeder...

Even rilde men in de kleine stad.

Een ongeluk?

Of soms een streek van dat zotte Loewensteintje?

Nog eenmaal dook Stanneke op in de herinnering van de menschen. Er werd nog eens om hem gelachen en ook nog eens gezucht. Maar lang duurde het niet dezen keer. Nog niet eens een halven avond.

De voetbalmatch die overmorgen zou gespeeld worden, en dan de fietskoers voor den Zondag daarop, waaraan de beroemdste renners zouden deelnemen, namen de hoofden en de harten al te zeer in beslag.

Een lach en een zucht, en hier en daar bij een goede ziel een Weesgegroet en een Vaderons, in alle geval toch altijd veel meer dan voor den grooten Loewenstein.

En daarmee spoelde dicht en dik de grauwe mist, die Stanneke begraven hield en nu even was opgeklaard, weer toe over hem en dat voorgoed dezen keer...

De zwaarwichtige historie van Gust Ballon

I

't Moet gezegd, 't was in die dagen met Gust Ballon zijn brombeerderij wel heel, heel erg aan het worden. Zoo erg zelfs, dat niet alleen zijn zuur, somber gezicht met de kwaad-lonkende oogskens en den van bitterheid scheef-vertrokken mond er van sprak, maar dat zijn heel lijf, met den norschvooruitgestoken kop, de opgetrokken schouders en den langzamen sluipgang er zoowaar begon naar te staan.

De menschen in de stad spraken er gewoonweg schande van.

'Die is geen klein beetje bezig Onzen-Lieven-Heer zijn oogen uit te steken,' zegden ze vol verontwaardiging. 'Dat hij maar goed oppast, die malcontente grommelpot. Zoo iets doet ge niet voorniet. 't Zou de eerste niet zijn die 't bekoopt!'

En gelijk hadden ze. Overschot van gelijk zelfs. Want peinst maar eens na: dat was groot, solied, gezond gebouwd en mankeerde nooit ofte nooit iets, was baas van die goedgekalandeerde drogisterij 'Den Watten Olifant' in de Lisperstraat, en daarnevens eigenaar van vier schoone burgershuizen op de Kolveniersvest, alsook van een oude hoeve met

veel land achter het Papegaaienbosch; had vrouw, kind noch kraai ten laste, werd door Polintje, de oude meid die hem had grootgebracht, vertroeteld en verzorgd alsof hij 'k weet niet wat voor iets buitengewoons was, en dat liep daar zoo den godganschen dag te grommelen en te brommen, precies of de heele wereld er tegen zijn goesting stond.

't Kleinste dingske bracht hem uit zijn humeur. Een wolkske van nog geen voorschoot groot aan een smetteloos-blauwen zomer-hemel, een jongen die in de achternoensche stilte van hun straat een lieke floot of ievers een hondje dat baste, 't was genoeg om hem aan 't foeteren te brengen.

'Ze kunnen het weeral niet verdragen dat het een beetje goed gaat! Daar zijn ze weeral, zie! Niks kunnen ze verdragen, niks, niks!' en zoo nog veel meer sakkerde hij er uit.

Neen, 't was niet in orde met Gust Ballon. En ware het niet geweest dat hij met zijn verf, borstels, zeep, opneemvodden, gedroogde boonen en al de rest, toch zoo goeiekoop was, dat hij met zijn doorslag in maat en gewicht zoo royaal deed, geen mensch hadde nog een voet over den dorpel van zijn 'W itten Olifant' gezet. Ze zouden hem ferm in zijn bottigheid hebben laten staan blinken.

Maar ja, nu was er hun profijt mee gemoeid. Daarvoor verdroegen ze wel vier, vijf minuten zijn stroesch gezicht en zijn stom' ambacht. En als ze dan buiten waren en iemand van kennis ontmoetten, dan konden ze wat blijven staan en een savee be-

ginnen over dien os. Hoe zot hij vroeger geweest was, wat hij allemaal had uitgehaald en hoe Godgeklaagd bot hij tegenwoordig liep. En al zegden ze 't er niet bij, zoo eens kunnen af te geven en de eigen perfectie te voelen, dat deed toch altijd deugd, niet waar?

Ten minste voor menschen die niet verder zagen dan hun neus lang is. Want wie effekes dieper pierde in den Ballon en dan ook begreep, die moest eens compassieus den kop schudden.

Niets anders was het immers alsdat de Ballon, al was hij nu in de veertig, precies lijk een kind nog steeds te sukkelen zat met dat kwellend stukske droom om in 't leven toch eens iets meer te zijn dan jan-en-alleman, een uitblinker in dien alledaagschen, grijzen hoop rond ons. Iets waarmee wij weliswaar zoowat allemaal geboren worden, maar wat we ook nogal gauw kwijt geraken.

Och, had Gust aan dat verlangen maar kunnen voldoen, voor eenen enkelen keer slechts, 't was hem op 't laatst zelfs totaal gelijk in wat voor kunst of handigheid, 't ware wel heelemaal anders geloopen met hem! Dan had hij iets bezeten om fier op te zijn, om fier op te blijven, dan had hij kop en borst vooruit kunnen steken en zeggen: ‘Ja, ja, bezie mij maar, ik ben het!’

Doch nu was er niets, absoluut niets van dien aard in zijn leven geweest, en het stijgend besef dat er wel nooit meer zoo'n blinkend punt in komen zou,

was het, dat zijn gemoed vergalde en hem maakte tot zoo'n malcontenten brombeer.

Maar zeg, hoeveel waren er die dat zagen?

En de weinigen die 't zagen, wilden ze 't wel begrijpen? 't Was toch veel plezieriger, zoo zonder meer, simpel-weg bij al zijn zottigheden en kluchten te blijven, er vrijelijk in te grabbelen en er naar hartelust van te kunnen smullen!

En 't waren er geen klein beetje, die hij in zijn koppig en telkens zoo zot-mislukkend streven om eens primus te zijn, op zijn actief gekregen had. Een boek vol! Maar daarbij mocht men dan 't begin van zijn leven niet rekenen, want die inzet ten minste was magistraal geweest.

Niet minder dan veertien pond had hij gewogen toen hij als borelingske hier op ons wereldje zijn eigen liet zien. Iets wat in al de gazetten van 't land als een fenomeen vermeld werd.

En als jongske was hij nadien door zijn vader verwend geweest met speelgoed lijk geen ander kind in heel de stad.

Speelgoed was dat geweest, schooner dan 't schoonste dat de kinderen van Notaris Boschstraete, dien zeediep-rijken man die op geen duizend frank zag, op hun kermisachtige speelkamer hadden staan. Nu nog, zooveel jaren later werd er vol bewondering verteld van het poesjenellen-theaterke, met poppen niet te tellen, met een zon en een maan en bootjes en wagens, dat zijn vader op hun zolder ineen had laten timmeren, van den ijzerenweg met reizigers-

en goederen-treinen, staties, tunnels, bruggen, wisselbloks en zooveel rails dat men er een heele danszaal had mee kunnen volleggen, van zijn hoog, gevlekt hobbelpaard, fierder en schooner dan 't was gelijk hetwelk van Benner zijn stoom-carrousel, van zooveel andere, wonderlijke dingen daarbij nog.

En 't was maar juist dat men dit buiten beschouwing liet. Want voor Gust telde het niet mee, laat staan dat hij er ooit mee zou hebben uitgepakt.

't Eerste, hoe geweldig het ook was, had den dood van zijn moeder gekost, en voor al dat rijk speelgoed had hij nooit iets gevoeld. Hij liet er zijn vader of Polintje mee spelen en keek dan onverschillig toe. Veel liever schaffelde hij mee in hun winkel, hamerde vaten en kisten open, sleurde pakken aan, hielp gerieven, in afwachting dat hij op school, uit eigen kracht, zijn tocht naar een primusschap zou kunnen inzetten.

't Was dan ook eerst daar, in het oude, klimopbekladde Toreken, t'ende het Papegaaienstraatje, bij Meester Wandeleers, dat zijn leven dien dwazen draai nam.

Om te beginnen kreeg hij er al dien naam van Ballon, die hem al de jaren door zou bijblijven.

Want zoo heette hij niet. Hij heette Duverger, - zijn grootvader was een Franschman die hier na den aftrap van Napoleon was blijven plakken, - zooals men het achter het woord ‘Drogisterij’ duidelijk kon lezen op het uithangberd dat boven hun klein-geruite winkeldeur hing en waarop een

wit olifantje met een rooden zadelband aan in een palmenbosch mysterieus stond te glimlachen.

De menschen van zijn leeftijd, die met hem op school waren geweest, konden het nooit laten nog eens hartelijk te lachen als ze zoo bij geval vertelden hoe Gust aan dien naam was geraakt.

Ge moet weten, van al de jong die daar in dat ouwerwetsche, groenig-gekalkte lokaal op de lage, zwarte bankskens gerijd zaten, zat er geeneen zoo fiks en braaf in positie als 't klein Ballonneke. Voeten en knieën tegen elkaar, 't buikje vooruit, de armen gekruist, de kop in den nek en de oogen staal op het bleeke, glad-geschoren gezicht van Meester Wandeleers. En dat niet voor een minuutje of twee, drie, maar uren aan een stuk kon hij zoo zitten, onbeweeglijk lijk een postuur.

En nu mocht de meester iets plezants vertellen wat de broekventjes luidruchtig in een lach deed schieten, of hij mocht ze door zijn Fransche koleire en met het dreigement van zijn langen elzenstok boven hun kopkens, omwille van de een of andere deugnieterij aan 't bibberen en 't beven hebben gebracht, Gustje verroerde lid noch lijf!

Alleen als Meester Wandeleers zei: ‘opgepast, jongens!’ en een vraag begon te stellen, eer dat de woorden allemaal uit zijn mond waren, wip! daar veerde dat postuurke omhoog en boorde met zijn uitgestoken wijsvinger hoog de lucht in, om te mogen antwoorden.

't Was om er van te verschieten als hij het deed,

met zoo'n geweld ging hij te werk. Zijn buurtjes trokken er zich telkens verschrikt voor op zij.

‘Kalm, Gustje! Kalm, jong!’ zei Meester Wandeleers altijd. ‘Gebruikt eerst uw hersenen en laat u dan hooren!’ Want och God, negen keeren op de tien gaf hij antwoorden die kant noch boom raakten.

En toen het niet beterde, zei hij eens:

‘Ge begint mij bang te maken, ventje! Pas op, den eenen of anderen keer schiet ge nog lijk een ballon heelemaal omhoog! 'k Zou u nog moeten gaan vastleggen met koorden.’

En zie, dat was genoeg geweest, hij had zijn naam vast!

Wat had hij zich daarvoor kwaad gemaakt! Niet op den meester, maar op de jongens die het dierven roepen. 't Miniemste, schuchter en van ver gefluisterd ‘ballonneke!’ maakte dat anders zoo stille bank-postuurke lijk razend. En als hij den plager te pakken kreeg, dan pekte hij er op los nog erger dan de duivel op Geeraard. Geen dag ging voorbij of hij sloeg bloedneuzen of blauwoogen.

Maar zooals het nu eenmaal, zelfs voor veel ergere dingen in 't leven traditie is. Gustje werd zoo stillekensaan gewoon aan zijn zotten bijnaam. Van 't pek-geven zakte hij geleidelijk af naar 't dreigen en ten langen leste nam hij er vrede mee.

Daarbij, hij zat immers gekweld met dat droomke om in 't een of ander primus te worden, en dat kostte meer angst en kopbrekerij.

Temeer daar hij na eenige jaren tot de triestige zekerheid kwam dat er voor hem op school niets te primussen viel. In den catechismus niet, in 't rekenen niet, in 't Fransch of 't was gelijk in wat anders niet. En dat ondanks zijn braaf-zijn, zijn propere boeken, zijn blokken, zijn paternosters en zijn keerskens, die hij boven op zijn slaapkamer in 't genipt offerde vóór het goud-gerokt Kindeke Jezus van Praag op de komood.

Toen had hij zich, tot groote verbazing van 't heele schoolvolkske dat in dien Ballon niets anders zag dan een flauwen zebedee, zoo maar pardoes in 't volle jongensleven geworpen. En met wat hartstocht had hij niet geknikkerd, gehoepeld, den top gezweept en den vlieger gevierd, hoe had hij zich niet ingespannen om de kroon te halen in 't zwemmen, schaverdijnen, baar- en riemenspel, schollekentits, loopen of boomklimmen. Zoo koppig en roekeloos dat het dikwijls geen haar schol of het was op een malheur uitgeloopen!

Doch wat hij ook vocht, precies lijk op school, hij bleef bij de middensoort, en er waren er altijd genoeg bij die hem te rap af waren.

Hij probeerde het nadien op de teekenakademie met teekenen, schilderen en boetseeren. Maar van de zeven jaar dat hij het er vol hield, gelukte het hem niet eens op de jaarlijksche tentoonstelling der leerlingen-werken een teekeninkske van een hand groot mee-geëxposeerd te krijgen, laat staan dat hij er een medalieke zou veroverd hebben!

Daarom gaf hij het echter niet op, de Ballon. Bijlange niet! Zelfs toen het met 't les-loopen in viool en fluit bij Koster Magnus zoo deerlijk mislukt was.

Op de akademie had hij immers geleerd wat perspectief was. Hij keek in de verte!

En eens de lange broek aan, een kruisken achter de scholen en als drogist nevens zijn vader in hun oude Witten Olifant-drogisterij aan 't klanten helpen, zette hij zijn heerschzuchtige probeerselen voort onder de groote menschen. Hij was jong, was goed gebouwd, had kracht en wie kon er zeggen of de roem hem daar niet wachtte?

Waarlijk, 't leek wel of het nu gelukken zou!

Eenige jaren fleurde zijn hoop op in het tooneelspel bij de mannen van de aloude ‘Jenettebloem’. Hij mocht zelfs verscheidene keeren meespelen, bijrollen weliswaar, maar enfin, 't was toch een begin, niet waar?

En wie weet of hij het niet tot hoofdrollen zou hebben gebracht, als hij in ‘Het drama van een moederhart’, als politie-agent, bij de arrestatie van den valscharis uit het stuk. niet zoo geweldig in zijn rol was opgegaan? Zoo brutaal had hij dien vent aangepakt, dat deze zich verbolgen te weer stelde, en het spel, tot ontzetting van het Vredenbergpubliek, dat begon te gillen en te roepen, tusschen hun twee tot een echtig gevecht ontaardde! Eer dat de andere acteurs achter de schermen fijn begrepen wat er aan den gang was, had de ‘valscharis’ een

blauw-oog te pakken en kreeg hijzelf twee tanden uit zijn mond gebokst.

Natuurlijk was het met comedie-spelen bij de Jenettisten gedaan voor hem. En als hij zich bij de ‘Suskes’ en nadien bij ‘Rust Roest’ aanbood als lid, zegden ze:

‘Neeë, neeë, Gust! Gij zijt veel te gevaarlijk! We zouden, verdimmelen! ons spelers kwijt geraken!’

Een tijdje probeerde hij 't met zingen in het beruchte koor ‘Sinte Cecilia’. En toen hij inzag dat er van solo-zingen voor hem nooit iets terecht zou komen, zwijmelde hij met zijn ontgoocheling naar 't kegelen, naar 't boogschieten naar de wip en naar den doel, naar 't worstelen, 't visschen, zelfs zoowaar naar 't om-ter-langst pijpenrooken bij de befaamde sociëteit: ‘Hoe langer, hoe liever’ die in het donkere ‘Lieve-Vrouwke’ achter het stadhuis heuren zetel had.

Zoo gebeurde het dan ook dat hij op 't laatst, iets na den dood van zijn vader, toen hij al in de dertig was, terechtkwam in de pas-gestichte velo-club: ‘Het Vliegende Wiel’, waarvan die rijke, dikke Mijnheer Juul president was.

En zie! - de volhouder wint! - 't zag er naar uit of Gust Ballon het lang-begeerde hier wel halen zou!

Hij mocht aan den kop rijden en hun schoonen fanion dragen waarop in edelsteen-kleuren een Sinte

Gommarus prijkte die een velo-wiel met Marsvleugeltjes aan zijn naaf, zegende.

Hij ook was het die het figuur-rijden, 's Zondags 's morgens op de Groote-Markt, leidde. En 't duurde niet lang of hij werd jandorie! in het bestuur verkozen!

De opgang! Eindelijk, eindelijk!

't Prikkelde zijn ijver zoo, dat hij, die groote, zware vent, kunsten begon te leeren.

Totdat op een schoonen keer, toen hij eens vóór heel hun 'Vliegende Wiel' extra pronken wou met het pas-aangeleerd achteruitrijden, het fatale gebeurde. Hij tuimelde van zijn fiets. En niet alleen de zotte kumulees die hij daarbij maakte, deden de omstaanders lachen, maar hij viel met zijn verschrikt gezicht plat in een vuil plaske!

Toen schetterden ze natuurlijk. Zelfs die goeie Mijnheer Juul, die direct toeschoot om hem op de been te helpen, kon het niet laten te lachen bij 't zien van Gust zijn bemoosd gezicht!

Ach, had de Ballon maar verstand gebruikt alstoen en eens goedhartig meegelachen!

Doch hij gebruikte geen verstand. Hij maakte zich kwaad. Hij gaf zijn velo een stamp dat hij piepte en kraakte, vloekte: 'gij leelijke judassen!' tegen de mannen. En hijgend van koleire, met den kop vooruit, schoot hij recht naar huis.

Geen half-uur later bracht Polintje in hun lokaal: 'Het Groenhuis', den brief met zijn ontslag. En

wat Mijnheer Juul ook probeerde om hem daarvan af te doen zien, 't was al boter aan de galg.

Van dien dag af trok hij zich van alles en iedereen terug, begroef zich dieper en verder steeds in zijn zwartgallige eenzelvigheid.

Niet waar, dat de menschen stof genoeg hadden om eens te blijven staan lameeren? Voor meer dan een uur zelfs.

En waar het verder met zoo 'nen azijnzuren brombeer naar toe moest, dat gaf er nog een hoop stof bij. 't Kon bijkans niet anders of hij kwam tot slot van 't lieke nog in Gheel terecht!

II

Gelukkig, hoe erg het in die dagen met den Ballon ook gesteld was, zóó erg werd het niet.

Monne Missoorten was 't die hem, door zijn bierraad en zonder in de verste verte te kunnen vermoeden wat deze zou uitwerken, uit dien put hielp en zoowaar eindelijk en voorgoed op den weg naar den roem en de glorie.

Monne woonde schuin tegenover ‘Den Witten Olifant’, in dat benepen garen- en lintwinkelke, en hij was in dien tijd zoowat de eenige uit de geburen die een beetje begaan bleef met dien onmogelijken grommelpot, en die dus ook wel eens, in een verloren kwartierke, bij hem binnenwipte om te probeeren nog een klapke met hem te kunnen slaan.

Eens op een keer alzoo, was hij met zijn bierraad bij Gust Ballon komen binnengevallen.

‘Gust-jongen,’ sprak hij, ‘'k moet u iets gewichtigs vertellen. Luister. Gij zijt jonkman gebleven, niet waar? Ik ben jonkman gebleven. Trouwen doen wij niet meer, gij niet, ik niet. De andere hebben vrouw en kinderen, hebben plezier van het leven. Wij echter, wij hebben niets. Niets anders dan goeien bik en een goei pint. Ge weet het zoo goed als ik, dat is alles voor ons, voor u, voor mij. En gij weet ook dat ik bizonder van een goei pint houd, da'k verstand heb van bier. Ik ken ze allemaal, zelfs die uit de Vlaanders. Noem wat ge wilt: drijdraad, meulebeeksch, bornhemsch, faro, lambik, peterman enz. enz. 'k zal ze u beschrijven. Maar toch wist ik er nog alles niet van. Want nu heb ik iets gevonden, zie! De koning, wat zeg ik, de keizer, neen, meer nog, de god van 't bier. 't Komt uit Duitschland en 't heet munich. 'k Heb er sito een vaatje van binnen gedaan. 't Is niets voor bij 't eten, dat begrijpt ge wel, he? Maar zoo 's avonds zie, als 't stil is, zoo 'ne pot of drie, vier daarvan! Ik kan het moeilijk zeggen, maar een mensch wordt er zoo rustig gelukkig van, zoo een beetje naar den triestigen kant, dat ge week wordt en liekes zoudt gaan zingen! Gust-jong, wat ben ik blij met die vondst! En nu wou ik u zeggen, geloof mij, 't is iets voor u. Ik ken u. Doe ook een vaatje binnen, doe lijk ik 's avonds. En uw muizenesten, weg zijn ze, lijk rook in den wind!’

De Ballon trok een vies gezicht en schokschouderde eens minachtend.

‘'t Zal wat zijn!’ grommelde hij spottend. ‘Bier! Neeë, Monne, niks voor mij. Doet u geen moeite!’

Zelfs de lofgedichten die Monne daarop met veel tong-gesmak begon af te steken op zijnen münchener, brachten den Ballon niet van zijn stuk. ‘Doet u geen moeite’, herhaalde hij nog eens hooghartig. ‘'k Doe het toch niet!’ en op al de rest antwoordde hij zelfs niet eens meer.

Eerst op 't laatst, als de moe-gedichte garen- en lintman hem plots brutaal, met de armen uitdagend over de borst gekruist, de vraag stelde of hij, zoo 'ne rijke mensch, soms tegen den kost er van opzag, sloeg hij om. En met een kwaden snok van zijn kop naar Monne toe antwoordde hij nijdig:

‘Als ge dat peinst zijde mis. Laat er dan ook maar een vaatje komen, zageman! Is 't goed nu?’

‘Sesa, dat hoor ik liever! Ge gebruikt verstand!’ triomfeerde Monne daarop. ‘Vandaag nog gaat mijn postkaart weg naar Antwerpen, morgen hebt ge uw vaatje en Gust-jong! ge zult mij wel gelijk geven binnen kort!’

Spijtig was het wel, maar van het doen verdampen van muizenesten en 't wekken van aangename humeuren, waarover Monne Missoorten mirakels had voorspeld, kwam er bij Gust Ballon niets thuis.

Noch door dat eerste vaatje münchener, noch door het tweede, noch door 't was gelijk hetwelk van

al de andere vaatjes, die Nol van Balen, de vrachtvoerder op Antwerpen, thans regelmatig om de veertien dagen in den kelder van ‘Den Witten Olifant’ binnendroeg.

Verre van daar. Ondanks dien god-van-'t-bier dien hij elken avond, zoo op zijn eentje, onder 't lezen van de Gazet van Antwerpen en 't smooren van een sigaar, met halve liters door zijn keelgat klonk, ging het aldoor trappeken-af met hem.

Zoover zakte hij zelfs, dat hij met zijn zotte kuren de menschen op straat begon lastig te vallen, en zoo op zekeren keer, terwijl er boven de stad een onweer te loeien en te knetteren hing als voor een laatste oordeel en de felste jannen precies lijk 't bangste kwezelke, geknield bij hun gewijde keers te rillen en te bidden zaten, brutaalweg in zijn deur ging staan en met de vuist omhoog naar 't gieterend onweer riep dat het bijlange nog niet genoeg was en dat ze nog veel meer kajet moesten geven!

't Was niet te verwonderen dat het oude Polintje geen minuut gerustigheid meer kende. En wie mensch er ook maar in heur keuken kwam, seffens was ze er tegen bezig om hem met veel handengewring en tranende oogen heur nood te klagen.

Monne Missoorten, die het zoo heelemaal anders verwacht had, verstond er zijn eigen weldra ook niet meer uit.

‘Een raadsel is het!’ zuchtte hij tegen het zuchtend Polintje. ‘Een levend raadsel! 'k Begin er zoo aan te twijfelen of ik met mijnen bierraad wel goed

heb gedaan! Als 'k dierf zou 'k hem willen zeggen: laat het, Gust-jongen! Maar eerlijk, 'k durf niet. Hij wordt toch zoo kurieus. Daarbij een mensch kan niet weten of het soms niet omslaat. Laat ons nog een beetje wachten!'

Doch, binst dat alles met den Ballon zoo triestig verder verliep, gebeurde er iets waar Monne in de verste verte niet had aan gedacht.

Tot nu toe was de Ballon, ondanks al den azijn en den gal die hij in zijn bloed had, en die er ook meer en meer in aangroeide, pront en solied geweest.

Maar nu begon hij almeteens uit te zetten. Hij werd dik. Op zijn lijf, zijn schouders, zijn armen en beenen en ook in zijn nek kwamen er vleeschkussens die steeds hooger en breeder opzwollen zoodat hij in zijn kleeren gespannen zat als een beuling in zijn vel.

'Wat gebeurt er toch met mij?' vroeg hij zich met stijgende verbazing af. 'Van waar komt dat toch! Ik eet nochtans niets meer dan vroeger!'

En nadat op een schoonen keer, nogal in presentie van twee madams en van Rikske Schoeters, dat ros, spotziek kladschilderke, toen hij zich rekte om een pak borstels van een schab te nemen, daar zoo pardoes de rugnaad van zijn jas openkraakte, - wat Rikske, zoo van achter zijn hand, tegen den beschaamden Ballon had doen zeggen: zij blij dat 't uw broek niet is, Gust! - sloeg die verwondering over in koleire en begon hij in plaats van tegen de wereld, tegen zijn eigen te foeteren!

't Was gelijk wie er in den winkel kwam, zelfs al waren het klein jong, seffens was hij aan 't sakkeren over zijn zwellagie, en dat met zoo'n nijdigheid dat de klanten er verschrikt voor achteruit weken.

'Ge kunt mij gelooven of niet,' tierde hij, kwaad als een huis en daarbij ging hij zoo te keer alsof hij malheuren zou gaan doen, 'maar 't hangt me, potverdorie! de keel uit tot boven mijn ooren! Zie me hier eens staan! Waar moet dat heen! Ze noemen mij den Ballon, niet waar? Al zeg ik het zelf 't was stom me zoo te noemen. Meester Wandeleers wist niet wat hij deed toen hij mij dien toewierp. 'k Was geen Ballon. Maar nu, God-in-den-hemel! nu ben ik er eenen! Niet voor te vliegen, maar voor te bersten! Last dat het bijbrengt, last! En dan de kleeren, de kleeren, een renewatie wordt het! Waar moet het henen als dat zoo voortgaat!'

Wie dat laatste hoorde moest toegeven dat het moeilijk te zeggen viel.

Na het ongeluk met den gescheurden jas, had hij direct Polintje naar Jan Galant, zijn kleermaker gestuurd om sito-sito te komen. Jan kwam sito-sito, maar niets anders had hij kunnen verzinnen alsdat de naden misschien wel een beetje konden uitgelaten worden.

'Als ik u kon doen krimpen, 'k deed het direct, Gust-jongen,' sprak Jan. 'Maar dat kan ik niet. Laat me dus uw kleeren breeder maken.'

Hij deed het, en goed nogal. Onder de armen,

in den rug, en ook verzette hij de knoopen. 't Paste wel zoo schoon niet meer, doch Gust kon toch weer wat bewegen.

Maar ja, lang duurde het niet, geen twee maand, of weer kwam er muziek in: krak-hier, krak-daar en uit schrik van andermaal in affronten te vallen, schafte hij meteens al zijn oude kleeren af en liet er zich spik-splinternieuwe naaien, ruim en gemakkelijk.

‘Zie, als ik hier nu nog uitgroei, he, dan geef ik het op. Dan doe 'k een tabbaard aan, lijk de Arabieren! Daar kan zelfs een driedubbele in!’ bromde hij tegen Jan Galant toen deze met het pak in ‘Den Witten Olifant’ verscheen. ‘Maar ik zal er niet uitgroeien! Zij gerust! 'k Zal er wel iets tegen vinden!’ En direct zette hij zich aan 't zoeken.

En waarlijk hij vond er iets tegen. Of liever hij kreeg het van dien boschdoktoor van achter Kruiskesberg, door Monne Missoorten op een Zondagmorgen triomfantelijk als de redder bij hem in huis gebracht. Want Monne was meer nog dan vroeger met den Ballon zijn zwellend lot begaan gebleven. En van zoodra hij van Polintje had gehoord dat hij nu met pillekes en drankskes zijn vetkwaal aan 't bekampen was, had hij gezegd: ‘Ik weet wat!’ en had den man doen komen.

De boschdoktoor, een magere, lange vent met een witten baard en een bruine zip, deed niets anders dan den verwonderden Gust eens berieken en direct wist hij wat kruiden hij noodig had. Maar die krui-

den alleen, 't was maar half werk. Ook moest hij veel beweeg nemen, loopen, dansen, springen, zwemmen, velo-rijden of zoo iets anders. Hij kon kiezen.

‘Waarom heb ik u niet eerder gekend! Laat ze komen uw kruiden! Hoe rapper, hoe liever. Ik kan er niet rap genoeg van af zijn!’ riep Gust uit en daarbij grepen zijn handen over zijn armen, over zijn borst als wilde hij 't vet er af trekken. ‘En wat 't beweeg betreft, dan kies ik den velo!’

Nog dienzelfden achternoen haalde hij zijn fiets van den zolder, schroefde hem in een hoek van zijn winkel uiteen en weer ineen, blonk hem op, smeerde hem dat hij droop van de olie, en eer dat het avond was stond het ding opgepompt en klaar om in dienst van zijn vermageringskuur te rollen.

Doch in 't leven loopt het immers altijd vreemd! Een mensch neemt zich dit en dat voor, steekt vol moed de handen uit de mouwen, en pardaf! daar wordt ge van uw werk weggeslingerd door 't een of ander onnoozel voorvalletje, om in een tegenovergestelden hoek voor iets heelemaal anders terecht te komen.

Juist in die week alzoo, toen Gust dagelijks zijn zeven kappers afkooksel van de Kruiskesbergkruiden naar binnen spoelde om 't binnenvet te doen smelten en hij op den noen, als 't stil was in den winkel, een rap fietstochtje ondernam overentweer naar Emblehem, om het te veel van buiten te doen vergaan, gebeurde het zekeren avond, dat Krist, de baas uit het ‘Groenhuis’, het Vliegende-Wielers-

lokaal, samen met Piet Verstokt, ook iemand van die club, in zijn winkel binnenkwamen.

‘Wat komen die hier doen?’ vroeg Gust zich verwonderd af, want klanten waren het niet. ‘Ze kers vragen om terug lid te worden, omdat ze mij zien rijden? Maar dan zijn ze mis! 'k Ben 't andere nog bijlange niet vergeten!’ En hij haalde eens diep asem, stak zijn handen in zijn jaszakken, en maakte zich gereed om hun een antwoord te geven waarmee ze 't konden doen!

‘Dag, Gust!’ zegden ze en staken over den toog een hand uit.

‘Dag-dag!’ bromde Gust terwijl hij hun twee slaphangende vingeren reikte.

‘Luister eens, Gust,’ begon Krist, ‘we zijn naar hier gekomen om te weten...’

‘Of da 'k terug geen lid wou worden van ulle club zekers? Doet u geen moeite! Nooit of jamais!’

‘Hoe?... wat lid?... Bijlange niet! 't Is voor heel iets anders!’

‘Wat anders dan?’

‘Luister. Ik en Piet-hier-zie, wij hebben gewed...’

‘Ja-maar, tusschen weddingschappen daar kom ik niet tusschen. Neeë, neeë, Krist!’ En hij zuchtte diep en schudde krachtdadig zijn kop.

‘Ge moet er niet tusschenkomen, Gust!’ viel Piet nu in. ‘Luister eerst.’

‘Hewel, ik luister.’

‘Hewel dan,’ hernam Krist, ‘dat kwam daar zoo juist in ons café te spreken over zwaar' men-

schen. Ge kent de Pad Verjans, he? van op de Capucienenvest? Die weegt 130 kilos. En Piet-hierzie, die beweert dat het de zwaarste vent uit de stad is. Ik zeg nu, gij zijt mis. 'k Zou er durven op wedden dat Gust-uit-den-Olifant veel zwaarder weegt. Top, zei Piet, voer een toernee aan al die hier zitten. Maar 't is nu de vraag te weten hoeveel dat gij weegt, Gust. Als ge zoo goed zoudt willen zijn ons dat te zeggen, dan weten wij genoeg.'

De Ballon, die verbaasd toegeluisterd had, kruiste uitdagend zijn hesp-armen over zijn borst en met een kwaad gezicht schoot hij uit:

'Komde gijlie mij soms voor den zot houden?... Dan zijde mis, zulle!'

'Bijlange niet! Wij denken er niet aan!' verdedigden de anderen zich. ''t Is rnaar een vraag. Als ge 't niet zeggen wilt, ge zijt vrij, subiet zijn wij weg en ons weddingschap valt.'

De Ballon keek om beurte doordringend de twee mannen aan en op hun met veel hooge woorden herhaalde verzekering dat het om niets anders te doen was als dat, ontspanden zich ten slotte toch zijn trekken. Hij liet zijn armen zakken en terwijl hij met een kort gebaar naar de waag wees die in den hoek bij d'achterdeur stond, antwoordde hij brommend:

'Toe dan, als 't niks anders is, laat ons eens zien. Want eerlijk gezegd, 'k weet het zelf niet. 'k Heb er nooit aan gedacht zelfs!'

'Sesa!' lachte Krist, 'zoo hoor ik u gaarne, Gust! Nog eens, 't is niet voor mij. 't Is voor dezen

ongeloovigen Thomas-hier-zie! 'k Weet het op voorhand immers da 'k gelijk heb! Tegen de heele wereld wil ik wedden! Maar laat hij zijn eigen overtuigen, niet waar!'

De Ballon kwam van achter zijn toog, ging op de waag staan.

'Doe het zelf maar!' zei Krist tot Piet en hij keek spotlachend toe terwijl deze de gewichten legde.

'Tien kilo, twee kilo, eene kilo. Da's voor honderd-dertig dus, precies wat de Pad Verjans weegt,' redeneerde Piet. 'Stil nu, Gust!'

Hij haalde voorzichtig het hefboomke over, doch niets bewoog er.

'Gewonnen!' lachte Krist luidop en hij klopte uitgelaten op den schouder van Piet, die met een verbaasd gezicht overentweer naar Gust, naar de dertien kilo en naar 't hefboomke keek, als kon hij 't niet goed gelooven.

'Nondinondi!' verwonderde zich Gust. 'Meer dan hon-derd-dertig kilos!' En starlings bleven zijn oogen staan op de gewichten in het schommeltje.

'Maar wacht eens wat!' ging Krist plots verder. 'Nu dat we zoo ver zijn, moeten we 't juist gewicht ook hebben! Houd u stil, Gust!'

Hij lei er een pond bij, 't sloeg echter niet door.

'Da's al vijf-en-dertig!' riep hij fier.

Daarbij nog tweehonderd gram en nog eens tweehonderd gram, en dan eerst kwam het gelijk.

'Honderd-negen-en-dertig! Da's zoo geen klein

verschil met de Pad Verjans!' spotte hij tegen Piet, die met een zuur gezicht voor alle verzekering nog eens de gewichten narekende.

En terwijl hij plots Gust zijn hand schudde ging hij uitgelaten verder:

'Proficiat! G'hebt het rekord, Gust! De zwaarste vent van de stad! Dat komt in de gazet! Ge moogt mij gelooven, er loopen er in 't land niet veel rond lijk gij! In Brussel niet of in Antwerpen niet! En zorg er voor niet te verminderen! Vermeerderen moet ge! Ge zijt op weg om ze allemaal den baard af te doen! Wie weet wordt ge dan nog geenen algemeenen president van al hun honderd-kiloclubs! Dat zou wat zijn, zie! W'hebben schilders, schrijvers, componisten, voetballers, beiaardiers, maar dat komen we nog te kort!'

'Wat zegt ge daar van honderd-kilo-clubs en presidenten?' vroeg Gust nieuwsgierig.

'Kende gij die mannen niet? Wel, die hebben hun sociëteiten, in alle groote steden. In Antwerpen zijn er ook. Ze hebben hun lokaal op de Paardemarkt, 'k geloof "In den Postiljon". 's Zondags is t daar reunie. En 't gaat er rechtvaardig toe. Wie 't zwaarste weegt is vanzelf president! Ge moet er maar eens henengaan!'

Daarop pakte hij, met een luiden: 'Kom op gij, uwen toernee!' Piet bij den arm en trok hem naar de deur, vanwaar hij nog een: 'En welbedankt voor uw moeite, zulle, Gust!' toeriep aan den Ballon, die daar, met een verbaasd gezicht, op zijn baskuul

te peinzen en te werken stond om al die woorden over honderd-kilo-clubs en presidenten te begrijpen.

III

Dien nacht lag Gust Ballon lang, lang wakker!

En dat niet om er nog wat liggen te woelen al sakkerend tegen zijn lot, zooals het zijn gewoonte was!

Neen, hij lag er stil, met de handen op de borst en een lach op den mond, te genieten van wat hem zoo wonderlijk overkomen was.

Waarnaar hij zijn heel leven gehunkerd had en voor gestreden op alle gebied, tot in 't vogelenpikken toe in ‘'t Nachtlicht’ bij Pie' Tamboer, zonder dat hij er ooit had mogen in slagen, waarvoor hij nutteloos alle plezier had gelaten, zelfs dat van 't vrijen en 't trouwen, dat viel hem nu zoo ineens pardoes in den schoot en geen pink had hij er voor verroerd.

Eindelijk, eindelijk was hij dus toch primus! Hij had de Pad Verjans geklopt met volle negen kilo! Hij was de zwaarste man van de stad! 't Was misschien overal al geweten en als hij morgen naar de mis zou gaan, zou men naar hem opzien en hem malkander aanwijzen als een phenomeen! En wie weet wat er nog vóór de deur stond te Antwerpen en te Brussel!

En zeggen dat dit gebeurde, juist op het moment

als hij gereed stond om een oorlog tegen zijn gewicht te beginnen! Niet om te gelooven!

Krist zijn woorden over rekorden en de gazet en zijn presidentschap van de honderd-kilo-club te Antwerpen, ze draaiden lijk schoon muziek door zijn kop en wonden hem zoo op dat hij er warm van kreeg en te hijgen begon.

‘God-van-den-hemel! Wie had dat kunnen peinzen!’ herhaalde hij maar ringaaneen om zijn geluk te luchten.

En toen hij eindelijk, na een Vaderons of drie van bedanke-zeer voor 't Kindeke-Jezus-van-Praag op zijn komood, in slaap viel, droomde hij van feesten en stoeten van de honderd-kilo-mannen en hij was de primus onder hen. De koning, ministers, burgemeesters, en nog veel ander hoog volk kwam naar hem zien, hij werd er aan voorgesteld, werd er mee getrokken en in alle gazetten verscheen zijn portret!

's Anderendaags morgens - 't was een Zondag, - met den na-schijn van die roemrijke droomen nog in zijn hoofd, kwam de Ballon al lachend en een lieke mompelend naar beneden.

Polintje kromp ineen van 't verschieten en sloeg verschrikt heur handen ineen op heur borst, als ze hem zoo zag.

‘Jezus, Maria, Jozef, sta mij bij!’ bad ze rap, want ze dacht niets anders of hij was zot geworden. En eerst na een heel poosje, als ze zich een beetje bekomen voelde, slefte ze nader en vroeg moeilijk:

‘Gust-jong, wat is er?... Toch niets gebeurd?’

‘Ja, ja!’ antwoordde hij. ‘Ge raadt goed, Polintje. Iets gebeurd is er en er zal nog meer gebeuren ook! En 't eerste daarvan is dit, zie!’

Hij trok de schapraai open, haalde er de twee bruine zakken Kruiskesbergkruiden uit en hield ze vóór heur gezicht.

‘Ziede dat, Polintje?’

‘Ja... Gust-jong, ik zie dat!’

‘Dan ziede 't voor den laatsten keer, Polintje!’ En hij stapte tot bij de stoof, schoof den koffiepot een beetje achteruit, hief het deksel op en met een forschen duw foefelde hij de twee pakken in het vuur.

‘Maar... uw vermageringskuur...’ wierp ze aarzelend op.

‘Mijn vermageringskuur?...’ vroeg hij spottend. ‘Hoorde 't vlammen?... Hoorde ze knetteren?... Hewel, laat ze vlammen, laat ze knetteren! 'k Zit er niks meer mee in!... En nu het tweede! Kom mee in den winkel, Polintje!’

't Vrouwken volgde hem, niet begrijpend.

‘En deze vet-afhaler zie, wil ik niet meer onder mijn oogen zien. Nooit ofte nooit ni-meer! Die moet den zolder op!’ ging hij radikaal verder en temet, met een fermen zwaai, had hij hem op zijn schouder en trok er triomfantelijk mee de trap op.

‘En voor het derde, Polintje,’ sprak hij, toen hij terug beneden was, ‘moette mij nu eens een groote pan spek-met-eieren gereedmaken. 'k Heb honger, grooten honger. En niet alleen voor den honger,

maar 'k moet ook mijn schâ inhalen. Toe, spoed u wat!'

'Wat da'k nu nog moet hooren!' zuchtte het menschke. 'Spek met eieren!... Maar gij moet weten wat dat ge wilt, natuurlijk...' Kopschuddend zette ze de pan met spek op, goot er een half-dozijn eieren over, smeerde een toren boterhammen, wat de Ballon echt-gulzig, met veel theater van mes en vork, naar binnen speelde. En alsof het daarmee nog niet genoeg was overgoot hij tusschendoor dat alles met vele halve-liters mijnchener, in plaats van met koffie.

'Ziezoo, da's wat anders dan dat Kruiskesbergkruidafkooksel van dien fameuzen boschdoktoor!' sprak de Ballon toen hij rechtstond van tafel. 'En nu, nu ga 'k eens op ontdekkingstocht op de Paardemarkt te Antwerpen. Zorgt gij maar voor den winkel. Tegen den tweeën, half-drie ben ik weerom en maak dan eens dat er een fermen diner gereed is. Eene voor vier. Een paart voor u en drij voor mij!'

't Menschke. dat met groote oogen zijn spek-en-eieren-schrokpartij gevolgd had, sloeg nu van verpaftheid heur handen ineen en ze stotterde versteld:

'Maar... maar... Gust-jonge!... E... en... ge staat just op... E... en... uw vermageringskuur!... Wat krijgt ge toch?'

'Wat ik krijg, Polintje?' vroeg hij. 'Dat weet ik nog niet. Straks weet ik meer en dan vertel ik u alles! Zorg maar voor den diner! En er moet veel zijn weet ge, heel veel!'

Al wist ze steeds minder en minder wat te denken van dezen plotsen ommekeer, ze zorgde voor 't gevraagde, maakte er iets van lijk voor een trouwfeest.

En toen hij na den noen terugkwam, en daar, breed-open en met een stralend gezicht, echtig voor vier te schransen zat aan een smakelijk-beladen, luilekkerlandschen disch, deed hij aan 't verpafte Polintje, dat van alteratie geenen beet door de keel kreeg, in 't lang en in 't breed alles uiteen.

Hij vertelde van Krist zijn bezoek gisteren, van de formidabele ontdekking van zijn honderd-negen-en-dertig kilos en dat de Pad Verjans geklopt was. En dan in kleuren en geuren, en onderlijnd door geweldige gebaren met vork, mes of bierglas, zijn bezoek aan 't lokaal der honderd-kilos te Antwerpen op de Paardemarkt, van de kolossale ontvangst bij al die dikke mannen die hem subiet lid gemaakt hadden van hun club.

‘En peinst eens, Polintje-lief!’ voegde hij er triomfantelijk bij en zijn borst ging er van omhoog. ‘'k Ben dapper op weg om van ze'leven president er van te worden! Weet-ge wat deze, dien ze nu hebben, weegt? Honderd-vier-en-vijftig en vergeet-niet hij is zeven-en-vijftig jaar! Zeg eens, zou ik er geen vijftien kunnen bij inhalen? 'k Ben meer dan een halven-kop grooter dan hij en nog maar pas vijf-en-veertig!’

‘Maar... Gust-jongen!... Nog dikker?’ kreet Polintje verschrikt. ‘Ge zijt toch dik genoeg! Veel te dik zelfs!’

‘En 'k wil nog dikker worden! 'k Wil president zijn!’ antwoordde hij krachtdadig. ‘En gij moet me helpen! Vooruit naar dat doel!’

't Spreekt vanzelf dat er van dien dag af in ‘Den Witten Olifant’ geen brommende, zuur-kijkende Ballon meer te zien was. Die was totaal verzwonden, wég!

In zijn plaats stond er nu een heele andere. Eene die zijn borst fier vooruitdroeg, wiens mond- en ooghoeken plezant omhoogkrulden in een gelukkigvoldanen lach, die geerne plezierige dingen vertelde en, vergeleken bij vroeger, drij-dubbel royaal was in maat en gewicht.

‘Een mirakel is 't!’ zegden de menschen. ‘Een echt mirakel! En wij die hem al op weg zagen, tusschen twee Cellebroers, naar Gheel! En dat omdat hij de dikste vent van de stad is! Wat dat ge tegenwoordig toch allemaal beleven moet!’

Klanten dat hij bij won! Na een week of twee moest hij een knechtje nemen. Hij en Polintje kregen het niet meer gedaan.

Daarbij Polintje was nu in zijn keuken noodig. En 't was maar goed dat er veel zaad in 't bakske kwam, koken moet kosten natuurlijk!

Want niet eenen keer per dag, lijk bij burgersmenschen van zijn gading, was 't er vollen, warmen disch, maar vier keeren: 's morgens, 's noenens, om vier uur en 's avonds. En vóór hij slapen ging was er dan nog een extratje noodig, om 's nachts niet te veel te verliezen.

Zeker, de Ballon zat met plezier aan tafel. Hij had dubbele deugd van zijn eten. Maar in zijn nieuw leven van nu, ging er nochtans niets boven het schoon genot op zijn baskuul te staan, met zijn gewichten bezig te zijn en weer eens zooveel of zooveel winst in zijn notaboekje te mogen noteeren. Dan straalde hij. En om het precies te kunnen doen, zoo precies dat er van geen kanten kritiek op mogelijk was, kocht hij zelfs een nieuwe waag aan, die hij enkel en alleen voor zijn gang naar verderen roem gebruikte en die hij verzorgde en smeerde met een zorg alsof er zijnen hemel van afhing.

Bizonder als er weer een volle kilo was bijgekomen, wist hij met zijn geluk geenen blijf. Wie het trof dat hij juist dan in den winkel moest zijn, die kwam er goed van af. Nog een beetje er bij en ze waren met dubbele maat weg geweest!

En niet alleen bij zijn klanten praalde hij dan met zijn triomf, maar hij ging in zijn deur staan om 't aan voorbijgaande kennissen toe te roepen en 's avonds trok hij er speciaal voor naar 't Groenhuis bij Krist en de andere Vliegende Wielers, want zoo'n ding van gewicht moest natuurlijk overal rondgedragen worden!

't Kwam stilaan vast te staan voor den Ballon dat hij 't presidentschap halen zou. Trouwens de mannen te Antwerpen, die met kennis van zaken spraken, twijfelden er niet meer aan. Niets anders was het nog dan een kwestie van tijd.

‘We zijn nu Juli, niet waar?’ rekende hij po-

chend aan de Groenhuiskalanten voor. ‘Hewel ik ben er nu over de honderd-vijf-en-veertig. In Meert ben ik begonnen, en als ge wilt, kan ik het in mijn boekske laten zien, nu pas kom ik goed op dreef. En vergeet niet, ik ben een halven-kop grooter en negen jaar jonger dan hij die nu president is. Daarbij ik heb geen zorgen, en hij zit met een tabakszaak en een nest kinderen die 't leven in moeten. 'k Wed er op, eer 't Nieuwjaar is, heb ik den hoogvogel afgeschoten, En wie weet klop ik dezen van Brussel niet, al weegt hij er honderd-zestig! Antwerpen boven!’

Hij rekende natuurlijk Lier bij Antwerpen. Twintig minuutjes trein en ge waart er immers. Een voorstad was het, op den keper beschouwd, nog dichter bij dan Deurne of Merxem!

Maar ja, toen de Ballon alzoo in gewicht en gelukkige voldaanheid, verder groeiende was naar dat zwaar-wegende primusschap, gebeurde er iets dat met ijzeren geweld een streep door zijn rekening haalde! De oorlog greep over de wereld en gooide overal vuur en stank in 't eten van de menschen!

Precies lijk jan-en-alleman pakte hij naar de gazetten om 't laatste nieuws te weten en precies lijk jan-en-alleman geraakte hij in koleire bij 't lezen van de streken van den Duitsch.

En al werkte hij intusschen dapper met mes en vork en pint verder, - met den münchener was 't afgeloopen, maar erg was het niet, die van Leuven brouwden met gemak den god-van-'t bier na -, hij

kwam algauw op zijn specialen baskuul tot de ontdekking dat hij verdimmele! niets meer bijwon, en erger nog, dat hij op een schoonen avond onder de honderd-vijf-en-veertig gezakt was!

Toen kookte de Ballon.

‘Wat is dat nu?’ sakkerde hij. ‘'t Kan niet anders of ik trek me dien oorlog te veel aan. Dat komt er van al die opwinding! Maar 't is er mee gedaan! 't is er mee gedaan! 'k zweer het!’ En als 's avonds de toeterende en roepende gazettenleurder aan zijn deur verscheen om 't laatste nieuws te verkoopen, joeg hij den verbauwereerden vent kwaad weg en riep dat hij met al zijn gazetten en den heelen oorlog er bij kon naar den bliksem loopen.

‘Ik, ik pas voor hun zottekesspel van keizers, koningen en generaals!’ sprak hij kategoriek tegen Polintje. ‘Mijn presidentschap is mij honderd keeren meer waard. En zeker nu dat mijn kansen zoo schoon staan. Ze kunnen gestolen worden!’

En al was het nieuws dat zijn klanten over den oorlog en dien verschrikkelijken Duitsch aanbrachten nog zoo rilling-gevend, 't ging alles bij den Ballon 't een oor in en 't andere uit. Geen djim liet hij er zich aan gelegen, en onverstoord zette hij zich aan 't labeur om de honderd-vijf-en-veertig terug in te halen en zich dan berg-op te werken naar de honderd-vier-en-vijftig toe!

Zelfs de drommen soldatenvolk die almeteens met auto's, huifwagens, mitraljeuzen en kanonnen de

stad overstroomden om van hier uit den oprukkenden Duitsch stokken in de wielen gaan te steken, het daarop steeds nader en nader aanzwellend gedonder van de kanonnen, de stoeten vluchtelingen beladen en bepakt erger dan de Joden uit Egypte, en dan zoo pardoes de rappe vlucht, hals over kop, van heel de stad naar Antwerpen en naar Holland toe, 't was net of het bestond allemaal niet voor den Ballon.

‘Dat ze al op doen!’ spotte hij, ‘maar mij vangen ze niet meer!’

Eerst als hij met eigen oogen van op hun koer daarboven in de lucht de bommen zag ontploffen en hij voor de neerfluitende stukken schrapnel, zoo rap als de wind, met het van angst huilende Polintje, in het uiterste hoekske van hun gewelfden kelder moest vluchten, nam hij al zuchtend en blazend het besluit er bij de eerste gelegenheid dat het schieten stilviel, vandoor te gaan.

‘We gaan, Polintje!’ zei hij. ‘We gaan, mensch! 't Wordt te erg!’

En 's avonds toen het geknetter, gebrom en gekraak stilviel, stopte hij rap een beetje van 't hoogst noodige in een valies, sleutelde straf de achterdeur en de voordeur toe en achter het gebeden-prevelend Polintje, dat hem, zoo tusschen twee Weesgegroeten in met heur angstige: ‘Toe, Gust-jonge! Wa' rapper!’ ophitste, haastte hij zich de donkere stad uit naar het Noorden toe.

Al drong het bevende menschke onderweg nog zoo aan maar door te loopen, naar Antwerpen en verder naar Holland, precies lijk al 't ander volk, eens door het Papegaaienbosch bleef hij plots pal staan.

‘Naar Antwerpen...’ hijgde hij, ‘... dat kost mij op zijn minst vijf kilo... En naar Holland... dan schiet er van mij niets meer over... Da's mijn dood... Dan kan ik evengoed hier sterven...’

‘Maar... maar...’ stotterde het vrouwke, dat kwaad werd over zooveel steinezelachtigheid, ‘... wat wilde dan?...’

‘Luister, Polintje,’ hernam hij, ‘laat ons liever naar ons' hoeve trekken, ginder achter 't bosch. Nog een minuut of tien en we zijn er. We zullen het daar afwachten. Als ze ons daar vinden, vinden ze ons overal!’

't Menschke strubbelde tegen, schold hem uit voor zot, dat hij den dood opzocht en in de hel terecht zou komen. En ze zei dat ze niet meeging, dat ze voortliep, alleen dan maar.

Doch toen hij, na een kategorieken: ‘Ge kunt doen wat ge wilt. Ik ga niet verder en hier hebde geld zie!’ heur zijn portemonee in de handen duwde en zonder meer den zijwegel insloeg die naast het hooge, donker-ruischende bosch naar het hoeveke leidde, brak ze in schreien uit en volgde hem toch.

IV

't Leek wel of de Ballon geweten had waar hij zijn moest! 's Anderendaags brak de hel los over de stad en de beemden vlakte langs de Nethe. E r werd gevochten als razend. Doch hier in het zijwaarts gelegen, omboogaarde, witte hoeveken, gedekt als het was door het hooge, goud- en bronzig-wegkwijnende bosch, werd men niets anders gewaar dan het denderen van den grond en het gedonder der kanonnen, en af en toe, met vlagen, het hard en rap geknetter van mitraljeuzen en geweren.

Geen soldaat, geen bom, zelfs geen verdwaald kogelke kwam er de menschen verontrusten, en alles wat ze zagen was, ginder ver, t' ende het groen- en bruingelapte veldverschiet, onder de hooge en rechte rij der uit het bosch naar 't Noorden vervliedende canada's van den Antwerpschen steenweg, de lange, zwarte slang van aftrekkende wagens en troepen, waartusschen als razend, auto's met roodekruisvlagskes heenschoten.

‘Is 't hier nu niet beter?’ vroeg de Ballon wel honderd keeren aan Polintje, die samen met den boer zijn oude moeder, bij de gewijde kaars, ringaaneen te paternosteren zat om 't onheil verder af te weren. ‘Goed da k aan hier dacht! God-weet waar we anders op den dool waren geweest! Hier hebben we een bed en ook bik, hier is geen krimp! En als 't gedaan is ginder, want dat kan toch niet eeuwig

blijven duren, daarvoor is het te hevig, dan zijn we seffens terug thuis ook nog!'

'Maar 't is nog niet gedaan!' zuchtte Polintje terug! 'Wacht maar, er komt nog. 't Is nog maar het begin!'

'En ik zeg dat er niets meer komt! Ten minste hier niet! 'k Voel het immers!'

Niet alleen aan haar en aan de grootmoeder zei hij dat, doch hij herhaalde het vol overtuiging aan den boer en de boerin en de twee dochters, die stom en bleek van den angst hun boerenwerk deden en met hun gedachten zaten bij den zoon soldaat en bij de twee anderen die gevlucht waren.

En hij kreeg gelijk, de Ballon.

De eerste dag ging voorbij zonder dat er iets gebeurde omtrent het hoeveke, ook de tweede bracht niets voor hen.

En den derden dag, in den vroegen ochtend, was het zoo almeteens gedaan met schieten. Geen kanon meer, geen auto-geronk, geen vliegmachine, geen mitraljeus, geen geweer, niets, absoluut niets.

Allemaal gingen ze buiten om zich nader te overtuigen. Naar waar ze ook hun ooren keerden, niets hoorden ze nog van den oorlog. En ook was er nergens iets te zien. Hier niet, op den steenweg niet, nievers niet. Precies een gewone, alledaagsche morgen, met veel vogelengetjilp en gefluit in het bosch, en leeuwerikengezang in de blauwe doomlucht.

'Heb ik het geweten of niet?' lachte de Ballon triomfantelijk. 'Hier mocht immers niets gebeuren!'

‘Laat er ons God dan voor bedanken!’ zei de oude grootmoeder opgelucht. ‘En vragen ook dat het met ons' jongens even goed mag afloopen!’

Heel de familie, Polintje en ook de Ballon, keerden terug naar binnen, knielden stil neer vóór de schapraai waarop, tusschen twee zoet-vlammende kaarsen, een plaasteren Lieve-Vrouwke blankte, en de grootmoeder bad voor.

Waarna ze, onwennig nog aan die plots weergekeerde stilte, al te samen weer naar buiten gingen en luisteren en speuren bleven, als konden ze 't niet goed gelooven dat het werkelijk gedaan was.

Een angstig moment was het nog, als daar plots, zonder dat iemand er iets had van gemerkt, lijk uit den grond getooverd, drie groen-grijze soldaten vóór hun hekken stilhielden. Ze droegen het geweer schietensgereed onder den arm en hieven die effekens naar hen op.

‘Ai mij!’ kreunde de Ballon. ‘Daar zijn ze... de sloebers...’

Een er van, een kleine met een rosse snor, kwam het erf op.

‘Keine soldaten hier?’ vroeg hij barsen en zijn oogen lonkten achterdochtig naar de open deur en de hoeken van het hoeveke.

‘Soldaten?’ antwoordde de boer moeilijk. ‘Nee... geen soldaten hier... geen gezien...’

Hij sloop nar het huizeken af, gevolgd op afstand door de twee anderen, speurde eens in de keuken, in den stal en de schuur, draaide rond de hoeve,

rond de ovenbuurt, rond de twee mijten en keerde dan bij zijn spitsbroeders terug.

Zonder iets te zeggen stapten ze verder den asschenwegel op die voorbij het steenen veldkapelleken met de geschoren linden, tusschen veldvierkanten naar een verder gelegen, omboogaard hoeveke leidde.

'Dat loopt goed af!' zei de Ballon. 'Wie had dat verwacht! En ze hebben ons niets gedaan!'

Er doken er nadien nog anderen uit het bosch. Soldaten te voet, langzaam voortzeulend onder den last van hun ransel en het aan den nek hangend geweer, soldaten recht en stijf op grijze, stijve velo's, en dan ook een paar officieren op hooge paarden en met een takske eikenblaren als een pluimke op hun helm. Doch allemaal lieten ze het hoeveke ongelegen, zoodat ze er algauw aan die grijs-groene troepkes gewoon werden.

Toen de eerste schrik gezakt was, had de Ballon hen wel eens geerne willen aanspreken om te vragen hoe 't in de stad nu was. Maar telkens als er daar weer uit het bosch wat aankwamen en hij zich met een diepe asemhaling gereedmaakte om het te doen, zonk de moed hem in de schoenen en keerde hij zich zuchtend om.

Eerst op 't nijgen van den dag, na de vier-urenkoffie, aan twee velorijders die 't erf opreden en om drinken vroegen, waagde hij het eindelijk te doen.

't Was er stil nu, zegden de mannen, gevochten werd er niet meer en 't zou wel niet meer gedaan

worden ook niet. Zij hadden de stad goed in handen.

En op zijn vraag of hij terug zou kunnen, antwoordde ze: natuurlijk, waarom-niet, hij was toch geen soldaat?

De Ballon treuzelde niet lang. Geen kwartierke later, na veel bedanke-zeer aan den boer en de boerin, was hij met Polintje op stap.

Maar djeezesmarante! wat stond hij te kijken als hij de Antwerpsche Poort naderde!

De brug was er weg en er lag een smal, houten loopgangske in de plaats er van met, aan elk eind, een gepinhelmden en bajonet-dragenden soldaat. En daarachter, heel den Antwerpschen Nieuwenland langs, niets dan puin en zwart-berookte stukken muur die hier en daar nog smeulden, en zoo goed als geen mensch te zien!

‘Aimij, Polintje!’ kreunde de Ballon en hij bleef pal staan. ‘Zie toch eens! Zie toch eens! Wat zal 't zijn voor ons!’

‘Ja, wat zal 't zijn voor ons!’ kreunde 't menschke hem achterna.

‘Maar, God-zij-geloofd!’ ging hij, blijzaamverwonderd plots, verder. ‘Er staat ginder nog veel recht! Het gasthuis, en de Antwerpstraat en de Capucienenvest en de Karthuizersvest! Laat ons gaan zien! Rap!’

Ze stapten het brugske over en door een wegeling tusschen het puin dat tot in 't midden van de straat gebrokkeld lag trokken ze, hijgend van verwachting en met een kloppend hart, verder de stad in.

Hij trof het. Zijn huizen op de Kolveniersvest stonden er nog, en al lag heel de Groote Markt plat gebrand, de Lisperstraat en daarmee ook ‘Den Witten Olifant’ was gespaard gebleven. Wat ruiten kapot en ook wat pannen, doch dat was van het minste. En binnen stond alles nog precies lijk vóór vier dagen.

‘Daar moeten wij God voor danken!’ zei de Ballon ontroerd en uit dankbaarheid liet hij Polintje twee pond keersen gaan aansteken voor 't beeld van Onze-Lieve-Vrouw in de Groote Kerk.

‘Da's schoon van u, Gust-jonge,’ zei Polintje en direct was ze met heur commissie de deur uit.

Maar pas was ze weg, of de Ballon kreeg zijn baskuul in 't oog en temet was hij er bij.

‘Alles is goed afgeloopen!’ sprak hij tot zijn eigen. ‘Dees zal ook wel meevallen!’

Seffens wat gewichten gelegd, er op gestapt, doch wat stond hij te kijken: gezakt tot onder de honderdveertig.

‘Da' kan niet!’ zei hij. ‘Da's onmogelijk! Daar mankeert iets aan!’

Hij onderzocht de waag, onderzocht de gewichten, probeerde 't nog eens, doch weer was 't hetzelfde. Precies zooveel dus als toen hij vertrok ter verovering van zijn presidentschap!

De Ballon zijn vreugde om 't geluk van de behouden eigendommen, zakte als een leege zak in elkaar, en van op den baskuul keek hij verslagen naar de gewichten.

‘Eigenlijk om bij te schreien!’ zuchtte hij kopschuddend. ‘Die oorlog! Die sakkersche oorlog! Hadden ze daar nu niet mee nog een jaarke kunnen wachten! Dan was ik er geweest! Doch als ze peinzen mij klein te krijgen, dan zijn ze ver mis! Opnieuw begonnen dan maar! Vooruit!’

Hij zei aan Polintje niets van zijn verval. Ook aan de enkele klanten die terug waren gekeerd en op winkel kwamen, zweeg hij als een pot over zijn eigen.

En niemand was er die er naar vroeg natuurlijk. De menschen in het vermassakreerde stadje, waar het 's avonds zoo donker en doodsch was als in een grafkelder, liepen met andere zorgen in het arme hoofd!

Die wintermaanden redde de Ballon zich nogal. 't Was in de stad wel zeer poverkes gesteld met den bik, maar op den buiten kon men nog genoeg krijgen, en de boer van zijn hoeveken bracht hem al wat hij brengen kon. Al was het maar doodgewone boerenlcost, hij ging er toch mee vooruit. Hij klom weer, grammeke na grammeke, over de honderd-veertig, over de honderd-een-en-veertig, haalde bijkans zelfs zijn vooroorlogsch, hoogste gewicht in. En terwijl de andere menschen vergingen in gejeremieer en geklaag, kende hij nog zijn schoon momenten alzoo!

Maar aimij! eens de maand Mei over het land, als de aardappelkuilen, de vleesch- en boterkuipen leeg waren geraakt, toen kwam er voor den

Ballon een leelijke kink in zijn van goed en veel eten gedraaiden kabel! De Duitsch liet alle hoeven en hoevekens opschrijven, met er bij hoeveel bunders land dat ze bebouwden, hoeveel beesten, schapen, varkens, kiekens, eenden en ganzen ze hadden en hoeveel monden er dienden gevuld. En met veel krakende donnerwetters, met 't dreigement van duizenden marken boete en eeuwigheden prison, eischte hij zoowat alles op voor zijn eigen.

't Was niet veel wat hij overliet voor den boer en zijn volk, laat staan dat er nog iets afviel om aan die uit de stad te verkoopen. Amper wat kruimels en God-en-Heere! wat kostte het allemaal niet! Stukken van menschen! Een gewoon sterveling kocht er zich arm aan, wat moest het dan zijn voor een reus van over de honderd-vier-en-veertig kilo, lijk den Ballon, die er daarenboven nog tien wou bijhalen!

Een geluk was 't voor hem dat hij geld had. Hij kon het betalen, al ging het met zijn drogisterij meer dan stillekens, en hij betaalde het ook. Hij wou kost wat kost aan zijn ideaal van dat presidentschap trouw blijven en paraat zijn om het, eens de oorlog gedaan, in triomf te veroveren. Hij begreep het, in deze omstandigheden was er van verzwaren geen sprake meer, maar als hij zijn honderd-vier-enveertig behouden kon tegen dan, dan was hij de anderen duizend meter vooruit.

Want hij had laten informeeren, 't was t' Antwerpen in die groote stad met heur vestingen en heur

poorten, waar heelder regimenten pinhelmen op den loer lagen om de smokkelaars te pakken, nog veel, veel triestiger gesteld dan hier, met het eten. Zoo stilgelegd en de controle afgeschaft, uit schrik dat ga's van op de Paardemarkt, hun werking hadden stilgelegd en de controle afgeschaft, uit schrik dat hun schoone club anders heelemaal ware weggesmolten. En dat gaf hem een voorsprong van belang!

Maar och, de Ballon kwam nogal gauw tot het besef dat ook dit niet vol te houden was.

Er brak weldra een tijd aan dat de boer van zijn hoeveke vlakaf weigerde nog wat te brengen. En wat de Ballon ook bad en smeekte en vleide, wat hij raasde en dreigde hem zijn pacht op te zeggen, de man was niet te bewegen.

‘Veel te risk an t!’ zei 't boerke. ‘'t Is verboden. Ik kan er niets aan doen. 't Ben ik niet die den Duitsch heb doen komen. Als ze mij pakken vlieg ik den bak in en betaal boet! Weet ge wat? Kom het zelf halen of laat het doen!’

Polintje, die de ruzie bijwoonde, nam het op zich. Er werd afgesproken dat ze twee keeren in de week zou komen.

't Menschke deed het goed. Ze maakte een omweg over Hagenbroek waar het stil was en weinig verkeer. Vier keeren lukte het. Doch den vijfden keer hadden ze heur vast. Alles was ze kwijt, boter, vleesch, eieren, meel, etc. En ze was in dienst in Den Witten Olifant? Gut! Hundert Mark Buss

für August Duverger! Meer dood dan levend sukkelde ze een nabijgelegen huizeke binnen en viel daar in bezwijming. Eerst 's anderendaags kwam ze thuis.

De Ballon die dien nacht in duizend angsten had zitten wachten, ontplofte bijkans als hij hoorde wat er gebeurd was.

‘'k Moet mij luchten!’ riep hij opgewonden uit. ‘'k Weet het, 't kost mij twee kilo. Maar als ik het niet doe, kost het er mij tien!’

En hij begon te tieren en te razen tegen den Duitsch, tegen den oorlog, tegen de laffe boeren die altijd van de stad hadden geleefd en de stad nu in steek lieten, tegen 't comiteit dat zoo weinig gaf, enz. enz.

Was Monne Missoorten er toen niet tusschengekomen met de belofte dat hij hem een jongen zou aan de hand doen om die smokkel-karweikes af te lappen, hij was wellicht den heelen dag blijven door sakkeren.

De jongen kwam. 't Was er een van de Karthuizersvest. 't Zou tien frank kosten, op voorhand te betalen.

‘'t Is verdimmele veel,’ zei de Ballon. ‘Maar enfin! En zie da' g'u niet laat pakken, of ik geef u een rammeling! En nooit zeggen voor wie da' g'het doet! Of ze doen mij tweehonderd mark boete betalen dezen keer!’

‘Geene nood!’ stoefte de jongen. ‘Mij pakken ze niet!’

Hij trok op, kreeg van den boer een lading vleesch, boter, spek, eieren, bloem en wat weet ik nog mee, alles te samen wel voor tweehonderd frank. Hij bond het onder zijn jas rond zijn lijf, hing er een caban over en sloop het bosch in.

Doch 's avonds kwam hij zonder iets den Olifant binnen en begon te weenen. Ze hadden hem alles afgepakt, de Duitschers, en hadden hem willen opleiden. Hij was echter kunnen ontsnappen, had zich twee uur in een gracht moeten verborgen houden, maar hij had toch niet gezegd voor wie het was. Een verhaal, al erger dan voor een film.

De Ballon voelde dat hij bedonderd werd. 't Was al te geweldig.

‘Manneke, gij liegt!’ zei hij en hij stak zijn handen uit om den jongen de beloofde rammeling te geven.

Met een wip was de andere de keuken uit en achter den toog.

‘Als ge mij raakt, roep ik de stad bijeen!’ dreigde hij. ‘En van hier ga 'k direct naar de kommandantur. 'k Wil er kot voor doen, maar 'k zeg voor wie het was en gij dokt, weet 't?’

't Bracht den Ballon buiten zichzelf van koleire.

‘Mijn deur uit!’ tierde hij. ‘Dief, schelm, schurk!’

De andere wachtte niet. Gebukt, met een katterapte, was hij aan de deur, rukte ze open en was de straat op.

‘Al dat goed eten weg!’ huilde de Ballon. ‘God-weet, wie er nu van te smikkelen zit! En niets voor mij, niets, die het betalen moet!’

Hij vond een tweede om het te doen. Hij was zoo slim hem niet op voorhand te betalen, doch het verging er mee precies lijk met nummer een. 't Verhaal dat hij opdischte, was nog geweldiger dan dat van dien eersten bandiet, iets voor een super-film. En toen de Ballon, die zich weldra niet meer houden kon, den rakker buitenjoeg, was hij zoo brutaal de deur open te laten en hem van alle schoonigheden toe te roepen: dat hij al vet genoeg was, dat hij het van zijn rug kon snijen als hij te kort had en zoo meer van die dingen.

Toen begreep de Ballon dat er niet te denken viel aan nog regelmatig proviand binnen te krijgen. En evenmin van op zijn honderd-vier-en-veertig te blijven staan.

't Was triestig om bij te huilen. Maar er was niets aan te doen. 't Lot van die van Antwerpen was hem beschoren. 't Verlies was al aan den gang, hij hoefde er niet op zijn baskuul voor te gaan staan, hij voelde het genoeg aan zijn kleeren. En als het nu maar niet te rap trap-af ging, dan zou hij zich nog content mogen wanen!

V

Gelukkig, 't zakte niet rap trap-af bij den Ballon.

Hij weerde zich wat hij kon en hij dankte God dat Polintje nogal heel dikwijls 't een en 't ander kon loskrijgen bij kennissen, om hem een handje te helpen bij zijn remmen. Want alleen van aardappelen, wortelen, rapen, gekapt-stroo-brood, havervlokken, kunsthonig en Amerikaansch spek, was 't een hopeloos werk geweest.

Af en toe trok hij nog wel eens naar Antwerpen om te zien hoe de mannen op de Paardemarkt het stelden. En als hij zichzelf dan in den spiegel bekeek, en zich vergeleek bij hen, voelde hij zich weer voor een tijdeke getroost.

Zekers, hij verloor. Hij zakte naar de honderd-en-tien. Doch lijk een spook, met holle oogen en holle wangen zooals zijn clubgenooten, zoover kwam het niet met hem. Zelfs niet toen hij, met een krop in de keel tot de ontdekking kwam, dat hij nog maar amperkes boven de honderd stond.

Hij liet er aan geen mensch een woordeke over los, loog aan Monne Missoorten dat hij nog rond de honderd-twintig draaide en bleef toen maar uit Antwerpen weg, uit vrees dat ze 't er voor de aardigheid gecontroleerd zouden willen hebben.

Droevige jaren waren dat voor Gust Ballon! Zoo dicht bij uwen roem staan, en dat alles zoo stillekensaan moeten zien vervliegen, waar dat ge uw heel leven hebt zitten naar snakken!

Doch, God-zij-geloofd! zoo pardoes als de oorlog op de wereld gevallen was, zoo pardoes was hij ook uit.

De Duitsch trok op, de eigen soldaten keerden terug, heelder treinen en schepen met eten kwamen aan, de winkels kropten zoo vol dat het er uitpuilde en alleman zette zich aan 't schransen lijk dol.

De Ballon natuurlijk nog het meest van allen!

‘En avant marche nu!’ sprak hij gewichtig. ‘Niet getreuzeld!’

Geen vier, maar zes, zeven keeren per dag zat hij in hun keuken met de beenen onder tafel, en pas was 't een binnen of hij was met Polintje, die niets anders te doen had dan te koken en te smoken, aan 't overleggen wat ze best voor 't volgende zouden nemen. Hij verwaarloosde er zoowaar zijn winkel voor, dien hij aan zijn uit Holland teruggekeerden knecht overliet, en waarin het meer rook als in een hotel dan als in een drogisterij!

Men zag het hem goed aan. Hij zwol. Zijn kleeren fladderden hoe langer hoe minder en op Nieuwjaarsdag stond hij reeds op honderd-twintig.

Bij de mannen te Antwerpen, die nochtans ook dapper met vork en mes aan den arbeid waren getogen, was er geen enkele die 't hem nadeed. De zwaarste bleef nog acht kilo achter hem.

Ze maakten hem dan ook tot hun president. Want de andere was, eenige weken na zijn terugkeer uit Engeland, gestorven en ze moesten toch een president hebben.

't Was feest in Den Postiljon op de Paardemarkt. Er was een diner, een koffie en een souper, en de gevel was verlicht met kleurige vetpotjes en papieren guirlanden.

Alleman was er in een blijgezind humeur, er werd verteld, gelachen en gezongen zoowat den heelen nacht door.

Alleen Gust Ballon was niet tevreden.

‘'k Ben nu wel president,’ zei hij, ‘en toch ben ik het niet! Tenminste in mijn eigen oogen niet. Eerst als 'k de honderd-vier-en-vijftig van mijn voorganger-zaliger zal hebben gehaald, zal ik content zijn! Eer ken ik geen rust!’

‘Bravo!’ riepen de mannen. ‘Da's uw plicht verstaan! Excelsior, President!’

En met verdubbelden moed werkte hij verder, liet zelfs een doktoor komen om te weten hoe hij er 't best zou geraken, zonder zich te riskeeren. Want ge begrijpt, hij wou kunnen genieten van zijn triomf en dat hoe langer, hoe liever!

't Ging van toen af wel een beetje langzamer, maar 't bleef toch excelsior.

Met Paschen woog hij er honderd veertig en op den avond van Half-Oogst. toen hij op zijn baskuul stapte, was hij er. Honderd-vier-en-vijftig! Een titske er over zelfs!

Vroeger had de Ballon gestraald. Nu schitterde hij, vlamde. Men had er zijn sigaar kunnen aan aansteken.

Hij haalde er zijn geburen bij om te komen zien,

liet Monne naar 't Groenhuis loopen om Krist en al de anderen, opdat ze 't zouden nawegen.

Ze deden het. 't Was juist.

‘Kolossaal!’ zegden ze en ze zongen van ‘Leve onze Gust, en hij mag er wezen!’

Op een sibot was de stad er vol van en een met de rapte saamgeroepen harmonie bracht hem een serenade.

't Kwam in de gazetten, in de Fransche zoowel als in de Vlaamsche, met zijn portret er bij en doktoren schreven er artikels over.

Te Antwerpen in hun lokaal werd er den Zondag daarop een feest gegeven lijk er nog nooit een was gegeven geweest. Niet alleen omdat het eigen rekord geklopt was, maar ook dat van Brussel!

Ach! was de Ballon nu maar verstandig gebleven, hoeveel plezier had hij van zijn leven nog niet kunnen hebben!

Maar ja, wat doet ge er aan als 't in iemand zijnen bol slaat, verloren zijn ze! Zelfs in de politiek gebeurt het, laat staan in 't dik-zijn, waarmee nochtans geen verstand gemoeid is.

Een stomme brief van de dikken uit Brussel was er de oorzaak van. Ze feliciteerden de mannen van de Paardemarkt en ook Gust Ballon met het schoone succes, maar meldden tevens dat ze niet zouden rusten of de kroon moest weer bij hen zijn!

Waarom konden ze dat nu niet verdragen, die uit Brussel, zonder te dreigen? Altijd dezelfden, niet waar?

‘Dat?’ riep Gust Ballon uit. ‘Zij de kroon? Nooit ofte nooit! Laat ze komen! Antwerpen boven!’

‘Bravo!’ riepen de mannen. ‘Onze president verstaat zijn plicht!’ En ze zongen van: ‘En vivan ons en van geen andere!’ en klonken op 't verder succes.

En ja, toen gebeurde het fatale.

Op een keer dat hij weer op zijn waag stapte en fier in zijn notaboekske honderd-zeven-en-vijftig-en-half noteerde, trof hem een bloedsopdrang. Zijn armen sloegen een molentje, 't boekske vloog in 't groen-zeepvat, 't potlood in den bak met boonen, en daar sloeg de boom met een doffen plof neer.

De knecht en Polintje kresten de straat bijeen en alleman kwam toegeloopen. Ze s man waren noodig om hem op te heffen, doch de trap op kregen ze hem niet. Matrassen werden naar beneden gehaald en men bedde hem in de kamer nevens de keuken. Dokters kwamen er bij, deden ijs leggen, veel ijs. Doch 't hielp niets. In den avond werd hij bediend en 's nachts stierf hij.

Drie dagen later werd hij begraven.

't Was een schoone uitvaart. De dikken uit Antwerpen - rond de zestig man - en ook een delegatie van die ongeluk-zaaiers uit Brussel waren present, elk met de omfloersde vlag. Heel de stad en ook menschen van buiten de stad kwamen er naar zien.

De lijkstoet werd gefilmd toen hij uit de kerk kwam, en heel het land door vertoond.

En op zijn graf, op 't nieuw' kerkhof ter Kloosterhei, lieten ze een groot, blauw-steenen kruis plaatsen met zijn portret er op en onder zijn naam, met geboorte- en sterftedatum, dat hij hun geliefde president was geweest en 't had weten te brengen tot honderd-zeven-en-vijftig-en-half, 't rekord van 't land.

Zijn notaboekske werd met veel piëteit in hun archieven geborgen...

Waarnaar Gust zijn heel leven gesnakt had, hij bereikte het eindelijk toch. Meer zelfs, na zijn dood nog bleef hij primus. Want noch die van Antwerpen, noch die feilen uit Brussel, haalden er tot nu toe het fabuleuze cijfer van den Ballon. En vermits de vette, na-oorlogsche jaren wel nooit meer zullen terugkeeren, komt er ook geen enkele meer aan!